

Η Αριστερά και τα κινήματα απέναντι στην ακροδεξιά αντεπανάσταση

Η Ακροδεξιά όπου Γης επελαύνει! Αξιοποιώντας την οικονομική κρίση, την κοινωνική ρευστότητα και ανασφάλεια, την ευρύτατη απαξίωση του αστικού πολιτικού προσωπικού και τη συρρίκνωση των παραδοσιακών δομών εκπροσώπησης των «από κάτω», η Ακροδεξιά, ρατσιστική και εθνικιστική, ανοιχτά ή καλυμμένα φασιστική, διευρύνει δραματικά τα ακροατήριά της και μετατοπίζει δραστικά κομματικές ατζέντες και κρατικές πολιτικές προς τους δικούς της προγραμματικούς στόχους και στρατηγικές επιδιώξεις.

Δεν πρόκειται για απλή αντεπίθεση, έστω και ορμητική. Στην ουσία συνιστά ένα διεθνές αντεπαναστατικό σχέδιο, όχι ακόμα ενοποιημένο, κυρίως λόγω διαφορετικών τοπικών συνθηκών και κοινωνικών συσχετισμών, που ωστόσο προετοιμάζει με ζοφερή αποτελεσματικότητα την πλήρη ανατροπή – και βίαιη εφόσον χρειαστεί – αυτής καθαυτής της βάσης κατοχύρωσης των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, το τέλος της μεταπολεμικής αστικής δημοκρατίας, τουλάχιστον όπως τη γνωρίσαμε στο Βορρά και τη Δύση.

Οπωσδήποτε η δεύτερη μέσα σε μια περίπου εικοσιπενταετία (μετά την κατάρρευση του «υπαρκτού» και την απόλυτη παρακμή των καθεστώτων που προέκυψαν από τις αντιαποικιοκρατικές επαναστάσεις) στρατηγική ήττα της διεθνούς Αριστεράς αποτελεί ιδανικό θερμοκήπιο για την άνθηση της απογοήτευσης, της εσωστρέφειας, της τυφλής οργής, του εθνικιστικού και θρησκευτικού ταυτισμού, που αποτελούν το κατάλληλο έδαφος για την ανάπτυξη της ακροδεξιάς ρητορικής και πρακτικής.

Τι απέγινε ο μπολβαριανός, αν και ιδιαίτερα κρατικιστικός και οικονομιστικός, «Σοσιαλισμός του 21ου αιώνα»; Προφανώς, πληγώθηκε από το βορειοαμερικανικό ιμπεριαλισμό και τις πανίσχυρες αστικές τάξεις και αριστοκρατίες της Νότιας Αμερικής. Ωστόσο, αυτοτραυματίστηκε έως αυτοχειρισμού από τη δική του εμμονή στη δημιουργία μεσαίας τάξης, που τώρα τον εγκαταλείπει ανελήθτα, επιλέγοντας τους φυσικούς πολιτικούς συμμάχους της, για να γίνει ανώτερη τάξη. Αυτοχειριρίστηκε από τη δική του προσκόλληση στο πετρέλαιο και τα χρηματιστήρια, από τη δική του διαφθορά.

Ο Μπολσονάρο στη Βραζιλία, ανοιχτός φασίστας και στρατοκράτης, ορκίζεται στις «αγορές» και βέβαια επειδή στη χώρα του οι μετανάστες είναι περιορισμένοι, εξαπολύει το ρατσιστικό μένος του κατά των ιθαγενικών πληθυσμών, των γυναικών, των γκέι κ.ο.κ.

Διαφορετικά αλλά αντίστοιχα, ο Ιταλός Σαλβίνι «δανειζεται» από την παραπαίουσα Αριστερά έναν «προνοιακό» λόγο, τον οποίο ενδύει με μπόλικο εθνικιστικό προστατευτισμό, και βεβαίως ξεσαλώνει κατά των οικονομικών και πολιτικών προσφύγων. Από τον Τραμπ και τον Ούρμπαν μέχρι τον Μπολσονάρο, τον Σαλβίνι και τη Λεπέν ο κλοιός σφίγγει, με μεγάλη εικόνα την είσοδο ακροδεξιών κομμάτων σε κυβερνήσεις και μικρότερη, αλλά όχι ήσσονος σημασίας, την ανάπτυξη «αντισυστημικών» φασιστικών/ναζιστικών οργανώσεων - συμμοριών.

Στα καθ' ημάς, η κυβερνητική πολιτεία του ΣΥΡΙΖΑ δημιουργεί μια αντιφατική κατάσταση: Αφενός, ακολουθώντας μια κεντροαριστερή πολιτική στο χώρο των δικαιωμάτων, εμφανώς διαφορετική από αντίστοιχες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, αφετέρου όμως εφαρμόζοντας σκληρή σοσιαλφιλελεύθερη οικονομική και κοινωνική πολιτική και μη θίγοντας στο ελάχιστο τους κρατικούς μηχανισμούς, ευνοεί τη δεξιά παλινδρόσηση και ταυτόχρονα την ακροδεξιά αντεπίθεση – και μέσω της Νέας Δημοκρατίας. Έτσι, ενώ ο Κυριάκος Μητσοτάκης παίζει τα χαρτιά της «εθνοπροδοσίας», της «παρακμής» και της «ασφάλειας», ο Αλέξης Τσίπρας, μην μπορώντας και μη θέλοντας να εφαρμόσει ένα ριζοσπαστικό κοινωνικό

πρόγραμμα, επιλέγει τα πεδία των «σκανδάλων», της «διαφθοράς» και της «κάθαρσης», συνεπικουρούμενα από καραγκιοζιλίκια περί «θρησκευτικής ουδετερότητας» και αίσχη όπως η συγκάλυψη της δολοφονίας του Ζακ Κωστόπουλου και η ενός λεπτού σιγή στη Βουλή για το θάνατο του παρανοϊκού φασίστα Κατσίφα στην Αλβανία, τα οποία, σε αντίθεση με εκείνα του αντιπάλου του, δεν μπορούν να συνεχίσουν και να επανακινητοποιήσουν ευρύτερα αριστερά και προοδευτικά ακροατήρια.

Κατά τη γνώμη μας, η αντιμετώπιση της ακροδεξιάς επέλασης δεν μπορεί να γίνει μονομερώς και μονοδιάστατα. Χρειάζονται ευρείες και πολυμερείς συμμαχίες που να διεισδύουν αποτελεσματικά στο δημόσιο χώρο και το κοινωνικό σώμα απαιτούνται πολυθεματικές προσεγγίσεις, από τα πεδία της υποστήριξης στους πρόσφυγες και τις κοινωνικές μειονότητες μέχρι τα αντίστοιχα της ταξικής και διεθνιστικής αλληλεγγύης: χρειάζονται στοχευμένες παρεμβάσεις σε ζητήματα με μεγάλη ουσιαστική και συμβολική σημασία, όπως η καταδίκη σε ισόβια των χρυσαυγιτών δολοφόνων και οπωσδήποτε απαιτούνται συνεχείς μαχητικές πρωτοβουλίες για την αποβολή των φασιστικών συμμοριών από το δημόσιο χώρο και ιδιαίτερα τους δρόμους.

Η Ελλάδα του Διαρκούς λιτότητας, «μικρός» δικομματισμός,

Η τυπική ολοκλήρωση του τρίτου μνημονιακού προγράμματος τον περασμένο Αύγουστο δεν αποτέλεσε την «έξοδο από τα μνημόνια», όπως διατεινόταν η κυβέρνηση. Αντιθέτως, το «τέλος» σήμαινε στην πραγματικότητα την ολοκλήρωση του μνημονιακού σχεδίου και την εμπέδωσή του στην ελληνική κοινωνία. Το μνημόνιο είναι ο καταστατικός χάρτης της νέας Ελλάδας που γεννήθηκε από την κρίση. Κατά συνέπεια, αποτελεί το πλαίσιο της πολιτικής συγκυρίας.

Διαρκής λιτότητα

Όπως ακριβώς το τυπικό τέλος του μνημονιακού προγράμματος δεν σήμανε τον τερματισμό της δρακόντειας λιτότητας, έτσι και η επιστροφή στην ανάκαμψη δεν συνεπάγεται την επιστροφή στην ευημερία. Δεν θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά αφού οι μνημονιακές δεσμεύσεις επιβάλλουν δυσθεώρητα πλεονάσματα μέχρι και το 2022. Πλεονάσματα που συνιστούν πραγματική αφαίμαξη της ελληνικής οικονομίας.

Συγκεκριμένα, για την πενταετία 2018-2022 απαιτούνται πρωτογενή πλεονάσματα

3,5% κάθε χρόνο. Δεδομένου ότι τα πλεονάσματα δεν είναι παρά χρήματα που αφαιρούνται από την οικονομία και διοχετεύονται στην εξυπηρέτηση του χρέους, αυτό σημαίνει πρακτικά ότι 31,5 δισεκατομμύρια μέσα στην πενταετία θα μεταβιβαστούν στους δανειστές. Και αυτό σε μια οικονομία που έχει χάσει το 25% του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια της κρίσης, το «επενδυτικό κενό» ίσως υπερβαίνει τα 100 δισ., η πιστωτική συρρίκνωση συνεχίζεται (οι τράπεζες δεν δανειοδοτούν επιχειρήσεις και νοικοκυριά). Για να επιτευχθούν οι στόχοι του πλεονάματος συμπιέζονται οι δημόσιες δαπάνες, ιδιαίτερα το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Είναι χαρακτηριστικό ότι την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου οι κρατικές δαπάνες ήταν μικρό-

τερες 1,543 έναντι του μνημονιακού στόχου, ενώ το ΠΔΕ υπολειπόταν 1.238 δισ. του στόχου.

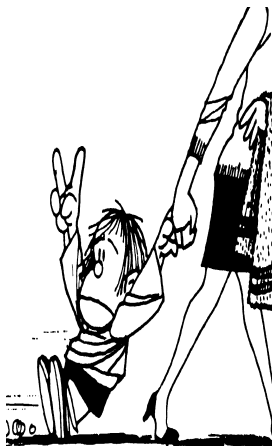
Αργή ανάκαμψη, μαζική φτώχεια

Η ανάκαμψη που σημειώνεται είναι γύρω στο 2%. Ο ρυθμός αυτός δεν θα ήταν άσχημος, αν δεν είχαμε να κάνουμε με μια οικονομία που έχει συρρικνωθεί κατά 25%. Μπορεί λοιπόν να υπάρχει μια σχετική βελτίωση, αλλά αυτή δεν είναι αρκετή για να αντιμετωπιστεί η μαζική φτώχεια που μαστιάζει την ελληνική κοινωνία. Σύμφωνα με τη Eurostat, 1 στους 3 Έλληνες ζει σε συνθήκες φτώχειας, δηλαδή με λιγότερο από το 60% του μέσου εθνικού εισοδήματος.

Το ποσοστό της ανεργίας πέφτει σταθερά, αλλά με αργούς ρυθμούς. Τον Αύγουστο καταγράφηκε στο 18,9%. Ο πραγματικός αριθμός των ανέργων (896.588 άτομα) δείχνει το μέγεθος του προβλήματος. Οι δε νέες θέσεις εργασίας αφορούν (το πρώτο ενδιά-

Δ Ε Λ Τ Ι Ο Τ Α Υ Τ Ο Τ Η Τ Α Σ

- Αγωνιζόμαστε ενάντια στον καπιταλισμό, την εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, τη δικτατορία των αγορών και την εμπορευματοποίηση της ζωής μας, για μια κοινωνία ίσης ελευθερίας και ελεύθερης ισότητας, για την κοινωνική απελευθέρωση και τον κομμουνισμό.
- Αγωνιζόμαστε ενάντια στον εθνικισμό και το ρατσισμό, για την ενότητα των εργαζομένων πέρα από σύνορα και πατρίδες, ενάντια στον ιμπεριαλισμό και το милитарισμό, στο πλευρό όλων των λαών και των κινημάτων που παλεύουν ενάντια στην κατοχή, για την εθνική αυτοδιάθεσή τους.
- Αγωνιζόμαστε ενάντια στις έμφυλες διακρίσεις, το σεξισμό, την ομοφοβία και την πατριαρχία, εμφορούμενες-οι από το φεμινιστικό «μια αναγκαία σύγκρουση για ένα κοινό μέλλον», για έναν κόσμο όπου ο προσωπικός αυτοκαθορισμός θα αποτελεί προϋπόθεση της συλλογικής ευτυχίας.
- Αγωνιζόμαστε ενάντια στη λεηλασία του περιβάλλοντος και τη νεοφιλελεύθερη αρπακτικότητα, για την εφαρμογή ενός διεθνούς σχεδίου ολιγαρκούς αφθονίας, ήπιων μορφών ενέργειας, ισόρροπης ανάπτυξης και διεθνούς αλληλεγγύης.
- Αγωνιζόμαστε για τα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα με την οπτική τόσο της βελτίωσης της ζωής των κυριαρχούμενων τάξεων όσο και της διεύρυνσης των χώρων ελευθερίας των κοινωνικών αγώνων και κινημάτων.
- Αγωνιζόμαστε για την ανασύνθεση και την αντεπίθεση του κοινωνικού κινήματος, τη δημιουργία συγκρουσιακών ανατρεπτικών υποκειμένων, για μια Αριστερά αντικαπιταλιστική, διεθνιστική και ελευθεριακή.

εφαρμοσμένου Μνημονίου (ακρο)δεξιά ρεβάνς, ριζοσπαστισμός χωρίς διέξοδο

μνημο του 2018) κατά 53,02% «ευέλικτες θέσεις απασχόλησης». Εκτός από τους άνεργους, έχουμε και τη μάζα των εργαζόμενων φτωχών.

Τα καλά νέα είναι ότι πλην συγκλονιστικού απροόπτου δεν θα κοπούν ξανά οι συντάξεις. Το 3,5% του πλεονάσματος μπορεί να επιτευχθεί και χωρίς τις περικοπές που είχε επιβάλει το ΔΝΤ. Υπενθυμίζεται ότι αυτή η περικοπή κατά 1,8 δισ. ήταν επιπλέον των περικοπών του 3^{ου} Μνημονίου, ενώ δεν συμπεριλαμβανόταν στη γραπτή συμφωνία κυβέρνησης - δανειστών. Πέρα από τη μη περικοπή, η κυβέρνηση θα μοιράσει είτε με τη μορφή του Κοινωνικού Μερισίματος είτε με αυτή των μέτρων της ΔΕΘ» γύρω στο 1,6 δισ. Αυτό το ποσό θα προέλθει από το υπερπλεόνασμα που σημειώνεται στην εκτέλεση του προϋπολογισμού. Χωρίς αυτές τις παροχές το πλεόνασμα για το 2018 μπορεί να άγγιζε το 6%. Οι παροχές και η μη περικοπή των συντάξεων είναι μεν θετικές, αλλά δεν αναιρούν το γεγονός ότι η λιτότητα παραμένει δρακόντεια. Πόσο μάλλον που για να βγει το υπερπλεόνασμα ψαλιδίζονται οι δημόσιες επενδύσεις.

Ο μικρός δικομματισμός

Στο κομματικό πεδίο ενισχύεται ο λεγόμενος «μικρός δικομματισμός». Τόσο η εικόνα που βγαίνει από τις δημοσκοπήσεις όσο και η περιρρέουσα κοινωνική ατμόσφαιρα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ΣΥΡΙΖΑ και ΝΔ συνιστούν τους πυλώνες του νέου «μικρού δικομματισμού» —το άθροισμα των ποσοστών τους δύσκολα θα ξεπεράσει το 70%. Το προβάδισμα της ΝΔ είναι αδιαμφισβήτητο. Η ΝΔ πολύ δύσκολα θα χάσει τις εκλογές, αν και μια ενδεχόμενη μεγάλη αποκάλυψη για ζητήματα διαφθοράς μπορεί να τη φέρει σε δύσκολη θέση. Ο Μητσοτάκης δεν καρπώνεται μόνο τη φθορά του ΣΥΡΙΖΑ αλλά και τη συσπείρωση του μπλοκ του «Ναι» στο δημοψήφισμα. Ο ΣΥΡΙΖΑ ενισχύεται, αλλά δεν μειώνει τη διαφορά από τη ΝΔ. Υπό το φόβο της επιστροφής της Δεξιάς, αριστεροί ψηφοφόροι κινούνται προς τη γνωστή λογική της «χρήσιμης αντιδεξιάς ψήφου» (παλιότερα την αντίστοιχη τάση την καρπωνόταν το ΠΑΣΟΚ). Εντούτοις, ο ΣΥΡΙΖΑ δεν μπορεί να πείσει το διάχυτο ριζοσπαστικό δυναμικό (ειδικά τη νεολαία) που αποστασιοποιήθηκε τόσο όταν το «όχι έγινε ναι» όσο και κατά τη διάρκεια μιας απογοητευτικής συντηρητικής διακυβέρνησης.

Για την τρίτη θέση φαίνεται πως θα γίνει μάχη μεταξύ Χρυσής Αυγής και ΚΙΝΑΛ, με τη ναζιστική συμμορία να έχει δυστυχώς τις περισσότερες πιθανότητες να κερδίσει. Ας μην κρυβόμαστε. Ένα ποσοστό γύρω στο 5-6% των Ελλήνων είναι ανοιχτά φασίστες. Το ΚΚΕ κινείται στο γνωστό επίπεδο. ΑΝΕΛ, Ποτάμι και Ένωση Κεντρώων πολύ δύσκολα θα μπουν στη βουλή.

Τα ανοίγματα ΛΑΕ και Πλεύσης Ελευθερίας στα «εθνικά ακροατήρια» μέσω «μακεδονικού» έχουν οδηγήσει τα δύο κόμματα στη συρρίκνωση και απομόνωση από τον αριστερό ριζοσπαστισμό.

Η δεξιά ρεβάνς

Μαζί με την άνοδο της ΝΔ εκτυλίσσεται μια αντιδραστική αντεπίθεση. Αυτή η (ακρο)δεξιά αντεπίθεση αλληλοτροφοδοτείται με τη ΝΔ, αλλά η εμβέλειά της επεκτείνεται πολύ πέρα από την Πειραιώς. Κομματικά αφορά επίσης τα μορφώματα στα δεξιά της ΝΔ. Το βασικό όμως είναι ότι στοχεύει πολύ περισσότερο στα πεδία των αξιών και της ιδεολογίας παρά σε αυτό των άμεσων κομματικών οφελών. Από την «ασφάλεια» έως την «αριστεία» και από τις «επενδύσεις» έως την «αποκομματικοποίηση» της δημόσιας διοίκησης, η (ακρο)δεξιά επιχειρεί να κερδίσει ξανά τις «καρδιές των ανθρώπων». Να πάρει δηλαδή τη ρεβάνς από τη ραγδαία άνοδο του αριστερού ριζοσπαστισμού της προηγούμενης δεκαεπταετίας, η οποία σε συνδυασμό με την οικονομική κατάρρευση οδήγησε σε μια μείζονα κρίση πολιτικής εκπροσώπησης. Ζούμε στην περίοδο όπου το ρεμπέτικο γλέντι του Ρουβίκωνα στη Φιλοσοφική μετατρέπεται σε μείζονα απειλή ασφαλείας, η «επιχειρηματικότητα» θεωρείται αυτονόητη αξία και ο εθνικισμός αποτελεί ορίζουσα του λόγου των ΜΜΕ και του πολιτικού συστήματος.

Αν και στην Ελλάδα παίρνει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά από το Μνημόνιο και τη συνθηκολόγηση του ΣΥΡΙΖΑ, δεν πρόκειται για ελληνικό αλλά για παγκόσμιο φαινόμενο. Από τον Μπολονάρο στον Σαλβίνι και από τον Τραμπ στη Λεπέν, μια νέα (ακρο)δεξιά εισβάλλει ορμητικά στο προσκήνιο. Μια (ακρο)δεξιά που δεν ντρέπεται για τον εαυτό της, που «τα λέει», που θέλει να κερδίσει στο επίπεδο των ιδεών και των αξιών. Μια (ακρο)δεξιά που ενώ ευαγγελίζεται την επιστροφή του «νόμου και της τάξης», το ρατσισμό και τον αχαλίνωτο καπιταλισμό, εντούτοις, καταφέρνει να πα-

ρουσιάζεται ως «αντισυστημική», μια δύναμη υπεράσπισης των πολλών. Μπορεί να το πετυχαίνει αυτό σπεκουλάροντας πάνω στην απογοήτευση που έχουν σκορπίσει οι ανά τον κόσμο κεντροαριστερές κυβερνήσεις. Κυβερνήσεις που συμμάχησαν με το κεφάλαιο και υιοθέτησαν τις πολιτικές της λιτότητας — ο ΣΥΡΙΖΑ είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα. Για μια ακόμα φορά αποδεικνύεται η ορθότητα της ρήσης του Ντανιέλ Μπενσαϊντ ότι η λογική του μικρότερου κακού οδηγεί εν τέλει στο χειρίστο.

Ριζοσπαστισμός χωρίς διέξοδο

Ωστόσο, θα ήταν λάθος η εκτίμηση ότι η (ακρο)δεξιά παίζει μόνη της στο γήπεδο του κοινωνικού ανταγωνισμού. Το ριζοσπαστικό δυναμικό που διαμορφώθηκε την προηγούμενη περίοδο είναι πάντα εδώ. Ταξικά πολωμένο και ιδεολογικά ασυμβίβαστο, αυτό το δυναμικό δεν περιορίζεται σε κάποιες νεανικές πρωτοπορίες. Η γενικευμένη φτώχεια και, κυρίως, η έλλειψη προοπτικής για τις ζωές των πολλών συνιστούν το εύφορο έδαφος στο οποίο (εξακολουθεί να) ευδοκίμει ο αριστερός ριζοσπαστισμός. Είμαστε πολλές-οί και πρέπει να το συνειδητοποιήσουμε.

Όμως, αυτός ο ριζοσπαστισμός δεν μπορεί να βρει αυτή τη στιγμή πολιτική διέξοδο και να διαμορφώσει την οργανωτική συνοχή του. Ενίοτε κάνει δυναμική την εμφάνισή του, όπως στο κύμα διαμαρτυρίας για τη δολοφονία του Ζακ Κωστόπουλου. Γενικά όμως παραμένει αόρατος στο δημόσιο χώρο, περιοριζόμενος συνήθως σε μια (αξιοσημείωτη είναι αλήθεια) παρουσία στον δημόσιο διάλογο του διαδικτύου.

Ο συντονισμός του διάχυτου αριστερού ριζοσπαστισμού θα ήταν αναγκαίος έτσι κι αλλιώς. Στην περίοδο όμως της (ακρο)δεξιάς αντεπίθεσης παίρνει επείγοντα χαρακτήρα. Κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει με κατάρτες και ηθικολογία. Δεν μπορεί να γίνει επίσης με τη λογική του μικρότερου κακού ή με το κλείσιμο του ματιού στον εθνολαϊκισμό. Χρειάζεται να το κάνουμε εμείς οι ίδιοι-ες, δίνοντας τη μάχη για να κερδίσουμε τους δρόμους των πόλεων και τις καρδιές των ανθρώπων. Τη διέξοδο δεν θα τη βρούμε. Θα την ανοίξουμε.

Γιάννης Αλμπάνης

Μακεδονικό: ένας κόμπος, ένας μοχλός

Οι ανατροπές ήταν ιλιγγιώδεις. Στις 30 Σεπτεμβρίου η μικρή συμμετοχή στο μακεδονικό δημοψήφισμα και το χλιαρό «Ναι» στη Συμφωνία των Πρεσπών ερμηνεύονταν ως ήττα του Ζάεφ, αποδοκιμασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΝΑΤΟ – ως πρόκριμα για το VMRO και τις ρωσικές θέσεις. Στις 17 Οκτωβρίου, επιπλέον, ο Νίκος Κοτζιάς παραιτούνταν από τη θέση του υπουργού Εξωτερικών, με το Στέιτ Ντιπάρτμεντ να

εκπρόσωπος διαμηνύει στον Καμμένο πως κοινοβουλευτική πλειοψηφία υπέρ της Συμφωνίας θα υπάρξει: Πέρα από τους 145 βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ, ο φιλοκυβερνητικός Τύπος υπολογίζει ότι άλλοι 6 έως 10 βουλευτές (από ΑΝΕΛ, Ποτάμι, Κίνημα Αλλαγής και Ένωση Κεντρώων) θα στηρίξουν εντέλει τη Συμφωνία στη Βουλή. Τέλος καλό, λοιπόν; Είναι νωρίς για να το πει κανείς.

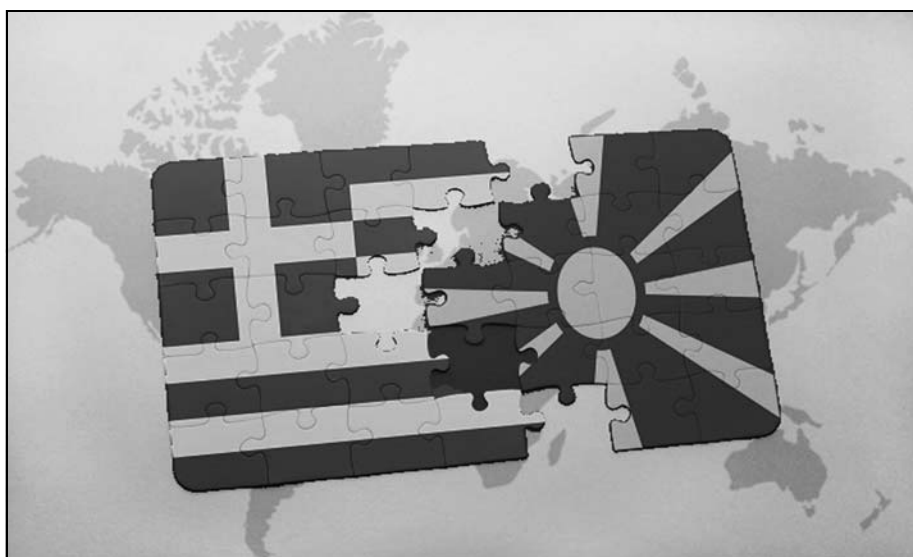
Τόσο στη Δημοκρατία της Μακεδονίας όσο και στην Ελλάδα, το Μακεδονικό απο-

μυστικών υπηρεσιών Σάσο Μιγιάλκοφ. Και οι δύο θέτουν το ίδιο ερώτημα για τη μείζονα αντιπολίτευση: μέρος της «οικογένειας» του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος ή κόμμα-παρίας σε μια χώρα υπό τη συνεχή απειλή του διαμελισμού; Μάταια ο Μιτσκόσκι αντέτεινε «αμνηστία για όλους». Το VMRO αντιμετωπίζει σήμερα υπαρξιακή κρίση, με τον Γκρούεφσκι υπό προφυλάκιση, τα περιουσιακά στοιχεία του κόμματος υπό κατάσχεση και σειρά στελεχών του μπροστά στην έξοδο.

* Αν η Δημοκρατία της Μακεδονίας επιχειρεί να «τακτοποιήσει» λογαριασμούς με το απώτερο και το πολύ πρόσφατο παρελθόν, η ελληνική κυβέρνηση βλέπει στο Μακεδονικό ένα μοχλό για το εγγύς μέλλον – το δικό της αλλά και του ελληνικού αστισμού. Έχοντας ήδη εγκαινιάσει την προεκλογική περίοδο, και θέλοντας γι' αυτό να «κεφαλαιοποιήσει» τη μη περικοπή των συντάξεων και την επιδοματική πολιτική, η ίδια θέλησε να αποφύγει πάση θυσία μια κυβερνητική κρίση με τους ΑΝΕΛ στα «εθνικά». Για το σκοπό αυτόν, από μια «συνολικότερη» δηλαδή οπτική έναντι του «μερικότερου» Μακεδονικού, ο Τσίπρας «θυσιάσε» τον ισχυροποιηθέντα (ιδίως για τα μέτρα του πρωθυπουργού) Νίκο Κοτζιά. Με το βλέμμα, ωστόσο, στην επόμενη μέρα, τη μέρα του «αντιδεξιού μετώπου», όλες οι πλευρές κυβέρνησης και κόμματος προσβλέπουν στις αυτονομώσεις βουλευτών – από τους υπουργοποιημένους των ΑΝΕΛ ως τον Δανέλλη, και από τον Παπαχριστόπουλο μέχρι τον Σταύρο Θεοδωράκη.

Οι κινήσεις στη «σκακιέρα», ωστόσο –είτε πρόκειται για το εγχώριο πολιτικό παιχνίδι, την αριθμητική με τη δεδηλωμένη στη Βουλή και τους μικροϋπολογισμούς για τον επωφελέστερο χρόνο προσφυγής στις κάλπες, είτε για το πολύ σοβαρότερο, των πολιτικών και γεωπολιτικών συσχετισμών στα Βαλκάνια– δεν προσφέρουν εγγυήσεις. Επιβάλλοντας όνομα στη Δημοκρατία της Μακεδονίας, η ελληνική κυβέρνηση είναι βέβαιο πως δεν θα κεφαλαιοποιήσει εκλογικά την επίλυση του Μακεδονικού. Και την ίδια στιγμή, η «ασφάλεια» στα Βαλκάνια υπό την ευρωνατοϊκή ομπρέλα δεν θα αποτρέψει (το αντίθετο...) τη σύγκλιση Τουρκίας-Ρωσίας στο Αιγαίο. Στο Μακεδονικό, η λύση είναι προτιμότερη από τη μη λύση. Χωρίς, ωστόσο, την πραγματική προσέγγιση των λαών και των κινημάτων στα Βαλκάνια, καμιά θεσμική λύση δεν εγγυάται μόνη της την ειρηνική συμβίωση.

Δημοσθένης
Παπαδάτος-Αναγνωστόπουλος

εξαιρεί την αφοσίωσή του: Με τον τρόπο αυτόν, ο ίδιος αντιδρούσε στην ανοχή που είχε δείξει ο Αλέξης Τσίπρας στο «σχέδιο Β» του Πάνου Καμμένου ως προς τη Συμφωνία, θεωρώντας το εύλογο αυτονόμηση του κυβερνητικού εταίρου που υπονόμει τη Συμφωνία. Όμως στις 19 Οκτωβρίου, τη «μαύρη Παρασκευή» για το εθνικιστικό VMRO, αυτά ήταν ήδη παλιά. Οι οχτώ βουλευτές από τις τάξεις του VMRO (ο ένας συνεργαζόμενος) στήριξαν τη συνταγματική αναθεώρηση μαζί με τον Ζάεφ, διαγράφηκαν από το κόμμα, σχημάτισαν ανεξάρτητη ομάδα και συμφώνησαν με τον Ζάεφ στις τροπολογίες για το νέο Σύνταγμα. Έλληνες και Μακεδόνες «εμπειρογνώμονες» ασχολούνται τώρα με τις πλευρές της Συμφωνίας που αφορούν την πολιτική χρήση της Ιστορίας στις δύο χώρες. Τέλος καλό;

Από την κρίση, στις αρχές Οκτωβρίου, η ολοκλήρωση του «οδικού χάρτη» για την υλοποίηση της Συμφωνίας μέχρι τον Ιανουάριο φαίνεται, σήμερα, απολύτως εφικτή. Και τα ίδια φαίνεται να ισχύουν και στην Αθήνα, που επείγεται να κλείσει το Μακεδονικό, ώστε να ασχοληθεί με τη νέα καμπή στις σχέσεις με την Τουρκία. Από μέρες, ο κυβερνητικός

δεικνύεται δυσεπίλυτος κόμπος: Ένα σημείο που συμπυκνώνει σωρεία εκρηκτικών, εσωτερικών και διεθνών αντιθέσεων. Κόμπος και μαζί μοχλός για ευρείας έκτασης αλλαγές στο κράτος και το πολιτικό σύστημα και στις δύο χώρες:

* Στη Δημοκρατία της Μακεδονίας, το VMRO καταγγέλλει χρηματισμό των οχτώ «προδοτών» και υπόγειες ευρωατλαντικές πιέσεις για να υποστηριχτεί η Συμφωνία των Πρεσπών. Ο Μιτσκόσκι κατηγορεί τους οχτώ ότι συνθηκολόγησαν με την Ελλάδα κινούμενοι από προσωπικό συμφέρον: Πέντε από αυτούς αντιμετώπιζαν κατηγορίες για τα βίαια γεγονότα της 27ης Απριλίου 2017, όταν η Δεξιά (με ρωσική και, πιθανότατα, με σερβική στήριξη) επιδίωξε να αποτρέψει την πρωθυπουργοποίηση του Ζάεφ. Από την πλευρά του, ο Ζάεφ επιχείρησε να κερδίσει συναίνεσεις υποσχόμενος αμνηστία για τους πρωταίτιους και «εθνική συμφιλίωση» μέσα στην ευρωπαϊκή οικογένεια. Φαίνεται να το πέτυχε: μετά τους οχτώ, από το VMRO απομακρύνθηκε επίσης ο σημαντικότερος χρηματοδότης του, ο δήμαρχος του Καβάνταρτσι Μίτκο Γιάντσεφ. Υπό απομάκρυνση δε, όσο γράφονταν αυτές οι γραμμές, ήταν και ο πρώην επικεφαλής των

Κυπριακό: Πάλι θα κλαίμε...

ΟΓΛΟΜΕΙΣ

Είναι σύνηθες, σχεδόν κοινότοπο, να λέγεται ότι το Κυπριακό βρίσκεται σε κρίσιμη καμπή. Οι επόμενοι μήνες, όμως, είναι πολύ πιθανό να σηματοδοτήσουν το τέλος εποχής του Κυπριακού, όπως τουλάχιστον το ξέραμε, μετά την τουρκική εισβολή στο νησί το 1974. Περισσότερο από ένα χρόνο μετά το ναυάγιο του Κραν Μοντανά, για το οποίο ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών Αντόνιο Γκουτέρες επιρρίπτει ευθύνες και στις δύο πλευρές, οι διαπραγματεύσεις βρίσκονται στον «πάγο».

Η προσδοκία της ελληνοκυπριακής πολιτικής ηγεσίας ότι στο οικόπεδο 10 της κυπριακής ΑΟΖ υπάρχει μεγάλο κοίτασμα υδρογοναθράκων φαίνεται ότι διαφοροποιεί τη στάση της στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης, αναφέρθηκε πρόσφατα, για πρώτη φορά δημοσίως, στη σκέψη του περί «αποκεντρωμένης Ομοσπονδίας». Παρά το γεγονός ότι δεν έχει ακόμα διασαφηνίσει εντελώς την πρότασή του, αυτή φαίνεται ότι αφορά τη μεταφορά ορισμένων εξουσιών στα κρατίδια προκειμένου να διευκολυνθεί η διοίκηση του ομόσπονδου κράτους, που θα προκύψει μέσα από τη συμφωνία. Παράλληλα με τη δημοσιοποίηση της πρότασης περί «αποκεντρωμένης διοίκησης», ο Αναστασιάδης άφησε να διαρρεύσει η πληροφορία περί μυστικής του συνάντησης με τον Τσαβούσογλου στο περιθώριο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, δείχνοντας με αυτό τον τρόπο την πρόθεσή του να παρακάμψει την τουρκοκυπριακή κοινότητα και ιδιαιτέρως τον ηγέτη της Μουσταφά Ακιντζί.

Αν και η συγκεκριμένη σκέψη θα μπορούσε να βρει θετική ανταπόκριση τόσο στην τουρκοκυπριακή κοινότητα όσο και στο κομμάτι της ελληνοκυπριακής κοινότητας που επιθυμεί την επίλυση του προβλήματος, λίγοι είναι αυτοί που πιστεύουν ότι ο Νίκος Αναστασιάδης κατέθεσε την πρόταση προκειμένου να «ξεμπλοκάρει» τη διαδικασία.

Με αυτό τον τρόπο αποδυναμώνεται το Πλαίσιο Γκουτέρες και ξηλώνονται οι συγκλίσεις στο κεφάλαιο της διακυβέρνησης, το οποίο είχε σχεδόν κλείσει. Παράλληλα, η διαφαινόμενη παράκαμψη της τουρκοκυπριακής κοινότητας από την ουσία των διαπραγματεύσεων δημιουργεί μεγάλους κινδύνους: α) αποδυναμώνει το ρόλο του ΟΗΕ στη διαδικασία, ως εκ τούτου πιθανώς και το πλαίσιο της Διζωνικής Δικονομικής Ομοσπονδίας, β) εξοντώνει πολιτικά τον Ακιντζί τον οποίο η Άγκυρα φαίνεται ότι επιδιώκει να θέσει στο περιθώριο, λόγω της επιμονής του στη ΔΔΟ.

Πρόθεση του Αναστασιάδη φαίνεται ότι είναι να κερδίσει χρόνο, περιμένοντας τις εξελίξεις στην ΑΟΖ. Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, συντασσόμενος με το

«δόγμα Κοτζιά», φαίνεται να πιστεύει ότι τυχόν εξεύρεση υδρογοναθράκων στην κυπριακή ΑΟΖ θα ενισχύει τον ρόλο της Κυπριακής Δημοκρατίας στην περιοχή, με ό,τι αυτό συνεπάγεται και στις διαπραγματεύσεις

ενίσχυση της προοπτικής μη λύσης ή «βελούδινου διαζυγίου».

Αντί επιλόγου, παραθέτω αυτούσιο το σχόλιο του κύριου ακαδημαϊκού Γρηγόρη Ιωάννου στον προσωπικό του λογαριασμό στο facebook:

«Το ότι η ε/κ αστική τάξη πάσχει από μεγαλομανία, έλλειψη διορατικότητας και στοιχειώδους αντίληψης της πραγματικότητας έχει λεχθεί κυρίως σε σχέση με την πολιτική της "ένωσης" του 1950 και την καταστροφή που επέφερε το 1974. Το πιο σημαντικό είναι ότι συνεχίζει απτόητη στη

στο Κυπριακό. Μάλιστα, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται τόσο από την ελληνοκυπριακή πλευρά όσο και από την ελληνική κυβέρνηση στις τριμερείς συμμαχίες Κύπρου και Ελλάδας με Αίγυπτο και Ισραήλ. Πρόθεση των δύο κυβερνήσεων φαίνεται να είναι ο αποκλεισμός της Τουρκίας από το ενεργειακό παιχνίδι της Ανατολικής Μεσογείου και η εγκαθίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας σε ενεργειακό κόμβο της περιοχής ακόμα και χωρίς λύση του Κυπριακού.

Με δεδομένη, μάλιστα, την κυρίαρχη πεποίθηση μεγάλου μέρους της ελληνοκυπριακής και της ελληνικής αστικής τάξης ότι πιθανή λύση του Κυπριακού θα ενδυναμώσει το ρόλο της Τουρκίας και θα αποδυναμώσει την ελληνική επιρροή στο νησί, η σκέψη φαίνεται να είναι η διατήρηση του status quo ως της καλύτερης λύσης για τους Ελληνοκύπριους. Πρόκειται για δόγμα που ψήγματά του είχαν εκφραστεί από τον Τάσο Παπαδόπουλο λίγο μετά το ναυάγιο του Σχεδίου Ανάν. Η απόρριψη της Διζωνικής Δικονομικής Ομοσπονδίας ως πλαισίου λύσης και η αλλαγή της βάσης διαπραγμάτευσης του Κυπριακού στην πραγματικότητα επιφέρουν διαίωση του status quo και των τετελεσμένων του και

βλακεία της συμπαράσυντας όλη την κοινωνία στην καταστροφή. Την δεκαετία του 1990 πίστεψα με διάφορους τυχοδιωκτικούς κύκλους στην Ελλάδα ότι εκμεταλλευόμενοι το κουρδικό θα περικύκλωναν με το ενιαίο αμυντικό δόγμα στρατιωτικά την Τουρκία. Έφτασε μάλιστα στο σημείο να παραγγείλει η Κυπριακή Δημοκρατία ένα από τα πιο ανεπτυγμένα πυραυλικά συστήματα τότε στον πλανήτη και να νομίζει ότι η Τουρκία θα επέτρεπε την εγκατάστασή του στην Κύπρο. Την δεκαετία του 2000 η ε/κ αστική τάξη νόμιζε ότι οι τράπεζες της εκμεταλλευόμενες την ευρωπαϊκή ιδιότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας θα γίνονταν μεγαθήρια που θα κατακτούσαν την Ανατολική Ευρώπη και θεωρούσαν ότι δεν υπήρχε τέλος στην τραπεζική επέκτασή. Την δεκαετία του 2010 οι ε/κ αστοί πραγματικά πίστεψαν ότι θα απόκλειαν με τις συμμαχίες τους την Τουρκία από το ενεργειακό παιχνίδι της Ανατολικής Μεσογείου και ότι η Τουρκία δεν θα είχε άλλη επιλογή από το να δεχτεί ότι η Κυπριακή Δημοκρατία χωρίς λύση του Κυπριακού είναι ο ενεργειακός κόμβος της περιοχής. Γελούμεν, αλλά ενά κλαίμεν πάλε...»

Ανδρέας Ανδρέου

Αγώνας για ανοιχτά Μια διεθνιστική πρωτοβουλία

#5M – 5 Μαΐου 2019: Μια πανευρωπαϊκή καμπάνια με τους μετανάστες-ριες, ενάντια στην ακροδεξιά επέλαση.

Από τις συντρόφισσες και τους συντρόφους στη Χώρα των Βάσκων και από την οργάνωση Καραβάνι, την πανισπανική συμμαχία για τα δικαιώματα των μεταναστών, προέρχεται το κάλεσμα για μια πανευρωπαϊκή καμπάνια «για την υπεράσπιση της ανθρωπότητας, των μεταναστών και μεταναστριών και της ελευθερίας μετακίνησης και εγκατάστασής τους στην Ευρώπη», που θα καταλήξει σε μια πανευρωπαϊκή ημέρα δράσης στις 5 Μαΐου 2019.

Τους συντρόφους και τις συντρόφισσες τους γνωρίσαμε αρχικά στην Ειδομένη και το NoBorder Camp της Θεσσαλονίκης το 2016. Μαζί τους βρεθήκαμε αλληλεγγυοί λίγους μήνες μετά σε μια πράξη πολιτικής ανυπακοής και αμφισβήτησης των συνόρων στην Ηγουμένίτσα, όπου συνελήφθησαν οι σ. Μπέγο και Μιγκέλ. Σε αυτή την πορεία έχουμε συνδεθεί με μια σχέση βαθιάς πολιτικής αλληλεγγύης, και όπως οι ίδιοι λένε στη δική τους πιο «ζαπατίστικη» γλώσσα, με την «αγκαλιά και τρυφερότητα των λαών».

Η καμπάνια που έχει αφετηρία τοπικά εγχειρήματα έμπρακτης αλληλεγγύης σε μετανάστες και μετανάστριες (εγχειρήματα στέγασης, καταλήψεις και μικροί συνεταιρισμοί στέγασης και εργασίας σε βασικά χωριά) εκφράζει μια κοινή ανησυχία και μια κοινή ανάγκη για συντονισμό της αντίστασης που αφορά συνολικά το αντιρατσιστικό κίνημα: Από τις κατά τόπους πρωτοβουλίες αλληλεγγύης και τις μεταναστευτικές κοινότητες, μέχρι τα συνδικάτα και τις οργανώσεις και συλλογικότητες της Αριστεράς και του αντιεξουσιαστικού χώρου.

Μετά την εκλογή Τραμπ, την ανάληψη κυβερνητικών πόστων από την Ακροδεξιά σε χώρες πλέον και της Δυτικής Ευρώπης όπως και με την αυταρχική στροφή στη Λατινική Αμερική και την εκλογή Μπολσονάρο, έχει γίνει σαφές ότι βρισκόμαστε μπροστά σε μια σημαντική αλλαγή των κοινωνικών και πολιτικών συσχετισμών. Δεν πρόκειται απλώς για φασιστική απειλή, αλλά για μια πραγματικότητα που ήδη φέρνει αποτελέσματα. Τρία χρόνια μετά το μακρύ καλοκαίρι της μετανάστευσης και της αλληλεγγύης, σήμερα η Ακροδεξιά υπαγορεύει την πολιτική ατζέντα στα ΜΜΕ, τα κόμματα και τους ευρωπαϊκούς θεσμούς, οι οποίοι φαίνεται να χορεύουν στον ρυθμό της.

Συνέπεια της δεξιάς στροφής είναι και η περαιτέρω σκλήρυνση των πολιτικών μεταναστευσης: Από την θανατο-πολιτική των θαλάσσιων συνόρων και των φραχτών, τις

παράνομες επαναπροωθήσεις και την ποινικοποίηση της διάσωσης στον περιορισμό του διεθνούς δικαίου προστασίας των προσφύγων, τον εγκλεισμό και τη χωρική απομόνωση των νεοεισερχόμενων μεταναστών. Η ποινικοποίηση της μετανάστευσης ακολουθείται από την ποινικοποίηση της αλληλεγγύης και η κανονικοποίηση του καθημερινού ρατσισμού και των πολιτικών εξάιρεσης συνοδεύεται από την επέκταση σε όλα τα κοινωνικά πεδία του αυταρχισμού στο όνομα της ασφάλειας.

Η Καμπάνια επιθυμεί να πετύχει την μεγαλύτερη δυνατή ευρύτητα και να απευθυνθεί σε ολόκληρη την κοινωνία, διατηρώντας όμως τα ριζοσπαστικά της χαρακτηριστικά και την απροϋπόθετη αλληλεγγύη στους κολασμένους της Γης, αναδεικνύοντας τις ευθύνες της Δύσης, του ιμπεριαλισμού, του милитарισμού, της καταστροφής του περιβάλλοντος. Είναι μια Καμπάνια οργανωμένη από τα κάτω, ανοιχτή στην πολυμορφία των κινημάτων, αλλά με σαφή διαχωρισμό από τις δυνάμεις του νεοφιλελευθερισμού και της κοινωνικής απορύθμισης, οι οποίες αποκλείοντας και απαξιώνοντας τους ανθρώπους, θρέφουν και πλαισιώνουν την ακροδεξιά επέλαση.

Με το πρώτο αυτό κάλεσμα, ανοιχτό ακόμη σε συνδιαμόρφωση, θα απευθυνθούμε σε μια σειρά χώρους και εγχειρήματα αλληλεγγύης ανά την Ελλάδα, ώστε αποκεντρωμένα αλλά με έναν κοινό βηματισμό να οργανώσουμε κινητοποιήσεις και δράσεις και να συμμετάσχουμε στην εξάμηνη καμπάνια, η οποία θα ξεκινήσει στα τέλη Δεκεμβρίου.

«Είμαστε όλοι μετανάστες-ριες – Για την υπεράσπιση της ανθρωπότητας, των μεταναστών-ριών και της ελεύθερης μετακίνησης και εγκατάστασής τους στην Ευρώπη

Την περίοδο αυτή στην Ευρώπη σε σημαντικά τμήματα του πληθυσμού κερδίζουν έδαφος οι δυνάμεις της Άκρας Δεξιάς και οι νεοφασίστες. Ξεσηκώνουν το μίσος ενάντια σε πρόσφυγες και μετανάστες και τους ενοχοποιούν για τα δεινά που αντιμετωπίζουν οι κοινωνίες μας: για την ανεργία, τους χαμηλούς μισθούς, την κοινωνική και οικονομική κρίση, την αύξηση της εγκληματικότητας και του φαλλοκρατισμού.

Οι ακροδεξιές δυνάμεις, μαζί με εκείνες που προοδευτικά ασπάζονται τις απόψεις τους, οδηγούν σε ακόμη σκληρότερες και πιο άδικες μεταναστευτικές πολιτικές, πολιτικές που κλείνουν τα σύνορα και εγκαταλείπουν στο θάνατο δεκάδες χιλιάδες μετανάστες στα νερά της Μεσογείου, τις ερήμους της Αφρικής και σε άλλες, χωρίς όνομα, περιοχές, αρνούμενες βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, την ίδια τη ζωή και το δικαίωμα στη

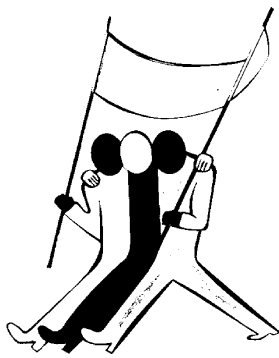
μετανάστευση.

Μπροστά στην κατάσταση αυτή δηλώνουμε:

1. Οι υπεύθυνοι αυτής της κρίσης – ήδη συστημικής – δεν είναι οι πρόσφυγες και οι μετανάστες, αλλά οι ελίτ που κυβερνούν την Ευρώπη. Οι πολιτικές τους είναι εκείνες που δημιούργησαν ανεργία και επισφάλεια, την διάλυση των δημοσίων υπηρεσιών και τις κοινωνικές περικοπές, την κοινωνική κρίση για την οποία τώρα ενοχοποιούν τη μετανάστευση. Αυτές οι πολιτικές δημιουργούν αποδιοπομπαίους τράγους και υποδαυλίζουν στοχευμένα τον πόλεμο ανάμεσα στους φτωχούς των κοινωνιών μας για να αποφύγουν τις ευθύνες εκείνων που μας κυβερνούν.

Καταγγέλλουμε, λοιπόν, αυτή τη γεμάτη ψεύδη ρητορική που ενοχοποιεί τη μετανάστευση για την κοινωνική και οικονομική κρίση στην Ευρώπη και αποκρύπτει τις ευθύνες των ευρωπαϊκών ελίτ για την κρίση αυτή.

2. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις και οι μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες φέρουν την ευθύνη για τη μεταναστευτική έξοδο: εκατομμύρια ανθρώπων δραπετεύουν από τους πολέμους που διεξάγονται με ευρωπαϊκά όπλα και από τη μιζέρια που προκαλούν οι νεο-αποικιοκρατικές εμπορικές πολιτικές. Φέρουν την ευθύνη για την κοινωνική αποδόμηση, για την καταλήστευση των ενεργειακών και μεταλλευτικών φυσικών

σύνορα στους πρόσφυγες

από τη Χώρα των Βάσκων

Προσφυγικό

πόρων, για την υφαρπαγή γης που οδηγεί στον εκτοπισμό εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων και για την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, συνέπεια της κλιματικής αλλαγής.

Φέρουν, επίσης, την ευθύνη για τις συνέπειες αυτής της εξόδου, για τους θανάτους, τη φυλάκιση και την απάνθρωπη μεταχείριση χιλιάδων ανθρώπων στο μακρύ ταξίδι τους προς την Ευρώπη και για τη βία που ασκείται, στη διάρκειά του, σε ανήλικους, άτομα LGBTQI και γυναίκες, πολλές από τις οποίες καταλήγουν σε δίκτυα διακίνησης. Επίσης, η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των προσφύγων και μεταναστών είναι διαρκής, όχι μόνο κατά την έξοδο από τις χώρες τους, αλλά και ενόσω βρίσκονται στην Ευρώπη. Υφίστανται βία και εκμετάλλευση, κυρίως οι μετανάστριες.

Απαιτούμε λοιπόν,

- την άμεση παύση κατασκευής και πώλησης ευρωπαϊκών όπλων και υφαρπαγής της γης, καθώς και ριζική αλλαγή των τρεχουσών ευρωπαϊκών εμπορικών πολιτικών,
- μεταναστευτικές πολιτικές που να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και θέσπιση ασφαλών δρόμων για εκείνους που θέλουν να μεταναστεύσουν από τις χώρες τους,
- αυστηρή τήρηση της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Όλοι οι μετανάστες να έχουν τη δυνατότητα ελεύθερης μετακίνησης και να απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα με τους υπόλοιπους που κατοικούμε στην Ευρώπη.

3. Στην Ευρώπη, η αλληλεγγύη στους πρόσφυγες και μετανάστες ποινικοποιείται τόσο από κυβερνήσεις αυταρχικές και εξτρεμιστικές όσο και από κυβερνήσεις συντηρητικές, του κέντρου και της λεγόμενης κεντροαριστεράς. Η διάσωση της ζωής, η αλληλεγγύη και η στήριξη εκείνων που έχουν υποστεί το γκρέμισμα της ζωής τους, η υποδοχή και η βοήθεια για να συναντήσουν μια νέα ευκαιρία σε ένα νέο τόπο, έχει μετατραπεί σε έγκλημα.

Για όλα τα παραπάνω, πιστεύουμε πως έφτασε η ώρα όχι μόνο να βάλουμε φρένο σ' αυτή την ποινικοποίηση αλλά να υπερασπιστούμε – στο διεθνές επίπεδο που αντιστοιχεί – τα άτομα, τις οργανώσεις και τις αξίες που ηρεσβεύουν.

4. Η απώθηση, απέλαση και εξόντωση των μεταναστών και προσφύγων αποτελεί βασικό άξονα της πολιτικής στρατηγικής των δυνάμεων της Άκρας Δεξιάς και των νεοφασιστών στην Ευρώπη. Έχει στόχο, κατ' αρχάς, να βάλει τέλος στην κοινωνική και πολιτική δραστηριότητα εκείνων που αγωνίζονται για μια κοινωνία ανθρώπων με ίσα δικαιώματα και ελευθερίες, μια κοινωνία που διέπεται από τις αξίες και τις

πρακτικές της αξιοπρέπειας, του σεβασμού, της αλληλεγγύης, της συμμετοχής και της δημοκρατίας, συνοπτικά, από ανθρωπιστικές αξίες. Κατά δεύτερο, αυτή η στρατηγική στοχεύει στην οικοδόμηση μιας αυταρχικής κοινωνίας που θα στηρίζεται στο μίσος και τον αποκλεισμό των ευάλωτων, φτωχών, αποκλεισμένων, διαφορετικών, μεταναστών...

Σήμερα, η αντιμετώπιση αυτών των ρατσιστικών πολιτικών απώθησης και περιθωριοποίησης, αποτελεί το κλειδί της δράσης μας για να καταφέρουμε να υψώσουμε μέτωπο και να βάλουμε φρένο σ' ένα απάνθρωπο τρόπο ζωής, που προωθούν οι δεξιές εξτρεμιστικές δυνάμεις και όσοι τους ακολουθούν και που όλο και περισσότερο ριζώνει στην Ευρώπη. Δεσμευόμαστε, λοιπόν, για μια Ευρώπη, στην οποία όρος συμβίωσης θα είναι η άρση των πολιτικών μίσους και διακρίσεων και στην οποία ο τρόπος ζωής θα επιβεβαιώνει τις ανθρωπιστικές αξίες και την αλληλεγγύη.

Και για όσο διάστημα αυτές οι πολιτικές μίσους και αποκλεισμών δεν διαγράφονται από τις κοινωνίες μας, δεν εξαλείφονται οι αιτίες των μεταναστεύσεων και δεν επιτυγχάνεται ο στόχος όλα τα δικαιώματα να είναι για όλους τους ανθρώπους, θα συνεχίσουμε να φωνάζουμε:

Είμαστε όλοι-ες μετανάστες-ριες».

Γιώργος Μανιάτης

Για τα εργασιακά δικαιώματα στις ΜΚΟ και τους αγώνες των εργαζομένων

Η εργασία στις ΜΚΟ αποτελεί εδώ και αρκετές πλέον δεκαετίες επαγγελματική διεξοδο για αρκετό κόσμο που ενώ έχει ένα πτυχίο σε κάποια κοινωνική συνήθως ή περιβαλλοντική επιστήμη και θέλει να δουλέψει στο πεδίο, οι κρατικές δομές προσφέρουν ελάχιστες θέσεις σχετικής εργασίας, σε αντίθεση με τα χρηματοδοτούμενα από εσωτερικούς ή ευρωπαϊκούς πόρους προγράμματα τα οποία καλούνται να υλοποιήσουν δράσεις όπου μπορούν να απασχοληθούν πολλά άτομα.

Βασικά... εθελοντές δεν έχουν οι ΜΚΟ;

Η αλήθεια είναι ότι οι ΜΚΟ είχαν και έχουν ένα ικανοποιητικό δυναμικό από εθελοντές και εθελόντριες, που είτε προς πλήρωση προσωπικών αναζητήσεων είτε ως προαπαιτούμενο στη μετέπειτα αναζήτηση εργασίας, καλύπτουν ένα μεγάλο μέρος του φόρτου εργασίας μιας μη κυβερνητικής οργάνωσης.

Κάτι το οποίο φαίνεται να έχει εγγραφεί στο ασυνείδητο των διοικήσεων πολλών εξ αυτών, οι οποίες συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν και το εργατικό δυναμικό τους ως εθελοντικό, με αποτέλεσμα οι αγώνες για τη διεκδίκηση ακόμη και βασικών εργασιακών δικαιωμάτων να είναι το λιγότερο απαραίτητοι.

Εργασιακές σχέσεις στις ΜΚΟ

Στις ΜΚΟ μπορούμε να συναντήσουμε όλη την γκάμα των τύπων των εργασιακών σχέσεων. Εξαρτημένης εργασίας, έργου, μπλοκάκι, τίτλος κτήσης, μαύρη και ανασφάλιστη εργασία, αορίστου χρόνου, κάποιων μηνών, μηνιαίες, υπογραφή για παροχή εθελοντικής εργασίας. Επίσης, απλήρωτες ώρες υπερωριών και εφημερίες τηλεφωνικές ή διά ζώσης, που στις περισσότερες των περιπτώσεων δεν αναγνωρίζονται καν. Υπηρεσίες που σε κάποιες περιπτώσεις (όπως στην επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων) παρέχονται σε 24ωρη βάση 7 μέρες τη βδομάδα, χωρίς να αναγράφεται φυσικά στις συμβάσεις και, εξυπακούεται, χωρίς πρόβλεψη για οικονομική αποζημίωση ή ρεπό. Και φυσικά τακτικότητα στις πολύμηνες καθυστερήσεις μισθών, για τις οποίες, όπως δηλώνουν οι διοικήσεις των ΜΚΟ, ευθύνονται οι χρηματοδότες. **Με τη διαφορά ότι δικοί μας εργοδότες δεν είναι αυτοί.**

Τα τελευταία τρία χρόνια με την αύξηση των προσφυγικών ροών και στη συνέχεια με τον εγκλωβισμό των προσφύγων στη χώρα μετά τη συμφωνία του Μαρτίου 2016 για το κλείσιμο των συνόρων, υπήρξε εκτόξευση της ζήτησης εργαζομένων στο πεδίο αυτό. Κοινωνικοί επιστήμονες, φροντιστριες διαμερι-

σμάτων, δικηγόροι, διερμηνείς και συνοδοί είναι κάποιες από τις ειδικότητες που εκτοξεύουν σε πενταψήφιο νούμερο τους και τις απασχολούμενες σε όλη τη χώρα (με ένα σαφή διαχωρισμό σε ενδοχώρα και νησιά και εργαζόμενους-ες σε καμπ και στον αστικό ιστό).

Γιατί χρειάζονται οι ΜΚΟ;

Οι ΜΚΟ πρόσφεραν εξ αρχής τη δυνατότητα, κυρίως από τη στιγμή που άρχισε να ρέει το κοινοτικό χρήμα, πολλά χρόνια πριν, για ταχεία ανάληψη και υλοποίηση έργων, χωρίς τις γραφειοκρατικές αγκυλώσεις του δημοσίου, με γρήγορες και αρκετές φορές αδιαφανείς προσλήψεις. Ο ορισμός της ευελιξίας και της ανασφάλειας ενδεδυμένος το μανδύα της κοινωνικής – συνήθως – και της περιβαλλοντικής προσφοράς, πασαλισμένος με τη χρυσόσκονη του «στελέχους» που συμμετέχει σε τραπέζια λήψης αποφάσεων και κάνει ταξίδια στο εξωτερικό. Δημιουργήθηκε έτσι μια κατηγορία χαμηλοσυντήρητων «στελεχών» και «συνεργατών-ιδών», η οποία πιθανόν και να δυσκολεύεται να κατατάξει εαυτήν στην τάξη των κακοπληρωμένων υπαλλήλων και να συνειδητοποιήσει αυτό που ως ένστικτο τουλάχιστον οφείλει να αισθάνεται: ότι είναι πολλαπλά εκμεταλλευόμενη.

Δυναμικός συνδικαλισμός και διεκδίκηση των αυτονόητων

Απέναντι στον παραδοσιακό γραφειοκρατικό συνδικαλισμό, οι εργαζόμενοι και εργαζόμενες στις ΜΚΟ δημιούργησαν και συνεχίζουν να στηρίζουν μαζικά, σωματεία βάσης με οριζόντιες διαδικασίες λήψης αποφάσεων και ισότιμη συμμετοχή όλων σε αυτές.

Οι δυναμικοί αγώνες, οι οποίοι τα δύο κυρίως τελευταία χρόνια εντείνονται, έρχονται ως αποτέλεσμα πολλαπλών παραγόντων. Κατ' αρχάς η ύπαρξη πιο σταθερών χρηματοδοτήσεων, κυρίως του προσφυγικού, ανάγκασε τις διοικήσεις των ΜΚΟ να προχωρήσουν στην πιο σταθερή απασχόληση ατόμων, που

καλύπτουν πάγιες και διαρκείς ανάγκες, τις οποίες δεν υπάρχει δυνατότητα να καλύψει ο κρατικός μηχανισμός. Αυτό από μόνο του, πέρα από το ότι συσπειρώνει το εργατικό δυναμικό ενός κλάδου ακόμη και ως καθημερινή φυσική παρουσία στον ίδιο χώρο, δημιουργεί την προσδοκία της μονιμότητας, έναντι της περιστασιακής ολιγόμηνης απασχόλησης, όπως την είχαμε συνηθίσει ως τώρα στις ΜΚΟ.

Στην Αθήνα από το 2010 δραστηριοποιείται το κλαδικό Σωματείο Βάσης Εργαζομένων στις ΜΚΟ (ΣΒΕΜΚΟ), το οποίο από την αρχή στάθηκε κριτικά στην αφήγηση περί «κοινωνίας των πολιτών και ανθρωπιστικής προσφοράς των ΜΚΟ», ανέδειξε την υποκρισία της εργοδοσίας, εναντιώθηκε στην εργοδοτική αυθαιρεσία και τόνισε πως «είμαστε εργάτες/εργάτριες και όχι συνεργάτες/συνεργάτριες» και πως «είμαστε εργαζόμενοι/εργαζόμενες και όχι εθελοντές/εθελόντριες». Στη συνεπή δράση του σωματείου οφείλουν να «χρεωθούν» πέρα από τη θεμελίωση των εργασιακών δικαιωμάτων του χώρου και οι τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις για παραβίαση εργασιακής νομοθεσίας στο χώρο των ΜΚΟ.

Παράλληλα στη Θεσσαλονίκη δημιουργείται το επίσης κλαδικό Σωματείο Βάσης Εργαζομένων στον χώρο της Ψυχικής υγείας και Κοινωνικής πρόνοιας (ΣΒΕΨΥΚΟΙ) με αντίστοιχο τρόπο λειτουργίας και διεκδίκησης. Τον τελευταίο χρόνο επίσης δημιουργούνται επιχειρησιακά σωματεία με στόχο την καλύτερη οργάνωση και ανάδειξη των εργοδοτικών παραβιάσεων μέσα στην κάθε ΜΚΟ: απολύσεις (οι οποίες παρουσιάζονται ως ολοκλήρωση της συνεργασίας), περικοπές εντατικοποίηση της εργασίας, συνεχώς ανανεούμενες συμβάσεις για την ίδια θέση εργασίας.

Όσες και όσοι εργαζόμενατε στο χώρο αυτόν γνωρίζουμε ότι εργαζόμενατε σε ένα χώρο γεμάτο προκλήσεις στο πεδίο εργασίας και συνεχούς συναισθηματικής φόρτισης, μιας και (όταν μιλάμε για το προσφυγικό) απέναντί μας έχουμε ανθρώπους που θυματοποιούνται καθημερινά για να εισρεύσουν περισσότερα κονδύλια, τα οποία χρησιμοποιούνται κυρίως για να στηθούν δομές και προγράμματα που με τη σειρά τους θα συνεχίσουν να δημιουργούν εξαρτώμενες σχέσεις και διαρκείς «ωφελούμενους-ες» με συνέπεια να αυτοεκπληρώνεται η αναγκαιότητα ύπαρξης και λειτουργίας των ΜΚΟ.

Όμως για όσο καιρό θα κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη και η λειτουργία των ΜΚΟ και για όσο καιρό θα απασχολούμαστε σε αυτές, θα διεκδικούμε σθεναρά τα δικαιώματά μας.

Ε.Κ.

Γκρίζο και Χρώματα: Σκέψεις σχετικά με την κοινή διαδικασία των 3(4)

«Γκρίζο στο γκρίζο είναι το μοναδικό, το δικαιωμένο χρώμα της ελευθερίας»*. Η συγκεκριμένη φράση μπορεί αρχικά να μοιάζει απαισιόδοξη ή έστω ειρωνική. Ευτυχώς, νομίζω, δεν είναι ούτε το ένα ούτε το άλλο. Αν και εκφράζεται σαν βεβαιότητα, μας επιτρέπει να κάνουμε εκείνες τις ερωτήσεις και σκέψεις που η καθημερινότητα ή η ενασχόληση με μια σειρά υποχρεώσεων δεν μας αφήνουν. Κυρίως να ρωτήσουμε τι είναι η ελευθερία, τι είναι γκρίζο και τι χρώμα στις ζωές μας: Πώς θα θέλαμε να ήταν και τι μπορούμε να κάνουμε γι' αυτό.

Μπορούμε να αναφέρουμε εν συντομία την κατάσταση του κινήματος και της Αριστεράς μετά το μακρύ καλοκαίρι του 2015. Μπορούμε επίσης να αναλύσουμε εκτενώς το τι σημαίνει μνημονιακή ολοκλήρωση και τι υπηρεσίες έχει να προσφέρει αυτή η κυβέρνηση στο διεθνές και εγχώριο κεφάλαιο. Τους τρόπους με τους οποίους έχει εισαγάγει στην κοινωνική πλειοψηφία τη συνθηκολόγηση, την αναμονή και την απογοήτευση, σταθεροποιώντας ένα πολιτικό σύστημα που βρισκόταν σε πλήρη πολιτική κρίση για να εγκαθιδρύσει ένα νεόκοπο δικομματισμό. Τα ζητήματα αυτά είναι λίγο πολύ γνωστά σε όλες-ους μας. Αυτά για τα οποία πρέπει να μιλήσουμε είναι οι αναπαραστάσεις και το «από εδώ και πέρα» που δημιουργήθηκαν μέσα από τις μάχες που δόθηκαν το προηγούμενο διάστημα και έχει σημασία να συνεχίζουν να δίνονται.

Γιατί μέσα από αυτές τις μάχες είναι που βρήκαμε στην πορεία νέους-ες συντρόφους-ισσες, που αναρωτηθήκαμε για τα τετράγωνα μέσα στα οποία είχαμε χωρέσει την πολιτικοποίησή μας, που ψάξαμε περισσότερο τα νέα ερωτήματα πριν αρχίσουμε να υιοθετούμε προκāt λύσεις. Οι συλλογικότητες που με τον έναν ή τον άλλο τρόπο προέκυψαν από την εναντίωση στη μνημονιακή στροφή του ΣΥΡΙΖΑ και τη διάψευση της κοινωνικής διαθεσιμότητας, όπως εκφράστηκε τον Ιούλιο του 2015, έχουμε μία σειρά από επεξεργασίες και αναπαραστάσεις που μας επιτρέπουν να ξεκινήσουμε το στρατηγικό διάλογο και την κοινή συμπόρευση με στόχο μια μελλοντική διαδικασία ενοποίησης. Εκτιμώ ότι γι' αυτή τη «δουλειά» μας και για το επόμενο διάστημα μάς χρειάζονται τα παρακάτω εργαλεία-παραδοχές:

- Το πολιτικό σχέδιο του ΣΥΡΙΖΑ απέτυχε ολοκληρωτικά. Όχι λόγω (ή μόνο) της κακής ηγεσίας, αλλά εξαιτίας της διευρυμένης αντίθεσης συμφερόντων, πρακτικών και πολιτικών που κλήθηκε να διαχειριστεί. Το παράδειγμα ΣΥΡΙΖΑ είναι προς

αποφυγή και συνοψίζεται σε ένα κόμμα-καρτέλ με δυσανάλογη ριζοσπαστική πολιτική και κοινωνική γείωση από την εκλογική του καταγραφή, που προσπαθούσε να γεφυρώσει τις αντιθέσεις του αγκαλιάζοντας λογικές εθνικού συμφέροντος, δημοσιονομικής πειθαρχίας, κράτους διαμεσολαβητή κ.ά.

- Ο καπιταλισμός και το κράτος είναι δομές όσο είναι και σχέσεις. Για να λάβουν αντικειμενική αξία πρέπει να μεταφράζονται σε υλικές επιδιώξεις, να πείθουν τα υποκείμενα να εκχωρούν την ελευθερία τους για χάρη της ασφάλειάς τους, να μετατρέπουν την κοινωνική επινοητικότητα σε παθητικό δέκτη. Το δόγμα της απουσίας εναλλακτικής συμβαδίζει με το δόγμα της τάξης και ασφάλειας και με την αντιδραστική πολιτική στο προσφυγικό. Οι συλλογικότητές μας πρέπει να ενισχύουν τον πειραματισμό, την επινοητικότητα, τις πρωτότυπες μορφές αγώνα, τον αντιδογματισμό.
- Χρειάζεται να επιστρέψουμε στην καθημερινότητα, αρχικά για να την κατανοήσουμε και στη συνέχεια να την οργανώσουμε και να την αλλάξουμε. Η δυνατότητα των εργαζομένων, των νέων, των κοινωνικά αδύσων να σωρεύσουν ισχύ στα χέρια τους είναι κομβικό σημείο για την αναστροφή της καθημερινότητας. Ονομάζουμε δημιουργικό αντικαπιταλισμό τους τρόπους που ενισχύουν το κίνημα για την πραγματική αλλαγή της τάξης πραγμάτων στο σήμερα και επιδιώκουν να ικανοποιήσουν τις ριζοσπαστικές κοινωνικές ανάγκες. Καλούμαστε να επερωτήσουμε και να δράσουμε πάνω σε ζητήματα κατανάλωσης, σχέσεων παραγωγής, περιβαλλοντικής καταστροφής, ταξικών συμφερόντων και πρακτικών αλληλεγγύης συγκροτώντας εναλλακτικές απέναντι στη λεηλασία που προκαλεί το κεφάλαιο.
- Η νεολαία φαίνεται να αποτελεί μία

δυνάμει κοινωνική πρωτοπορία στον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό, τόσο λόγω της υλικής κατάστασης που καλείται να αντιμετωπίσει – και της διάψευσης προσδοκιών που αυτή συνεπάγεται – όσο και των εμπειριών και των αναπαραστάσεων που κουβαλάει. Είναι η (μη πλειοψηφική αλλά δραστήρια) νεολαία που αγωνίζεται στις σχολές, που εργάζεται και συχνά σπίνει πρωτοβάθμια σχήματα σε εργασιακούς χώρους-γαλίες, που αυτοοργανώνεται σε επίπεδο γειτονιάς ή σε κολεκτίβες εργασίας, που ακούει ΛΕΞ και Θανάση, που φωνάζει «κλοτσιές με δωδεκάποντο να βάλετε μυαλό» στην πορεία για τον Ζακ. Η νεολαία που είτε θα διαχειριστεί τον καζινοκαπιταλισμό του μέλλοντος ή θα επιθυμήσει να τον τσακίσει.

- Η ανάγκη για μια νέα Αριστερά είναι επιτακτική – όχι στον αξόνα της υποχώρησης αλλά σε αυτόν της επιθυμίας. Χρειάζεται να είμαστε διατεθειμένες-οι να προχωράμε σε διαδικασίες πολιτικής ανασύνθεσης, όχι εστιάζοντας απλώς σε επιμέρους συλλογικότητες, αλλά κυρίως με πρακτικές και απόψεις. Οι οργανώσεις στις οποίες απευθύνεται το κάλεσμα για κοινή διαδικασία συγκρότησης – το Δίκτυο, η Δικτύωση, η Ανασύνθεση-ΟΝΡΑ και η ΑΡΚ – έχουν μπροστά τους τη δυνατότητα να προσθέσουν περιεχόμενο στο αίτημα για μια νέα Αριστερά, καθώς και να δείξουν δυνατότητες σύγκλισης σε μια εποχή που ο κατακερματισμός της Αριστεράς συνεχίζεται ακάθεκτος.

Κλείνοντας, καλούμαστε να προχωρήσουμε σε διαδικασία συγκρότησης διασφαλίζοντας τα σημεία και τις προοπτικές που σημειώθηκαν παραπάνω. Η οποία από τη μια θα οργανώσει τον πολιτικό διάλογο και προσανατολισμό του επόμενου διαστήματος και από την άλλη θα αναζητήσει νέες μορφές και τρόπους οργάνωσης. Μια μαζική, δημοκρατική, ανοιχτή και συντροφική προσπάθεια να ριζώσουμε γκρίζο στο γκρίζο αλλά και να αναζητήσουμε τα χρώματά μας.

Αντώνης Φάρας

* Καρλ Μαρξ, Παρατηρήσεις για την πρόσφατη πρωσική Οδηγία περί λογοκρισίας, 1842.

Η στρατηγική

Η πολιτική ήττα μπορεί να διαρκέσει για πάντα, πράγμα που σημαίνει πως οι κατακτήσεις του εργατικού κινήματος —δημοκρατικά και κοινωνικά δικαιώματα— μπορούν να καταστρέφονται επ' άπειρον.

ΡΑΖΜΙΓΚ ΚΕΣΕΓΙΑΝ

Ο Κεσεγιάν ισχυρίζεται, στο παράθεμα που προηγείται, πως η πολιτική ήττα παρουσιάζει μια ιδιοτυπία σε σχέση με άλλα είδη ήττας, όπως η στρατιωτική ή η αθλητική: Είναι δυνατό να κρατήσει για πάντα. Μπορεί, με άλλα λόγια, να αποδειχτεί οριστική. Ο Τέρι Ήγκλετον, μάλιστα, στα χρόνια μετά το 1989 υποστήριξε πως, πράγματι, το ιστορικό χειραφετητικό ρεύμα, το διεθνές κίνημα της ανθρώπινης απελευθέρωσης είχε δώσει την τελική μάχη και την έχασε συντριπτικά, ήδη από τη δεκαετία που ακολούθησε τη Ρωσική Επανάσταση. Παίξαμε και χάσαμε τότε, ακριβώς — έκτοτε, αριστεροί και αναρχικοί δεν κάνουμε παρά διαχείριση της κοσμοιστορικής αυτής ήττας.

Ο Ήγκλετον, βέβαια, θα άλλαζε διάθεση αργότερα, στην περίοδο ανάπτυξης του αντιπαγκοσμιοποιητικού και αντιπολεμικού κινήματος μετά το Σιάτλ, αλλά αυτό περισσότερο, στην περίπτωση του, αφορούσε την ψυχολογία παρά την πολιτική.

Είναι προφανές, νομίζω, για όποιον παρακολουθεί από σχετικά κοντά την πορεία του διεθνούς κινήματος και των ιδεών του, πως αν κάτι επικρατεί στους κόλπους του είναι ένας εκτεταμένος πεσιμισμός. Αυτός άλλες φορές οδηγεί στην προσχώρηση στις θέσεις του αντιπάλου και άλλες στη συνέχιση της ριζικής κριτικής του υπάρχοντος — χωρίς, όμως, και τότε να φαίνεται κάποιο πραγματικό ξέφωτο.

Η «πρώτη αιτία» αυτής της εξέλιξης, που ακόμη κι αν δεν υποσημειώνει μια οριστική ήττα σίγουρα πάντως καθορίζει δραστικά τις μελλοντικές δυνατότητες των ανθρώπινων κοινωνιών, είναι πράγματι γνωστή. Συνδέεται με την υποστροφή της μεγαλύτερης ελπίδας για απελευθέρωση στην ιστορία, της Ρωσικής Επανάστασης, στο αντίθετό της και με τις καταστροφές που ακολούθησαν, στη διάρκεια του 20ού αιώνα.

Έχει σημασία να θυμόμαστε πως δεν είναι πρόσφατο γεγονός η επικράτηση μιας πεσιμιστικής κατά βάση στάσης απέναντι στο μέλλον, σε προφανή αντίθεση με τη φωτεινή διάθεση —του νικηφόρου διαφωτισμού;— που χαρακτήριζε τον 19^ο και τις αρχές του επόμενου αιώνα και άφηγε έντονο το αποτύπωμα της ιστορικής αισιοδοξίας στο εργατικό και σοσιαλιστικό κίνημα της εποχής. Η ιστορία ήταν μαζί μας τότε, μα φαίνεται πως, εδώ και

καιρό, μας έχει εγκαταλείψει στην τύχη μας.

Για τον Αντόρνο, η ζωή δεν υπάρχει πια. Για τον Ντεμπόρ, ο κόσμος είναι ανεπανόρθωτα φθαρμένος. Για τον Μποντριγιάρ, τα ομοιώματα έχουν αντικαταστήσει τα πραγματικά συμβάντα — και τα ομοιώματα είναι οριστικά, ανίκητα. Δεν υπάρχει πραγματικότητα για να την αλλάξουμε...

Η πιο πρόσφατη συζήτηση

Μεσολάβησαν δεκαετίες επικράτησης της ιστορικής απαισιοδοξίας από την τελευταία φορά που η δυνατότητα του σοσιαλισμού φαινόταν δυνατή σε μεγάλους αριθμούς ανθρώπων.

Υπήρξε, ωστόσο, στον ενδιάμεσο χρόνο, ένα εγχείρημα μεταβολής της πορείας των πραγμάτων. Αυτό που ονομάστηκε «Σοσιαλισμός του 21^{ου} αιώνα», με επίκεντρο τη Λατινική Αμερική και πρωτοπόρες τη Βενεζουέλα και τη Βολιβία, αλλά και τα μεγάλα πολιτικοκοινωνικά κινήματα στη Βραζιλία και τον Ισημερινό, με καθοριστική επίδραση σε ολόκληρη την υπο-ήπειρο, έδωσαν ελπίδα σε εκατομμύρια ανθρώπους σε ολόκληρο τον κόσμο πως η ΤΙΝΑ δεν είναι αναπόφευκτη.

Και έγιναν πράγματα σημαντικά για τους λαούς της περιοχής. Όπως, επίσης, η αναφορά σε αυτά τα παραδείγματα υπήρξε καίρια για το διεθνές κίνημα της πρώτης δεκαετίας του αιώνα που διανύουμε. Με το ξέσπασμα, ωστόσο, της μεγάλης καπιταλιστικής κρίσης το 2008, οι χώρες αυτές βρέθηκαν γρήγορα στη δίνη με ελάχιστες δυνατότητες αντίδρασης. Η κρίση επέδρασε πάνω τους από πολλές απόψεις δραστικότερα από ό,τι στις μητροπολιτικές περιοχές του καπιταλισμού και έδειξε, με τον πιο πρακτικό τρόπο, πως ο δρόμος που ακολούθησαν στην αντιπαράθεσή τους με τον ιμπεριαλισμό ελάχιστα τις προστάτευσε. Ο «σοσιαλισμός» τους αποδείχτηκε εξαιρετικά ευάλωτος, μ' όλο που είχε, μέσα σε έναν παροδικό ενθουσιασμό, θεωρηθεί πως θα μπορούσε να αποτελέσει ένα νέο τόπο αναφοράς.

Μ' όλο, λοιπόν, που η στρατηγική συζήτηση δεν μπορεί να αγνοήσει και αυτή την πιο

πρόσφατη αποτυχία του κινήματος, είναι, βλέποντάς το από το τέλος, αμφίβολο αν τα κυβερνητικά παραδείγματα, ως τέτοια, έχουν κάτι να προσφέρουν επί του προκειμένου. Δεν θα πρέπει, όμως, να οδηγηθούμε σε ευκολίες. Για όσους παρακολουθούσαν την πολιτική και θεωρητική συζήτηση στη Βραζιλία, την Αργεντινή ή τη Βολιβία και τη Βενεζουέλα, είναι απολύτως σαφές πως ο προβληματισμός και η διανοητική παραγωγή —μαζί και κάποιες μεγάλης σημασίας μετασχηματιστικές πρακτικές— εκεί δίκαια έδιναν μεγάλες ελπίδες. Σχηματοποιώντας —και μόνο ως νύξη για πολύ μεγαλύτερη συλλογική έρευνα— φαίνεται πως καθοριστική για την πορεία των πραγμάτων υπήρξε ακριβώς η επιλογή (ή η αδυναμία) να μην «επιχειρηθεί ο σοσιαλισμός», αλλά να επιδιωχθεί, κατά το σύνηθες στην ιστορία, η «βελτίωση των πραγμάτων», μέσα από ένα στάδιο αναδιανομής και εκδημοκρατισμού του υπάρχοντος. Όπως με μεγάλη σαφήνεια το έθεσε ένας από τους κορυφαίους λατινοαμερικανούς θεωρητικούς —και αντιπρόεδρος της Βολιβίας— ο Αλβάρο Λινέρα: «Το ζήτημα της μετάβασης στο σοσιαλισμό δεν είναι της ώρας [...] Χρειάζεται πρώτα μια μακρά περίοδος, κατά την οποία να ενθαρρυνθεί η ανάδυση ενός «ενάρετου» εθνικού καπιταλισμού». Στη διάρκεια της οποίας οι «κυβερνήσεις των φτωχών» ανέλαβαν να διαχειριστούν το κράτος με τον ορθό τρόπο!

Η πιο πρόσφατη ήττα

Στην πράξη, αυτό που αποφεύχθηκε στη συγκεκριμένη περίπτωση ήταν η αναμέτρηση με τα μείζονα, τα στρατηγικά ζητήματα του κράτους, της καταστροφής του, της, μάλλον απίθανο να αποφευχθεί, κατάστασης δυαδικής εξουσίας. Οι αριστερές δυνάμεις, που ανέλαβαν τη διακυβέρνηση, έδωσαν, στην καλύτερη περίπτωση, όλη τους την ενέργεια στην άμεση φιλαλαϊκή διαχείριση χωρίς να επιχειρήσουν μεγάλες δομικές παρεμβάσεις στο κράτος και την οικονομία, αλλά ούτε και κατάφεραν να κατευθύνουν τον «εθνικό τους καπιταλισμό» σε πιο «ενάρετους» δρόμους — προτίμησαν να καρπωθούν τα «καλά» του υπάρχοντος καπιταλισμού επενδύοντας στον παραδοσιακό εξο-

συζήτηση σήμερα

αφιέρωμα

ρυκτισμό και στις εξαγωγές πρώτων υλών ή ημικατεργασμένων προϊόντων. Από πολλές απόψεις, μάλιστα, προσαρμόσαν την οικονομία ακόμη περισσότερο στις απαιτήσεις της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης επιχειρώντας να ευνοηθούν κολυμπώντας με το ρεύμα.

Η στρατηγική αυτή ούτε «εθνικά» ωφέλιμη, ούτε «ενάρετη» αποδείχθηκε. Ούτε, όμως, και «ηγεμονική» μακροχρόνια, όπως δείχνει η μεγάλη —εκλογική, τουλάχιστον— απήχηση του νεοφιλελεύθερου φασισμού σήμερα.

Από την άλλη, και η πολύ παραγωγική, από πολλές απόψεις, άλλη στρατηγική, αυτή της «άρνησης της κατάκτησης της εξουσίας», όπως θεωρητικοποιήθηκε από τον Χολογουέι και τον Μάρκος και επηρέασε διαχρονικά τους Ζαπατίστας, ενώ φαίνεται να αποφεύγει τις πραγματικά καταστροφικές παγίδες του «λαϊκού κυβερνητισμού», εμπράκτως δύσκολα θα μπορούσε να γονιμοποιήσει τη στρατηγική αναζήτηση, στο μέτρο που, στα μείζονα ζητήματα του καπιταλιστικού κράτους και της καταστροφής του, λειτουργεί πολύ συχνά ως υπεκφυγή.

Με αυτόν τον τρόπο, νομίζω, εντάσσεται, περισσότερο από ό,τι στην αναρχική, σε μια νεοκομμουνιστική παράδοση, η οποία, από τη δεκαετία του '50 κι έπειτα, επιχειρήσει να δείξει πως, σε αντίθεση με τα μέχρι τότε αποδεκτά, είναι δυνατή η επώαση του σοσιαλισμού στο εσωτερικό της καπιταλιστικής κοινωνίας — σε μια επανάληψη όσον έγιναν με τον καπιταλισμό στην ύστερη φεουδαρχική περίοδο. Από τον Λουσιέν Γκολντμάν μέχρι τους Νέγκρι και Χαρντ, η βασική ιδέα είναι πως η «νέα εργατική τάξη» μετά τον Πόλεμο ή το παραγωγικό «πλήθος» (ο «κοινωνικός εργάτης της άυλης παραγωγής») σήμερα είναι απολύτως σε θέση να «παραγκωνίσουν» ιστορικά τον καπιταλισμό από τον πλανήτη — καλύτερα, το κάνουν ήδη. Ο κομμουνισμός είναι ήδη εδώ, όχι ως «το κίνημα που καταργεί την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων», αλλά ως εμμενής πραγματικότητα, που επιβάλλεται διαρκώς και περισσότερο και με δεδομένη την κατίσχυσή της.

Όλα αυτά, βέβαια, μάλλον προς την αναμονή ωθούν. Δύσκολα προσανατολίζουν στρατηγικά. Δεν σημαίνει, όμως, πως δεν μπορούν να συμβάλουν.

Και η επανάσταση;

Όταν ο Αντρέ Γκόρτζ προτείνει, ήδη το 1963, αυτόνομες «εργατικές και λαϊκές εξουσίες», με τη «δημιουργία κέντρων κοινωνικής διαχεί-

ρισης και άμεσης δημοκρατίας» στις επιχειρήσεις και τους συνεταιρισμούς, με την «κατάκτηση θέσεων ισχύος στα αντιπροσωπευτικά σώματα» και με «την προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών για τις συλλογικές ανάγκες έξω από την αγορά», στην πραγματικότητα διατυπώνει μια στρατηγική οπτική, η οποία περιλαμβάνει τα πραγματολογικά στοιχεία που επικαλούνται όσοι αρνούνται ή αδιαφορούν για «την κατάκτηση της εξουσίας», χωρίς να προσχωρεί στην αντίληψή τους. Το ίδιο μπορεί να ειπωθεί και για τον Μαντέλ, όταν θέτει ως άξονες του μεταβατικού προγράμματος την κοινωνικοποίηση τομέων της παραγωγής, τη θεσμική διεκδίκηση αμφισβήτησης της ιεραρχικής δομής στους εργασιακούς χώρους και του εμπορικού απορρήτου ή τον εργατικό και κοινωνικό έλεγχο.

Ο δε Πουλαντζάς, κάνοντας κεντρικό ζήτημα τη σύνδεση του «μέσα και του έξω» από το κράτος και τη συναρμογή της πάλης στο αντιπροσωπευτικό και στο άμεσο επίπεδο —«με τη δημιουργία αυτοδιαχειριστικών εστιών στη βάση»— θα εμβαθύνει ιδιαίτερα στα ζητήματα της θεωρίας του κράτους. Θα επιχειρήσει να διατυπώσει μια στρατηγική πρόταση σε απόκλιση τόσο από τον λενινισμό —μια και «μία κατάσταση δυαδικής εξουσίας είναι εντελώς απίθανη στη Δύση»— όσο και από το δεξιό ευρωκομμουνισμό, του ΙΚΚ κυρίως, σύμφωνα με το οποίο η «αντιφατική φύση του κράτους» δίνει τη δυνατότητα για τη χρησιμοποίηση του «καλού» (παραγωγικού και προνοιακού) τμήματος του κράτους «στην κατεύθυνση του σοσιαλισμού». Θα απορρίψει εντελώς τον δεύτερο λέγοντας πως το καπιταλιστικό κράτος «δεν τεμαχίζεται», αλλά είναι εξ ολοκλήρου ταξικό («η εργατική τάξη δεν μπορεί να αποκτήσει αυτόνομες εστίες εξουσίας μέσα στο κράτος»), αλλά ως προς τον λενινισμό, εν τέλει θα φανεί αμήχανος. Μ'όλο που θεωρεί πως η κλασική (!) επαναστατική κρίση δεν είναι αληθοφανής δυνατότητα στις δυτικές μητροπόλεις, αδυνατεί ταυτόχρονα να αρνηθεί πως σε οποιαδήποτε διαδικασία «ριζικού μετασχηματισμού του κράτους» και «διάχυσης της άμεσης δημοκρατίας στη βάση» δεν θα υπάρξει ένα «σημείο ρήξης» και μη επιστροφής σε ό,τι αφορά το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό. Παρά τη ρητή του πρόθεση, λίγο τελικά απομακρύνεται από τη λενινιστική στρατηγική επί της ουσίας.

Η παρέμβαση του Πουλαντζά, νομίζω, παραμένει μέχρι σήμερα η τελευταία, όσο και αν υπήρξε αμήχανη, συμβολή στη μεγάλη στρατηγική συζήτηση στο πλαίσιο της διεθνούς Αριστεράς, η οποία δεν μηρύνεζε απλώς τα έτοιμα. Όταν, για τελευταία φορά

συστηματικά επιχειρήθηκε να απαντηθούν τα μείζονα ερωτήματα: Πώς φτάνουμε στο σοσιαλιστικό μετασχηματισμό; Γιατί απέτυχαν όλες οι μέχρι σήμερα προσπάθειες;

Από την «επένδυση» του Μαρξ στην επόμενη του 1848 διεθνή κρίση μέχρι τη διατύπωση του «πολέμου φθοράς» από τον Κάουτσκι (ενός επαναστατικού κόμματος «που δεν κάνει επαναστάσεις»), από τη μαζική απεργία όλης της εργατικής τάξης της Λούξεμπουργκ μέχρι τα Συμβούλια των «Ολλανδών» κομμουνιστών και την «εθνική κρίση» του Λένιν, από την προσπάθεια του Γκράμσι να σκεφτεί πώς αυτό που έγινε στη Ρωσία μπορεί να γίνει και στη Δύση, μέχρι τα εγχειρήματα «διάβρωσης από τα μέσα», από τον αριστερό ευρωκομμουνισμό του '70 μέχρι την ιδέα για έναν παρατεταμένο λαϊκό πόλεμο και στις καπιταλιστικές μητροπόλεις, οι θεματικές —θετικά ή αρνητικά— παραμένουν κοινές.

Και, όπως κι αν μετονομάζονται, συνοψίζονται τελικά στα ερωτήματα: Τι κάνουμε **με** το κράτος; Τι κάνουμε **στο** κράτος; Τι κάνουμε **μέσα** και τι **έξω** από το κράτος; Πώς αντεπεξερχόμαστε απέναντι στον ισχυρότερο από τους ιδεολογικούς του μηχανισμούς, που είναι ο ίδιος ο κοινοβουλευτισμός; Πώς αντιμετωπίζουμε την κατάσταση οξυμένης **κρίσης** που όλες οι προσπάθειες κοινωνικού μετασχηματισμού μέχρι σήμερα —ακόμη κι αν θέλησαν— δεν μπόρεσαν να αποφύγουν; Τι κάνουμε **πριν**, **επί** και **μετά** από αυτήν;

Γι' αυτό έχει δίκιο ο Μπενσαίντ όταν, στο *Η επαναστατική στρατηγική σήμερα* (εκδ. Πρωτοποριακή Βιβλιοθήκη), γράφει: «Δεν μπορεί κάποιος να φανταστεί μια επαναστατική εθνική κρίση χωρίς προηγουμένως η εργατική τάξη να έχει ανακοινώσει, μέσα από τις δράσεις της και τις μορφές οργάνωσης, ότι είναι υποψήφια για το ρόλο του αναδιοργανωτή και διαχειριστή ολόκληρης της κοινωνίας. Αυτό είναι το ζήτημα που έθεσε η έννοια της ηγεμονίας του Γκράμσι».

Αυτό είναι το ζήτημα πράγματι, όσο κι αν επί πολύ καιρό η Αριστερά το υπεκφεύγει —επιχειρώντας είτε τη δόμηση ενός κατάλληλου «αριστερού λαϊκισμού» χωρίς περαιτέρω διευκρινίσεις είτε αναμένοντας «συμβάντα» του είδους της Αποκάλυψης.

Η ανάγκη να ξεκινήσει εκ νέου η στρατηγική συζήτηση είναι απολύτως επιτακτική και επείγουσα.

Στο επόμενο «Δ.Θ.» θα δημοσιευτεί το δεύτερο μέρος.

Χρήστος Λάσκος

Έμφυλη ταυτότητα και απελευθέρωση

αφιέρωμα

Ο ριζοσπαστικός φεμινισμός, η κουίρ πολιτική —όπως αντίστοιχα η πολιτική οικολογία και το κίνημα για τα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα— συνδέονται δομικά με τα νέα κοινωνικά κινήματα των δεκαετιών '60 και '70, τα αιτήματα κοινωνικής χειραφέτησης που διαμόρφωσαν την πολιτική τους ατζέντα, καθώς και με την κριτική του διαφωτισμού, του νεωτερικού παραδείγματος πολιτικής και του μονοπρόσωπου και μοναδικού —ανδρικού— πολιτικού υποκειμένου. Ωστόσο, η ανάδειξη των πολλαπλών υποκειμενικοτήτων αλλά και το αίτημα για μια πιο σύνθετη στρατηγική εκπροσώπησης αποτελούν ενδεχομένως τις κυρίαρχες πηγές παρανόησης και εργαλειοποίησής τους.

Χωρίς να παραγνωρίζουμε την ιστορικότητα στην ανάπτυξη και στη διεύρυνση της επίδρασης του φεμινιστικού λόγου και της φεμινιστικής πρακτικής, θα επιχειρήσουμε να αναμετρηθούμε σύντομα με τη σχεδόν «σεπαρατιστική» αντίληψη που έχει επικαθορίσει τη θέση του φεμινισμού στην υπόθεση της χειραφέτησης για περισσότερες από τέσσερις δεκαετίες. Πρόκειται για την αντίληψη που αναγνωρίζει τη φεμινιστική προβληματική ως μια παράπλευρη, σχεδόν τμηματική δραστηριότητα που δεν συνδέεται, ούτε αφορά το περιεχόμενο της πολιτικής που παράγεται και των συλλογικών πρακτικών που ακολουθούνται.

Παρανόηση 1: Σε περιόδους αμφισβήτησης του κυρίαρχου καταμερισμού και σκληρής αναδιανομής σε βάρος των μισθωτών εργαζόμενων τάξεων μπροστά στην ανάγκη ανάπτυξης στρατηγικών συλλογικής αντίστασης αναδύεται ως δυνητικά ανταγωνιστικό το δίπολο τάξη - φύλο.

Παρανόηση 2: Η φεμινιστική και κουίρ πολιτική αναγνωρίζονται ως δυνητικά ενσωματώσιμες εξαιτίας της θεσμικής αναγνώρισης μερικών από τις διεκδικήσεις τους.

Παρανόηση 3: Η φεμινιστική και κουίρ πολιτική αισθητικοποιούνται και συνεπώς ο λόγος που παράγεται δεν συνδέεται με πρακτική και ούτε αντανάκλα πραγματική πρόθεση αναμέτρησης με τα έμφυλα στερεότυπα που ηγεμονεύουν στη συλλογική ζωή. Με τον τρόπο αυτό παράγεται μια νέα ουσιοκρατία που δεν απειλεί τους κυρίαρχους έμφυλους καταμερισμούς, ούτε μετασχηματίζει τις συλλογικές πρακτικές.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο οι φεμινιστικές ιδέες εντάσσονται σε μια διακηρυκτική ατζέντα ενώ αρκετές από αυτές εμφανίζονται ως υπερβολικά αφηρημένες και ασύνδετες με τις πραγματικές λειτουργίες και ανάγκες της καθημερινής πολιτικής. Ως εκ τούτου, δεν υπηρετείται το αίτημα της αποσταθεροποίησης των κυρίαρχων μορφών έκφρασης και συλλογικής λειτουργίας τόσο στο επίπεδο της διαμόρφωσης και επεξεργασίας πολιτικής όσο και σε εκείνο της υλοποίησης και της πρακτικής. Έτσι, οι εσωτερικές ιεραρχίες και

ιεραρχήσεις στην πολιτική όχι μόνο δεν αμφισβητούνται, αλλά αντίθετα παραμένουν σύστοιχες με τη διάκριση αρρενωπότητας και θηλυκότητας και των ιδιοτήτων που ουσιοκρατικά τους αποδίδονται.

Οι στερεοτυπικές αυτές αντιλήψεις επιβιώνουν και αναπαράγονται όταν, για παράδειγμα, στη συζήτηση για την οικονομία ή για μια στρατηγική για την ανασύνθεση των δυνάμεων της Αριστεράς και του κινήματος συμμετέχουν προνομιακά ή την καθοδηγούν αρρενωπότητες ή και πιο συγκεκριμένα υγιείς νέοι ή μεγαλύτεροι σε ηλικία άντρες, ή όταν η οργάνωση και περιφρούρηση των συλλογικών διαδικασιών στο πανεπιστήμιο απαιτεί την υιοθέτηση μιλιταριστικού χαρακτήρα πρακτικών, όπως έχουμε δει σε αρκετές περιπτώσεις —και πρόσφατα— να γίνεται, ή όταν όσοι-ες αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας —ορατά ή μη ορατά— αποκλείονται με έμμεσους ή άμεσους τρόπους από τη δυνατότητα να συμμετέχουν στις διαδικασίες ή πρέπει να καταβάλλουν διαρκώς δυσανάλογα μεγάλες προσπάθειες για να εξασφαλίσουν το δικαίωμα συμμετοχής τους σε αυτές —ακόμη και αν αυτό το δικαίωμά τους δεν αμφισβητείται με τυπικό τρόπο.

Έτσι, ο λόγος και η πρακτική που συνδέονται με το φεμινισμό και την κουίρ πολιτική εισάγονται ως σύμβολα και εκφραστικές φόρμες που ελάχιστα επιδρούν ή μετασχηματίζουν. Επιπλέον, η συνθήκη αυτή ευνοεί την ανάδυση των πολλαπλών υποκειμενικοτήτων ως δυνητικά ανταγωνιστικών, συγκροτώντας μια αναπαράσταση της πολιτικής ως πεδίου αντιπαράθεσης επιμέρους αιτημάτων και συμφερόντων, όπου κανείς δεν συνεργάζεται με καμία. Σε αυτήν ακριβώς τη στρεβλή αναπαράσταση των κινούμενων και συγκυριακά μόνο συνδεδεμένων ατομικοτήτων θεμελιώνεται το δίπολο τάξη - φύλο ή ταυτότητα φύλου.

Η προσκόλληση σε αυτή την ιδέα —πέραν του ότι παραπέμπει σε μια παραδοσιακή «εργατίστικη» - πατριαρχική διάκριση μεταξύ κύριων και δευτερευουσών αντιθέσεων— τροφοδοτεί την προκατάληψη και γίνεται ακόμη μια πηγή ενίσχυσης της συλλογικής

κρίσης και της ρευστοποίησης αξιών που αναπόφευκτα επηρεάζει και το χώρο των πολιτικών συλλογικοτήτων και του κινήματος ευρύτερα.

Τόσο η παρωχημένη κριτική της υποτιθέμενης «υπερβολικής» ενασχόλησης της Αριστεράς με τα δικαιώματα και τις ταυτότητες που θυμίζει την εσωστρεφή πάγκοσμια Αριστερά της δεκαετίας του '90 όσο και η θεματική πρόσληψη του φεμινισμού, που επιτρέπει την εργαλειοποίηση του φεμινιστικού λεξιλογίου από το νεοφιλελευθερισμό, αποπροσανατολίζουν και μόνο ανακόπτουν την πρόοδο της υπόθεσης της χειραφέτησης. Ακόμη, στη βάση των ίδιων προκαταλήψεων υποτιμούνται ή ξεχνιούνται οι συλλογικοί αγώνες που οδήγησαν στη μία ή στην άλλη θεσμική αναγνώριση ενός δικαιώματος. Και αν η παράλειψη και η υποτίμηση αφορούν τώρα κυρίως «έμφυλες» υποθέσεις, τι μας λέει ότι αργότερα δεν θα αφορούν και τις εργατικές;

Σήμερα έχει διαμορφωθεί ένα πεδίο λόγου και έκφρασης που μοιάζει προνομιακό για το φεμινισμό —#metoo, μαζικές φεμινιστικές απεργίες, νικηφόρα κινήματα για τα αναπαραγωγικά δικαιώματα και ενάντια στην έμφυλη βία κ.ο.κ.— ενώ ταυτόχρονα η διαπλοκή ταξικών, έμφυλων και φυλετικών καταπίεσεων εμφανίζεται με ωμό και βίαιο τρόπο. Για παράδειγμα, μοιάζει σχεδόν περιττό να υπογραμμίζεται ότι η περίπτωση του Μπολσονάρου στη Βραζιλία είναι ακόμη μία ανάμεσα σε άλλες που επιβεβαιώνει τη διαχρονική στενή σύνδεση νεοφιλελευθερισμού, νεοφασισμού και πατριαρχίας.

Μέσα σε αυτό το σύνθετο πλαίσιο πόσο νόημα έχει η συζήτηση για τη φεμινιστικοποίηση της πολιτικής όταν αφήνεται να εξελισσεται σε ένα παράπλευρο αφηρημένο επίπεδο χωρίς καμιά πραγματική συνάφεια με την πολιτική που παράγεται στα σωματεία, στο πανεπιστήμιο, στους χώρους του κινήματος και στις συλλογικότητες της Αριστεράς; Μήπως τελικά εκεί ακριβώς αρχίζουν και τελειώνουν οι απίτες αυτού του αδυσώπητου κατακερματισμού των συλλογικών αγώνων; Η προσπάθεια για την υπέρβαση αυτού του κατακερματισμού εξακολουθεί να αποτελεί θεμέλιο του αγώνα για την κοινωνική χειραφέτηση και προϋποθέτει την πλήρη κατάργηση του διπόλου μεταξύ της «πολιτικής για την τάξη» και της «πολιτικής για την ταυτότητα» και την αναζήτηση στρατηγικής για μια πολιτική στρατηγική ταξική και φεμινιστική.

Αλίκη Κοσσυφολόγου

Αντιιμπεριαλισμός και διεθνισμός

Από τη στιγμή που ο καπιταλισμός έγινε ένα διεθνές σύστημα, η εργατική τάξη οφείλει να δρα συντονισμένα, ο αγώνας της να είναι παγκόσμιος και να βάζει τα συμφέροντά της πάνω και ενάντια στα συμφέροντα των «εθνικών κρατών». Αυτή είναι η ουσία του διεθνισμού και γι' αυτό ο Μαρξ υποστήριζε ότι αποτελεί το μεγαλύτερο όπλο της. Δεν περιορίζεται απλώς στην έκφραση της διεθνούς αλληλεγγύης σε κινήματα και λαούς που αγωνίζονται.

Παρά το γεγονός ότι οι διεθνιστές πρέπει να βρίσκονται πάντα στις γραμμές της αντιιμπεριαλιστικής πάλης, δεν είναι μόνο ή κυρίως αυτό, αλλά οφείλουν να την εντάσσουν —ταυτόχρονα— στο συνολικό αγώνα για την κοινωνική χειραφέτηση.

Το δίλημμα αντιιμπεριαλισμός ή διεθνισμός δεν μπορεί να συζητηθεί εν κενώ ή υπερϊστορικά, αλλά τίθεται κάθε φορά με διαφορετικό τρόπο ανάλογα με τον κοινωνικοοικονομικό σχηματισμό στον οποίο αναφερόμαστε.

Θεωρητικά μιλώντας, στις φτωχές, καθυστερημένες και εξαρτημένες από τον ιμπεριαλισμό χώρες, όπου τίθεται το ζήτημα της εθνικής απελευθέρωσης, το επαναστατικό κίνημα οφείλει να συμμετέχει στον αγώνα αυτό διεκδικώντας κάθε στιγμή την ηγεμονία με σκοπό τη μετεξέλιξη του σε ταξικό σε μια ενιαία επαναστατική διαδικασία.

Αντίθετα, στις ιμπεριαλιστικές χώρες δεν τίθεται κανένα θέμα εθνικής ανεξαρτησίας και εκεί τα κινήματα οφείλουν να αγωνίζονται ενάντια «στη δική τους πατρίδα».

Η Ελλάδα, παρά τη μεγάλη οπισθοχώρηση από το 2010 και μετά, δεν αποτελεί πια μια καθυστερημένη αγροτική χώρα όπως στο παρελθόν, με άλλο το αγροτικό ζήτημα στην οποία οι ισχυροί ανεβοκατεβάζουν κυβερνήσεις. Είναι, παρά τα χτυπήματα που έχει δεχτεί, ένας καπιταλισμός μέσης ανάπτυξης με την αγροτική παραγωγή να συμμετέχει πλέον στο ΑΕΠ μόνο με 3, 8%, με εξαγωγές 29 δισ., εκ των οποίων το 82% αποτελούν βιομηχανικά προϊόντα, ενώ η βιομηχανική παραγωγή αποτελεί το 12% του ΑΕΠ (15% το 2010). Στην παραγωγή και τις υπηρεσίες απασχολούνται 1.700.000 μισθωτοί, που μαζί με τους εργαζόμενους στο Δημόσιο φτάνουν τα 2, 5 εκατομμύρια, ενώ με τους άνεργους τα 3, 5 εκατομμύρια.

Το εφοπλιστικό κεφάλαιο — από τα πιο δυναμικά στον κόσμο— διαθέτει στόλο που αντιπροσωπεύει το 17, 8% του παγκόσμιου. Συχνά υποστηρίζεται ως αντίλογος ότι αποτελεί διεθνοποιημένο κεφάλαιο και ως εκ τούτου δεν αφορά τα ελληνικά οικονομικά πράγματα. Τα ελληνόκτητα πλοία όμως αποτελούν το 7, 6% της διεθνούς χωρητικότητας, ενώ οι έλληνες εφοπλιστές χρησιμοποιούν κυρίως ξένα πληρώματα από χώρες του

Τρίτου κόσμου με χαμηλούς μισθούς, αντλώντας έτσι υπεραξία σε πλανητικό κλίμακα. Πέραν των άλλων, η «εφοπλιστική οικογένεια» είναι πανταχού παρούσα στην οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας αδιαμεσολάβητα και με ποικίλους τρόπους (Μαρινάκης, Αλαφούζος, Βαρδινογιάννης, Κυριακού, Δασκαλόπουλος, Μαρτίνης κ.λπ.).

Η κυρίαρχη τάξη εδώ και πάνω από είκοσι χρόνια υλοποιεί τη νέα μεγάλη ιδέα, δηλαδή την έφοδο στη βαλκανική ενδοχώρα καταφέροντας να αποσπάσει μια αξιοπρεπή θέση (παρά την υποχώρηση λόγω της κρίσης) δίπλα σε κεφαλαιούχους άλλων και πιο ισχυρών χωρών, έχοντας επενδύσει 12 δισ. το 2010. Η εξαγωγή κεφαλαίων, δεν πρέπει να ξεχνάμε, αποτελεί βασικό γνώρισμα του ιμπεριαλισμού.

Παρόλα αυτά δεν παύει να αποτελεί την πλουσιότερη και ισχυρότερη στρατιωτικά χώρα της βαλκανικής, με βάσιμες φιλοδοξίες για αναβάθμιση του γεωστρατηγικού της ρόλου στη ΝΑ Μεσόγειο.

Μετέχει σε όλους τους διεθνείς οργανισμούς (ΕΕ, ΝΑΤΟ) ψηφίζοντας πάντα με τη μεριά των ισχυρών ενώ, συμμαχώντας με το Ισραήλ, την Αίγυπτο και την Κύπρο, προσδίδεται περισσότερο στο βορειοατλαντικό άρμα.

Αυτές τις αλλαγές στη φύση του ελληνικού καπιταλισμού αδυνατούν να δουν οι διάφορες τάσεις της αντιιμπεριαλιστικής ή «πατριωτικής» Αριστεράς (τις οποίες σαφώς διακρίνουμε πολιτικά από την πατριωτική είτε εθνικιστική Δεξιά), δέσμιες της θεωρίας των σταδίων, που προτάσσει ένα στάδιο δημοκρατικό ή εθνικοανεξαρτησιακό ή αντιμονοπωλιακό και κατόπιν ένα σοσιαλιστικό, του απώτερου μέλλοντος. Μια αντίληψη που πληρώθηκε στο παρελθόν με βαριές ήττες και που το ίδιο το ΚΚΕ αναθεώρησε στο 19^ο Συνέδριο, αν και αποτελούσε βασική θέση του από την 6^η ολομέλεια του '34.

Είναι χωρίς βάση η θεωρία της Ψωροκώσταινας που δεν παράγει τίποτα (όπως λέγεται κατά κόρον αυτό τον καιρό), τη στιγμή που η Ελλάδα μέσα στην πιο βαθιά κρίση διαθέτει ΑΕΠ περίπου 180 δισ., (με αναιμική ασφαλώς τη βιομηχανική παραγωγή και κυρίαρχες τις υπηρεσίες).

Αν όμως η κύρια αντίθεση είναι μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας, τότε ο κύριος εχθρός είναι μέσα στην ίδια μας τη χώρα (χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν αποτελούν αντίπαλο οι κυρίαρχες τάξεις των άλλων χωρών), ενώ ως διεθνιστές οφείλουμε να αναγνωρίζουμε τα δικαιώματα των μειονοτήτων μέσα στη δική μας επικράτεια, όπως και το άδικο της δικής μας πλευράς όταν αδικεί τους γείτονές της.

Η υπεράσπιση των συμφερόντων της εργατικής τάξης επιβάλλει να δούμε τα «εθνικά θέματα» αποκλειστικά κάτω από το πρίσμα μιας σκοπιάς ταξικής, διαφορετικά το κίνημα

ενσωματώνεται μοιραία στον εθνικό κορμό και την αστική πολιτική. Γι' αυτό ο Τρότσκι έλεγε ότι στα Βαλκάνια είσαι ή ασυμφιλίωτος διεθνιστής ή ενεργός εθνικιστής. Περί αυτού πρόκειται και όχι περί ενός κάποιου αστικού κοσμοπολιτισμού και επαρχιωτισμού απέναντι στην ανωτερότητα της Δύσης.

Ασφαλώς η αντίθεση στον «αντιιμπεριαλισμό» ως καθολική θεωρία δεν σημαίνει υποτίμηση του καθήκοντος της πάλης ενάντια στους πολέμους και την επεκτατική πολιτική των ισχυρών ιδιαίτερα σε αυτή την ευαίσθητη και εύφλεκτη περιοχή.

Η θεωρητική πιθανότητα που μια χώρα αυτής της κατηγορίας αντιμετωπίζει την επιθετικότητα μιας ή πολλών ιμπεριαλιστικών δυνάμεων, η οποία μπορεί να πάρει τη μορφή οικονομικού πολέμου (όπως στην περίπτωση του στραγγαλισμού της ελληνικής κοινωνίας με τις μνημονιακές πολιτικές) ή τη μορφή οικονομικού αποκλεισμού ή στρατιωτικής πίεσης, δεν μας αφήνει αδιάφορους. Αντίθετα, το κίνημα πρέπει, αφού κάνει την αναγκαία ανάλυση (περίπλοκη και καθόλου προφανής όπως έχει φανεί σε πολλές περιπτώσεις), να υπερασπιστεί τους από κάτω χωρίς καμιά παραχώρηση στη δική της καταπίεστρια τάξη.

Συχνά η πατριωτική Αριστερά επικαλείται το ΕΑΜ για να υποστηρίξει ότι ο αγώνας που είναι μπροστά μας πρέπει να έχει χαρακτήρα εθνικοαπελευθερωτικό. Όμως η ήττα, παρά τις απερίγραπτες θυσίες και τον ηρωισμό, οφειλόταν στην καθήλωση στο εθνικοαπελευθερωτικό στάδιο (απότοκο της θεωρίας των σταδίων), αρκετό μεν για τη μαζικοποίηση του κινήματος αλλά ανεπαρκές για να το οδηγήσει ως την τελική νίκη και τελικά μοιραίο. Ήταν η αντίληψη περί εθνικής ενότητας που αποτέλεσε το νεκροθάφτη του, όταν τέθηκε αντικειμενικά το ζήτημα της εξουσίας το 1944.

Ακολουθώντας άλλο δρόμο, στην Κίνα του Μάο και στη Γιουγκοσλαβία του Τίτο τα αντάρτικα κινήματα δεν έμειναν στο «δημοκρατικό στάδιο» αλλά προχώρησαν χωρίς κανέναν ενδοιασμό κατακτώντας την εξουσία.

Η αστική τάξη, αντίθετα, αντιμετώπισε το ΕΑΜ με καθαρά ταξικά κριτήρια, δηλαδή απόλυτα εχθρικά, γι' αυτό και νίκησε. Σε όλη της την ιστορία άλλωστε, αρχίζοντας από την ιμπεριαλιστική επέμβαση στη νεαρή σοβιετική Ουκρανία το '19, αργότερα στην Κορέα, ως την «επιμελητειακή» συμμετοχή στη νατοϊκή επέμβαση στη Γιουγκοσλαβία και αλλού, τη διαχρονική συμπαρατάξη πάντοτε με τους ισχυρούς, την οικονομική συνεργασία μεγάλων τμημάτων της με τους γερμανούς κατακτητές, το κινήμα του κέρδους με κάθε τίμημα, μη ορρωδώντας ποτέ μπροστά σε κανέναν είδους έγκλημα, απέδειξε τόσο ποιο πράγμα θεωρεί πατρίδα όσο και τον αδιάπτωτο και αναλλοίωτο «διεθνισμό» της.

Θοδωρής Φέστας

αφιέρωμα

Για τη νέα φάση της κρίσης, για μια νέα

Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί επεξεργασμένη εκδοχή της απόφασης-πρότασης συζήτησης στο Πανελλαδικό Συντονιστικό της Δικτύωσης, του Δικτύου και της Ανασύνθεσης, το Σάββατο 20 Οκτωβρίου στη Θεσσαλονίκη. Το πρώτο μέρος αφορά τη διεθνή και την εγχώρια πολιτική συγκυρία. Στο δεύτερο, οι τρεις συλλογικότητες καλούμε σε μια πανελλαδική συνάντηση, το Σάββατο 8 Δεκέμβρη 2018 στην Αθήνα, για την ίδρυση μιας νέας συλλογικότητας στο χώρο της αντικαπιταλιστικής διεθνοιστικής Αριστεράς.

1. Από το πανηγυρικό κλίμα της ΔΕΘ μέχρι τον «συναγερμό» για την κεφαλαιακή (αν)επάρκεια των τραπεζών και τη νέα όξυνση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, έχουμε επαρκή δείγματα: η «μεταμνημονιακή» περίοδος δεν εγγυάται την πολιτική ισορροπία. Η αστάθεια αυτή, ωστόσο, δεν αποτελεί ελληνική εξαίρεση: η κρίση σε Τουρκία, Αργεντινή και Ινδία, οι εξελίξεις στην Ιταλία και η νίκη του ακροδεξιού Μπολσονάρο στη Βραζιλία, με την ανοχή της Κεντροαριστεράς στην αντικοινωνική, αντιοικολογική και οικονομικά υπερφιλελεύθερη ατζέντα του — όλα αυτά, και πολλά ακόμα, σηματοδοτούν μια επικίνδυνη φάση στην παγκόσμια κρίση.

2. Έχουμε επίγνωση πως οι κρίσεις δεν αποτελούν μόνιμες καταστάσεις. Είναι διαδικασίες «σώρευσης» αντιθέσεων που ανήκουν στο γενετικό κώδικα του καπιταλισμού. Εμμένοντας στον εγγενή χαρακτήρα τους, επισημαίνοντας τη διαρκή πτώση της καπιταλιστικής κερδοφορίας ιδίως μετά τη δεκαετία του '70, είναι πιθανό να θεωρήσουμε μόνιμη την παρούσα κρίση, παραγνωρίζοντας έτσι τα επιτεύγματα της διαχείρισής της και την άνιση εκδήλωσή της από χώρα σε χώρα. Εν γνώσει του κινδύνου, ξέροντας επιπλέον πως οι πολιτικές εξελίξεις δεν αποτελούν ευθείες αντανάκλασεις των οικονομικών κρίσεων, χρειάζεται να το επισημάνουμε: είμαστε ακόμα στο αστερισμό της κρίσης που ξεκίνησε το 2008. Είναι αυτή η τελευταία που θέτει ακόμα σε κίνηση άγριες δυναμικές για την εξισορρόπησή της. Υπό όρους, έτσι, προσφέρει πολιτικές ευκαιρίες: στο φόντο της αποτυχίας των προγραμμάτων «δίκαιης λιτότητας», κάνει επίκαιρη — αν όχι πραγματικά επείγουσα — μια αντικαπιταλιστική στρατηγική.

3. Η επιδείνωση των σχέσεων των ΗΠΑ με Ιράν και Σαουδική Αραβία (που απογείωσε την τιμή του πετρελαίου), ο εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ-Κίνας (που υποχρεώνει το ΔΝΤ σε δυσοίωνες προβλέψεις), ο εντεινόμενος

ανταγωνισμός ΗΠΑ-Ρωσίας σε Μέση Ανατολή και Βαλκάνια (που αναζωπύρωσε πολεμικά σενάρια) δείχνουν, μεταξύ πολλών, ότι η κρίση δεν είναι πίσω αλλά ακριβώς μπροστά μας. Το κεφάλαιο, θυμίζει ο Μαρξ, είναι όριο για το κεφάλαιο: όλες οι παρεμβάσεις για την αποκατάσταση του «σφρίγους» του καπιταλισμού μοιάζει να εγγυώνται τη νέα φάση της κρίσης του. Όμως, παρά την οικονομική κρίση και τους κινδύνους που σωρεύουν οι γεωπολιτικοί ανταγωνισμοί, ο καπιταλισμός δεν φοβάται μια ανατρεπτική δυναμική. Ο κατακερματισμός, ο κομφορμισμός και η εσωστρέφεια της Αριστεράς, η διαρκής υποχώρηση των κινημάτων, η ραγδαία ανοδική δυναμική της Ακροδεξιάς: όλες αυτές είναι ισχυρές ενδείξεις πως η κρίση και η απόγνωση που δημιουργεί η διαχείρισή της δεν ήταν, παρά κατ' εξαίρεση ως τώρα, πολιτική ευκαιρία και πειστικό «επιχείρημα» για την Αριστερά. Ελλείψει ενός συγκροτημένου, μαζικού και κοινωνικά γειωμένου αντικαπιταλιστικού ρεύματος — και με δεδομένη την προσχώρηση τμημάτων της Αριστεράς στο νεοφιλελευθερισμό —, φαίνεται να παγιώνεται ένας συντηρητικός ιδεολογικός και πολιτικός συσχετισμός.

4. Η περίπτωση της Ιταλίας είναι ενδεικτική. Η αφλογιστία της ιταλικής Αριστεράς, λόγω του κυβερνητισμού και του σοσιαφιλελευθερισμού της προηγούμενης περιόδου, αφήνει την Ακροδεξιά χωρίς αντίπαλο, να υποδύεται μόνη την «προστάτιδα» του κοινωνικού κράτους στην Ευρώπη. Πρόκειται για επικίνδυνη τομή. Αναπέμποντας τον ιταλικό προϋπολογισμό, το «διευθυντήριο» των Βρυξελλών ασκεί τώρα πιέσεις και στο ακροδεξιό κυβερνητικό δίδυμο της Ιταλίας: όχι για τη μισάνθρωπη αντιπροσφυγική πολιτική του, αλλά για μια ατζέντα που συνδυάζει τον αποσχιστικό εθνικισμό του πλουσίου Βορρά («Λίγκα»/Σαλβίνι) με την απαίτηση των ηττημένων της κρίσης στο Νότο για αναδιανομή με «εθνικά χρώματα» («Κίνημα 5 Αστέρων»/Ντι

Μάιο). Η ακροδεξιά συγκυβέρνηση έχει κάθε λόγο να μην υποχωρήσει στις πιέσεις των Βρυξελλών. Όχι μόνο ενόψει αυτοδιοικητικών και ευρωεκλογών, όπου ο Σαλβίνι διεκδικεί την ηγεσία της ευρωπαϊκής Ακροδεξιάς. Αλλά και με βάση τη «μακρά διάρκεια», το γεγονός δηλαδή πως ο ιταλικός καπιταλισμός έχει κάθε λόγο να συγκρουστεί για τους κανόνες του παιχνιδιού με τη γερμανική δημοσιονομική ορθοδοξία, με βάση μια φόρμουλα εθνικού (καπιταλιστικού) «προστατευτισμού». Από το 2000 η κερδοφορία του πέφτει, ενώ ειδικά η βιομηχανική παραγωγή στην Ιταλία μεταξύ 2000-2015 υποχώρησε σχεδόν κατά το ένα τέταρτο, σε αντίθεση με την ανοδική τάση στην Ευρωζώνη. Ακόμα κι αν η ρήξη αποφευχθεί τελικά, μοιάζει να επιβεβαιώνεται το γνωστό σενάριο: η Ευρωπαϊκή Επιτροπή «καίει» τα κόμματα του νεοφιλελεύθερου Κέντρου, καταξιώνοντας την λαϊκιστική, ρατσιστική Ακροδεξιά ως δύναμη εθνικο-κοινωνικής «αντίστασης».

Από την «Ιθάκη» στη νέα φάση της ελληνικής κρίσης

5. Η ελληνική κυβέρνηση είναι τουλάχιστον αμήχανη μπροστά στα διλήμματα της ιταλικής κρίσης. Στην Ελλάδα, η ίδια έχει προδιαγράψει τις βασικές γραμμές της πολιτικής της επόμενης κυβέρνησης, δεσμευμένη για πλεονάσματα που, μετά το 2020, θα ξεπεράσουν το 5% του ΑΕΠ. Η πρόσφατη ενδοκυβερνητική και εσωκομματική σύγκρουση το επιβεβαίωσε: τα διλήμματα που απασχολούν τον ΣΥΡΙΖΑ δεν αφορούν τις βασικές κατευθύνσεις της πολιτικής του στο εσωτερικό και διεθνώς, αλλά τους όρους της μακρομέρευσής του στην κυβερνητική εξουσία: τον επωφελέστερο χρόνο διεξαγωγής των εκλογών, τη διάρκεια της συνεργασίας με τους ΑΝΕΛ και το χρόνο της σύμπλευσης με το ΠΑΣΟΚ, τις «μεταγραφές» από την καραμανλική Δεξιά και το διαρκώς ρευστοποιούμενο Κέντρο (Ποτάμι, ΠΑΣΟΚ, Ένωση Κεντρώων).

6. Καθώς ζήτημα αλλαγής στρατηγικής δεν τίθεται από καμιά πλευρά της κυβέρνησης και του κόμματος, και καθώς η διαφορά με τη ΝΔ φαίνεται μη αναστρέψιμη, ο Καμμένος επιβάλλεται για πολλοστή φορά στα ζητήματα της δικής του ατζέντας. Η επιβολή του, με ελάχιστες αντιστάσεις, είναι η άλλη όψη της κρατικοποίησης του ΣΥΡΙΖΑ, που αποτυπώθη-

ΑΝΤΙΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ ΔΙΕΘΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

κε στις πρόσφατες εκλογές για την Πολιτική Γραμματεία. Το μη αναστρέψιμο αυτής της εξέλιξης δείχνει, μεταξύ άλλων, η εγκατάλειψη της «δικαιωματικής» ατζέντας: η εγκατάλειψή της, τη στιγμή που κρούσματα κοινωνικού εκφασισμού αφαιρούν ζωές, όπως στην περίπτωση του Ζακ Κωστόπουλου, ή τις απειλούν καθημερινά, όπως δείχνει το αντιπροσφυγικό έγκλημα διαρκείας της Μόριας.

7. Εγκαινιάζοντας την προεκλογική περίοδο στη ΔΕΘ, ο ΣΥΡΙΖΑ επιχειρεί να ανανεώσει τα ακροατήριά του και να γεφυρώσει τη διαφορά με τη ΝΔ. Το «μείγμα» που προτείνει περιλαμβάνει μείωση της φορολογίας για τις επιχειρήσεις, μείωση εισφορών για ελεύθερους επαγγελματίες, μείωση του ΕΝΦΙΑ για χαμηλά εισοδήματα, προσλήψεις για τη Βοήθεια στο Σπίτι και την Ειδική Αγωγή, μέτρα επιδότησης ενοικίου, καθώς και το γνωστό «μέρισμα» για τους απολύτως φτωχούς. Η κυβέρνηση επιχαίρει για τη «μείωση της ανεργίας», αποσιωπώντας ότι οι νέες θέσεις εργασίας αφορούν κυρίως μερική και επισφαλή απασχόληση. Την ίδια στιγμή, μετά τη σκανδαλώδη ανακεφαλαιοποίηση-παραχώρηση των τραπεζών του 2015 (κι ενώ, μόνο μέσα στην κρίση, οι τράπεζες έχουν λάβει κρατικές ενισχύσεις 64 δισ. ευρώ), η ίδια επιχειρεί να δημιουργήσει συναινέσεις για νέα ανακεφαλαιοποίηση.

8. Σοσιαφιλελευθερισμός στην οικονομία, αχαλίνωτος ευρωατλαντισμός στην εξωτερική πολιτική: αυτό είναι το «μείγμα πολιτικής» του νέου ΣΥΡΙΖΑ. Και απέναντι σε αυτό, οι αντιστάσεις από τα αριστερά παραμένουν αναιμικές. Σποραδικές πρωτοβουλίες σε εργασιακούς χώρους (από τα λιμάνια ως την εστίαση και, δευτερευόντως, την υγεία), αλλά και οι σημαντικές αντιφασιστικές κινητοποιήσεις των προηγούμενων μηνών, δεν αναιρούν τη γενική εικόνα. Ακόμα χειρότερα, για ορισμένα τμήματα της Αριστεράς, η στοίχιση στην πολιτική της «μη λύσης» στο Μακεδονικό δείχνουν πως η νηνεμία μπορεί να ενισχύει τάσεις κομφορμισμού και καθεστωτισμού, επενδυμένες με συγκρουσιακή αλλά πολιτικά άσφαιρη ρητορική.

Θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς: η κριτική στις τάσεις αυτές δεν «δικαιώνει» επ' ουδενί τη δική μας κατάσταση: την αφωνία, τις αδράνειες, την οργανωτική πηλαδρότητα. Αναλαμβάνοντας τις ευθύνες που μας αναλογούν, θέλουμε ωστόσο να τονίσουμε: ο χρόνος για να αντιστραφεί η δυναμική της τελευταίας τριετίας δεν είναι απεριόριστος.

Για μια νέα συλλογικότητα στο χώρο της αντικαπιταλιστικής διεθνιστικής Αριστεράς

9. Από το 2016 που δημιουργήθηκε, η Δικτύωση για μια Ριζοσπαστική Αριστερά έθεσε δύο στόχους: Αφενός, τη διαμόρφωση μιας προγραμματικής/στρατηγικής φυσιογνωμίας, η οποία θα άνοιγε επί της ουσίας τη συζήτηση στο πλαίσιο της —μετά τη σοσιαλφιλελεύθερη μετάλλαξη του ΣΥΡΙΖΑ— εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς. Αφετέρου, την αναζήτηση πολιτικών και οργανωτικών μορφών ενιαιομετωπικής δράσης κατά της μνημονιακής επίθεσης. Κορμός αυτής της απόπειρας, εκτός της Δικτύωσης, ευλόγως ήταν το Δίκτυο και η Ανασύνθεση-ΟΝΡΑ, καθώς ήδη διαθέταμε κοινές πολιτικές εμπειρίες πολύ πριν το καλοκαίρι του 2015, που αναβαθμίστηκαν σε κοινή «αυτοσυνείδηση» λόγω του παραπλήσιου απολογισμού της διαδρομής του ΣΥΡΙΖΑ, παρεμφερών αντιλήψεων σε επίδικα της συγκυρίας, εγχώριας και διεθνούς, και βεβαίως στη σύσφιξη των συντροφικών/κινηματικών σχέσεων μέσω εγχειρημάτων όπως τα Αντιρατσιστικά Φεστιβάλ και το City Plaza. Ταυτόχρονα, αποδέκτες αυτής της απόπειρας ήταν αρκετές οργανώσεις και μέτωπα της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς, στις οποίες με συστηματικό τρόπο απευθυνθήκαμε, μέσω της πρότασής μας για τις «εναλλακτικές», που όμως έμεινε μετέωρη εξαιτίας του σεκταρισμού και ιδιοτελειών των περισσότερων.

Στις αρχές του 2017 διατυπώθηκε η πρόταση για τη δημιουργία μιας «στενής ενότητας» μεταξύ Δικτύωσης, Ανασύνθεσης και Δικτύου, που να προωθεί αφενός την προγραμματική σύγκλιση/εμβάθυνση και, αφετέρου, να ευνοεί πολιτικο-οργανωτικές μορφές κοινής δράσης του ευρύτερου χώρου. Ενώ όμως η συνεργασία αναβαθμίστηκε, δίνοντας την εικόνα ενός υπό διαμόρφωση κοινού πολιτικού χώρου, η ίδια δεν κατόρθωσε να διαμορφώσει κοινό σχήμα συζήτησης και εμβάθυνσης, δεν πήρε καμία αυτοτελή πρωτοβουλία κινηματικής παρέμβασης και ουδώς υπερέβη την πρακτική του «διαπαραταξιακού» συντονισμού.

10. Σήμερα, έχοντας, κατά το δυνατό, αφομοιώσει τις εμπειρίες τριών χρόνων και, παράλληλα, προσπαθώντας να αντιμετωπίσουμε τις δυσκολίες —και τις προκλήσεις— της τρέχουσας συγκυρίας, θεωρούμε ότι

μπορούμε να συγκροτήσουμε μια συλλογικότητα, αρχικά ομοσπονδιακής μορφής, στο χώρο της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς και των κινημάτων, με κορμό τη Δικτύωση, την Ανασύνθεση, το Δίκτυο και την ΑΡΚ —όπως επιδιώκουμε και ελπίζουμε—, με πρώτιστο ενδιαφέρον τη συσπείρωση και τη συμμετοχή ανένταχτων αριστερών και αγωνιστών-ριών του ευρύτερου κινηματικού χώρου, καθώς και συλλογικοτήτων που έχουν παρεμφερείς προβληματισμούς. Δεν μπορούμε να καθυστερήσουμε άλλο, η διαπαραταξιακή συνεργασία έχει προ πολλού εξαντλήσει τα όριά της, επιτείνει την αποσυσπείρωση, την ανάθεση και την αφωνία. Αντίστοιχα, αν βιαστούμε, κινδυνεύουμε να καταλήξουμε σε μια καρικατούρα πολιτικής οργάνωσης, άμαζη και θνησιγενή. Με τις σκέψεις αυτές, η Δικτύωση, το Δίκτυο και η Ανασύνθεση παίρνουμε την πρωτοβουλία για τη συγκρότηση μιας συλλογικότητας στο χώρο της αντικαπιταλιστικής διεθνιστικής Αριστεράς. **Η πρωτοβουλία μας αφορά πρώτιστως την ΑΡΚ, αλλά και συλλογικότητες με τις οποίες έχουμε ήδη έναν κοινό βηματισμό, όπως η Αναμέτρηση, το Ξεκίνημα, το Κόκκινο Νήμα κ.ά. Η πανελλαδική συνάντηση για την ίδρυση της Πρωτοβουλίας γίνεται το Σάββατο 8 Δεκεμβρίου στην Αθήνα.**

11. Επιδιώκουμε τη δημιουργία μιας συλλογικότητας που θα στηρίζεται από οργανώσεις με κεκτημένο έναν ικανό βαθμό ιδεολογικο-πολιτικής συμφωνίας, όμως στην καθημερινή λειτουργία της θα απαρτίζεται από φυσικά πρόσωπα — και όχι εκπροσώπους. Η συλλογικότητα αυτή θα συγκροτείται μέσω τοπικών και θεματικών συνελεύσεων και αντίστοιχων συντονιστικών. Η ίδια, όμως, θα διαμορφώνει χώρους συμμετοχής και συναπόφασης, όχι μόνο των οργανωμένων σε συλλογικότητες, αλλά και ανένταχτων.

Θεωρούμε τη συγκρότηση μιας νέας συλλογικότητας αναγκαία, έχουμε, ωστόσο, ισχυρή επίγνωση των ορίων μας. Μεριμνώντας για ό,τι θεωρούμε αναγκαίο, η ματιά μας είναι ταυτόχρονα στις πολιτικές και κινηματικές πρωτοβουλίες που χρειάζεται να αναληφθούν στο αμέσως προσεχές διάστημα, από δυνάμεις πολύ ευρύτερες.

Δικτύωση για μια Ριζοσπαστική Αριστερά
Δίκτυο για τα Πολιτικά και Κοινωνικά Δικαιώματα
ΟΝΡΑ Ανασύνθεση

Η οικοκοινωνική διάσταση μιας νέας ανασύνθεσης

Θα ξεκινήσω κάνοντας δύο παραδοχές: Αφενός, και αν θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς, η συζήτηση για τη ριζοσπαστική οικολογία, δηλαδή η άμεση σύνδεση των διεκδικήσεων, του λόγου και της πράξης της Αριστεράς με αυτή των περιβαλλοντικών κινημάτων και γενικότερα της ριζοσπαστικής οικολογικής πρακτικής, έχει υποχωρήσει στα χρόνια της κρίσης. Και αυτό δεν σημαίνει ότι έχουν υποχωρήσει τα ίδια τα περιβαλλοντικά κινήματα. Αντιθέτως, από τη ΒΑ Χαλκιδική μέχρι την Ήπειρο και την Κρήτη γεννιούνται νέα κοινωνικά κινήματα ενάντια σε εξορύξεις μεταλλευμάτων ή πετρελαίου, μεγάλα ενεργειακά έργα που βαφτίζονται αυθαίρετα αναπτυξιακά.

Αφετέρου, οι περισσότερες και μαζικότερες εκδοχές της Αριστεράς σήμερα, συνεχίζουν να μην καταλαβαίνουν ή να μη θέλουν να καταλάβουν το ριζοσπαστικό περιεχόμενο των κοινωνικών κινημάτων για το περιβάλλον. Από το ΚΚΕ μέχρι τις παρυφές της δικής μας Αριστεράς (με σημαντική εξαίρεση το χώρο της αναρχικής δράσης) συνεχίζουμε, εν πολλοίς, να θεωρούμε το περιβαλλοντικό ερώτημα ως δευτερεύουσα ή και τριτεύουσα αντίφαση. Και δυστυχώς, αυτό το παράδοξο δεν έχει να κάνει μόνο με το περιεχόμενο της ριζοσπαστικής οικολογικής σκέψης. Πολύ συχνά, τα κόμματα της Αριστεράς εμφανίζονται εχθρικά απέναντι στα περιβαλλοντικά κινήματα θεωρώντας τα μειοψηφικά ή ότι αντιτίθενται στις «μεγάλες» διεκδικήσεις όπως είναι οι εργατικές. Σε άλλες περιπτώσεις, βρισκόμαστε μπροστά σε κωμικοτραγικές καταστάσεις όπου η κλιματική αλλαγή θεωρείται μια «συνωμοσία» του κεφαλαίου ή του ιμπεριαλισμού.

Οπότε, προκειμένου να μιλήσουμε με σοβαρούς όρους για την οικοκοινωνική διάσταση μιας νέας ανασύνθεσης της Αριστεράς, πρέπει μάλλον να ξεκινήσουμε από τα βασικά. Από την επίγνωση ότι οι εργατικές, οικολογικές και κοινωνικές διεκδικήσεις έχουν κοινή αφετηρία και στόχους. Ότι η αλληλεπίδρασή τους είναι προϋπόθεση για οποιαδήποτε αποτελεσματική αντίσταση και ακόμη περισσότερο για τη διαμόρφωση ενός εναλλακτικού πειστικού προτάγματος για την επόμενη μέρα. Πηγαίνοντας ένα βήμα παρακάτω, σήμερα τίθεται επιτακτικά η ανάγκη για την Αριστερά να προωθήσει και να διεκδικήσει μια δέσμη στόχων-κριτηρίων που να είναι εκ διαμέτρου αντίθετα με την καπιταλιστική ανάπτυξη. Οι στόχοι αυτοί δεν μπορεί να είναι παράπλευρα ή δευτερεύοντα στοιχεία του λόγου και της πρακτικής της Αριστεράς,

αλλά στον πυρήνα του προγράμματος και της χειραφετητικής της λογικής. Για να το πούμε με ένα γνωστό σύνθημα της ριζοσπαστικής οικολογίας «κανένας σοσιαλισμός δεν είναι εφικτός σε έναν κατεστραμμένο πλανήτη».

Αν αναγνωρίζουμε την κρισιμότητα των παραπάνω, πρέπει να έρθουμε άμεσα αντιμέτωποι με τις δικές μας ελλείψεις, ανεπάρκειες και στρεβλώσεις. Δεν μπορούμε να μιλάμε για διέξοδο από την καπιταλιστική κρίση, δηλαδή μια κρίση υπερσυσσώρευσης του καπιταλισμού, με όρους επανεκκίνησης της συσσώρευσης. Δεν αποτελεί διέξοδο η υπαγωγή των κοινωνικών αναγκών στην ανάκαμψη της κερδοφορίας του κεφαλαίου, που μετατρέπει τις κοινωνικές ανάγκες και την εργασία σε κόστος και τη φύση σε «εργοτάξιο» του κέρδους για το «υπεράνω όλων δικαίου του επενδυτή» (ανεξάρτητα αν ο επενδυτής αυτός πολλές φορές είναι το ίδιο το κράτος). Η διέξοδος απαιτεί τη συνάρθρωση της ταξικής με την οικολογική διάσταση. Απαιτεί τη ριζική αμφισβήτηση του κυρίαρχου μοντέλου ανάπτυξης, του παραγωγισμού και της ιδεολογίας της εκθετικής μεγέθυνσης και συσσώρευσης.

Μόνη πραγματική διέξοδος από την πολλαπλή κρίση της εποχής μας, για το παρόν και το μέλλον της κοινωνικής πλειοψηφίας μπορεί να αποτελέσει ένας ριζοσπαστικός, ταυτόχρονα κοινωνικός και οικολογικός, μετασχηματισμός της παραγωγής. Ένα μεταβατικό υπόδειγμα μιας «οικονομίας των αναγκών» στον αντίποδα τόσο της νεοφιλελεύθερης «πράσινης ανάπτυξης» και του «πράσινου εκσυγχρονισμού» της αγοράς όσο και της «βρώμικης ανάπτυξης» του παραγωγισμού του

παραλθόντος των χρόνων της καπιταλιστικής ευφορίας. Ένα υπόδειγμα που θα έχει βάση του (αλλά και πεδίο απόδειξης της «αλήθειας» του) την αποκλειστική ικανοποίηση των συλλογικών κοινωνικών αναγκών, το ριζικό μετασχηματισμό των κοινωνικών σχέσεων παραγωγής, την αειφορική διαχείριση των φυσικών πόρων, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την ανάσχεση της κλιματικής αλλαγής.

Και για να γίνει αυτό απαιτείται μια νέα κινηματική δράση, μια νέα αντίσταση στην καπιταλιστική ανάπτυξη, που θα είναι ταυτόχρονα και παρέμβαση σε πολλαπλά επίπεδα: Στην επεξεργασία θέσεων και εναλλακτικών προτάσεων που σκιαγραφούν ένα αντιδιαμετρικό υπόδειγμα, στην ευρύτερη δυνατή συλλογική κινηματική δράση, στο συντονισμό των αντιστάσεων και των κινημάτων απέναντι στις εφαρμοζόμενες κυβερνητικές πολιτικές, και στην επιδίωξη μικρών και μεγάλων κατακτάσεων, ως αφετηριών επόμενων αγώνων.

Η οικοκοινωνική διάσταση δεν μπορεί να αποτελεί ένα ακόμα συμπληρωματικό θεματικό αντικείμενο για τη δική μας Αριστερά. Δεν πρέπει να θεωρείται ένα υποκεφάλαιο ενός προγράμματος που πρέπει να συμπληρωθεί. Αντίθετα, πρέπει να είναι δομικό συστατικό που διατρέχει την κριτική στο κυρίαρχο καπιταλιστικό μοντέλο κοινωνικής οργάνωσης. Πρέπει να αποτελεί πρωτεύουσα και κεντρική διάσταση των ανατρεπτικών αγώνων για την υπεράσπιση των αναγκών της κοινωνικής πλειοψηφίας.

Ας ξεκινήσουμε λοιπόν από τα βασικά.

Γιώργος Βελεγράκης

Δικαιώματα και κοινωνικός ανταγωνισμός

οι
όψεις

Στην πλειονότητα της άκρας Αριστεράς και του αναρχικού χώρου υπάρχει η άποψη ότι τα δικαιώματα αποτελούν νομικές κατασκευές που ρυθμίζουν τις σχέσεις εκμετάλλευσης και κυριαρχίας στο αστικό σύστημα. Αυτή η αληθής, αλλά σε τελική ανάλυση και ως εκ τούτου ημιτελής, διαπίστωση συχνά οδηγεί στην υποτίμηση των δικαιωμάτων ως συνολικά αστικών, συσκοτίζοντας τη βασική διάστασή τους, εκείνη του μοχλού βελτίωσης της ζωής των «από κάτω» και συνακόλουθα του χώρου ελευθερίας για την ανάπτυξη αγώνων και κινημάτων που, ανάλογα με τους εκάστοτε κοινωνικούς συσχετισμούς, μπορεί να αμφισβητήσουν ευθέως την αστική εξουσία.

Με αυτή την έννοια, το εκλογικό δικαίωμα, ένα κατ' εξοχήν αστικό δικαίωμα, όταν καταργηθεί από μια δικτατορία, αναδεικνύει τη διάστασή του ως χώρου ελευθερίας, καθώς, όσες διακρίσεις, εξαιρέσεις και υποκρισία κι αν περιλαμβάνει, διατηρεί ανοικτό το επίδικο της λαϊκής κυριαρχίας σε σχέση με τον ωμό ολοκληρωτισμό, επηρεάζοντας ευνοϊκά δικαιώματα που έχουν την τάση να υπερβαίνουν την αστική νομιμότητα, όπως η απεργία, η διαδήλωση ή η κατάληψη. Βέβαια, τα χρόνια της κρίσης, με την καταγιστική αφαίρεση δικαιωμάτων, ιδιαίτερα κοινωνικών, αρκετές συλλογικότητες αναφέρονται εντονότερα στα δικαιώματα, κυρίως μέσω του σχήματος «εργατικά δικαιώματα», ωστόσο και αυτή η προσέγγιση, με την ημιτελή ταξικότητα που τη διακρίνει, αφενός καθλώνει τα δικαιώματα σχεδόν αποκλειστικά στο πεδίο της πώλησης της εργατικής δύναμης και, αφετέρου, τα αφυδατώνει από την όποια απελευθερωτική δυναμική μπορούν να αποκτήσουν.

Κατά τη γνώμη μου, τα δικαιώματα δεν είναι ούτε το Ταλμούδ της δικαιοσύνης ούτε απλά επιχειρήματα στις αίθουσες των δικαστηρίων. Συμπυκνώνουν κοινωνικούς συσχετισμούς, προφανώς διαθλασμένα και με ταξική μεροληψία, αφού νομοθετούνται από τους κυρίαρχους, αλλά η διεύρυνση ή η συρρίκνωσή τους επηρεάζει κομβικά τον κοινωνικό ανταγωνισμό. Στη φορά της διεύρυνσης είναι εφικτή η πραγμάτωση κοινωνικών δικαιωμάτων που συγκρούονται με αμιγώς αστικά δικαιώματα, όπου το δικαίωμα-νομική κατασκευή αμφισβητείται από το δικαίωμα-χώρος ελευθερίας (π.χ., ιδιοκτησία – κατάληψη). Αντίθετα, στη φορά της συρρίκνωσης ο περιορισμός κλασικών αστικών δικαιωμάτων συμπαράσχει στον αυταρχισμό συνολικά τα πεδία κατοχύρωσης και άσκησης των δικαιωμάτων. Φυσικά, υπάρχουν εξαιρέσεις, τοπικού ή θεματικού χαρακτήρα, αλλά θεωρώ πως η συνολική τάση είναι αυτή.

Τελικά, η στρατηγική και η πολιτική της αντικαπιταλιστικής ελευθεριακής Αριστεράς

απέναντι στα δικαιώματα οφείλει να είναι ταυτόχρονα γενική και ειδική. Δηλαδή, να έχει εστιασμένη την προσοχή της στη μεγάλη εικόνα των δικαιωμάτων που καθορίζουν την κοινωνική και την πολιτική ζωή. Τούτο όχι μόνο λόγω όσων προαναφέρθηκαν, αλλά και για μία επιπλέον παράμετρο καίριας σημασίας στο πρόταγμα μας: Τα δικαιώματα συγκροτούν, σε φανταστικό αλλά και πρακτικό πεδίο, τον πυρήνα της δημοκρατίας της αστικής δημοκρατίας, με ό,τι αυτό σημαίνει, η οποία όμως μέχρι να αντικατασταθεί από μια ανώτερη, συμμετοχικότερη και ευγενέστερη δημοκρατία, με πληρέστερα και ισχυρότερα δικαιώματα, δεν πρέπει να εξομοιώνεται με το φασισμό, διότι, εκτός των άλλων, προκαλεί σε ικανές μερίδες των κινημάτων αντίσταση αξεστές συγχύσεις που ταυτίζουν την ελευθερία με την ασυδοσία, την ισότητα με την ομοιομορφία και, το χειρότερο, τη συλλογική μαχητικότητα με την εγωιστική επιβολή.

Στα χρόνια του νεοφιλελευθερισμού, ολοκληρωτισμού στο οικονομικό πεδίο και αυταρχισμού στο κοινωνικό και ιδεολογικό, διαμορφώνεται ένα νέο, αντιφατικό αλλά ενδιαφέρον, πεδίο υπεράσπισης κλασικών και διεκδίκησης νέων δικαιωμάτων. Τούτο σχετίζεται τόσο με την ένταση της καπιταλιστικής επίθεσης όσο και με τους ραγδαίους μετασχηματισμούς που υφίστανται τα κυρίαρχοι υποκείμενα – νέες μορφές εργασιακής εκμετάλλευσης, ορμητική ανάπτυξη νέων ταυτοτήτων, απαξίωση παραδοσιακών μορφών συμμετοχής και εκπροσώπησης κ.λπ. Σε αυτό το πεδίο φαίνεται πως η υπεράσπιση των κλασικών δικαιωμάτων αν δεν συμβαδίζει με τη διεκδίκηση νέων (υπερελαστική εργασία, ενημέρωση, ψυχαγωγία, στέγαση, δημόσιος χώρος, έμφυλες ταυτότητες, περιβάλλον κ.ο.κ.) θα φθίνει, καθώς, εκτός των άλλων, συρρικνώνονται και τα ενεργά υποκείμενα που ιστορικά ταυτίστηκαν με την κατοχύρωση και την άσκηση τους. Αντίστοιχα οι νέες επινοήσεις και διεκδικήσεις, αν δεν εδράζονται γνωσιακά και πολιτικά στη διαδρομή του κοινωνικού και του εργατικού κινήματος, δεδομένης και της αρνητικής συγκυρίας,

κινδυνεύουν να εκφέρουν λόγο περί νέων δικαιωμάτων, αλλά να αδυνατούν να τα συγκροτήσουν σε αποτελεσματικές διεκδικήσεις και προωθητικούς χώρους ελευθερίας.

Ιδιαίτερα την τελευταία περίοδο γίνεται από τμήματα της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς και φυσικά το ΚΚΕ έντονη κριτική στο λεγόμενο «δικαιωματισμό». Προμετωπίδα αυτής της πολεμικής, με διάφορες αποχρώσεις, είναι ότι η ενασχόληση με τα δικαιώματα περιορίζεται στο αστικό εποικοδόμημα και αδιαφορεί για την ταξική πάλη, πως καταναλώνεται σε περιθωριακά ζητήματα και «αιτήματα πολυτελείας» και ότι επιτείνει τον κατακερματισμό του κινήματος. Θεωρώ ότι αυτές οι απόψεις ως επί το πλείστον διακατέχονται από πρωτόγονο εργατισμό, αγνοούν την *ανάγκη δικαιωμάτων* που υπάρχει σε μια φυλακή, ένα κέντρο κράτησης προσφύγων ή έναν παιγνίσκο καταυλισμό και βεβαίως περιφρονούν τον χειραφετητικό ρόλο που έχει η συνάντηση (όχι η ομογενοποίηση) διαφορετικών ταυτοτήτων.

Όμως, «δικαιωματισμός» υπάρχει στην Ελλάδα, με κύριους φορείς τον ΣΥΡΙΖΑ και τις έντιμες ΜΚΟ, γιατί οι υπόλοιπες κάνουν απλώς μπίζνες στο πλαίσιο της ιδιωτικοποίησης προνοιακών τμημάτων του κράτους. Ο μεν πρώτος εφαρμόζει μια αποσπασματική χορήγηση δικαιωμάτων με ανακουφιστική έως λυτρωτική επίδραση στους αποδέκτες αυτών των μέτρων, που όμως παραπέμπουν περισσότερο σε μια σοσιαφιλελεύθερη πολιτική φροντίδας παρά σε μια αριστερή πολιτική δικαιωμάτων, οι δε δεύτερες, ακόμα και όταν καλύπτουν ουσιαστικές ανάγκες των προσφύγων, επ' ουδενί μπορούν να θεωρηθούν υποκείμενα δικαιωμάτων και κινηματικά συγγενείς. Οπωσδήποτε κάθε βελτίωση της ζωής των καταπιεσμένων και των κατατρεγμένων είναι ευπρόσδεκτη, οπότε περιττεύουν οι κομπλεξικές δίκες προθέσεων, αλλά και στα δικαιώματα παραμένει αναντικατάστατος ο συνδυασμός της ανεξάρτητης δράσης με το απελευθερωτικό πρόταγμα.

Νίκος Γιαννόπουλος

Τα φώτα στον/στη Ζακ/Zackie Ο κοινωνικός εκφασισμός ως δίκαιο της καθημερινότητας

Πέρασαν κιόλας δύο μήνες από τη δημόσια δολοφονία του Ζακ Κωστόπουλου, αυτής της πληθωρικής και κοινωνικά πολύσημης προσωπικότητας, που ξεψύχησε αιμόφυρτη στον πεζόδρομο της Γλάδστωνος, και ακόμα η ταυτότητα του δολοφόνου που αποφάσισε ότι ο Ζακ δεν οφείλει να έχει θέση στον κόσμο των ζωντανών δεν έχει αποκαλυφθεί. Ήταν ο ιδιοκτήτης κοσμηματοπωλείου - ενεχυροδανειστηρίου που υπερασπίστηκε την ιδιοκτησία του «με τρόπο κάπως ερειστικό»; Ήταν ο «αλτροουιστής» χρυσαυγίτης φίλος του που έσπευσε στο χωροχρόνο του συμβάντος για να αποτρέψει την μοιραία ληστεία; Ήταν οι ένστολοι του Α.Τ. Ομόνοιας που με τη «συνήθη πρακτική της αστυνομίας και σ' όποιον αρέσει» (Δημοσθένης Πάκος, Πρόεδρος Ένωσης Αστυνομικών Υπαλλήλων Αθηνών, ANTENNA, 28/09/2018), δηλαδή με κλοτσιές στο ψυχορραγόν σώμα αποκαθιστούσαν τη δημόσια τάξη; Ή μήπως, εν τέλει, ήταν όλοι μαζί και ο καθένας ξεχωριστά;

Υπό «κανονικές συνθήκες» ερωτήματα σαν τα παραπάνω θα ήταν ίσως τα πρώτα που θα απασχολούσαν τη δημόσια σφαίρα. Δεν ήταν όμως. Γιατί, στην περίπτωση του Ζακ —όπως και στην περίπτωση του Γρηγορόπουλου, του Φύσσα, του Λουκμάν κ.ο.κ.— οι συνθήκες δεν ήταν «κανονικές». Και δεν ήταν κανονικές όχι γιατί δεν επρόκειτο για κανονικότερες δολοφονίες, αλλά γιατί οι ταυτότητες των σωμάτων που έπρεπε να θυσιαστούν προς τέρψιν, ανταμοιβή και εφησυχασμό της άμορφης αγέλης των «κανονικών» πλην «παραμελημένων» του κοινωνικού συστήματος νοικοκυραίων, δεν ήταν «κανονικές»: γκέι, τρανς, οροθετικός, Ομονόβειος, ντραγκ περφόρμερ, νεαρός αμφισβητίας, θαμώνας του άβατου των Εξαρχείων, ράπερ - αντιφασίστας, Πακιστανός, μετανάστης, φτωχός...

Στη διχοτομική αυτή χαρτογράφηση των ταυτοτήτων στο δημόσιο χώρο με αναφορά στην αδιόρατη πλην καθαγιασμένη ταυτότητα του «κανονικού» (άντρας, λευκός, ετεροφυλόφιλος, οικονομικά και κοινωνικά «τακτοποιημένος», πατριώτης, φιλήσυχος, εν τέλει νοικοκύρης) θεμελιώνεται η έννοια του κοινωνικά «χρήσιμου» και του κοινωνικά «περιττού». Στη βάση αυτής της ταυτοτικής διαίρεσης κανονιστικής ισχύος —και των ποικίλων ρητών και άρητων συνδηλώσεων που την περιβάλλουν— διαμορφώνεται, αρχικά, το πεδίο άσκησης της βιοπολιτικής, η οποία στις μέρες μας εκτείνεται μέχρι τη θανατοπολιτική: την πολιτική διαχείρισης του «περιττού» και του πλεονάσματος μίσους στο δημόσιο χώρο (έναντι μιας πολιτικής διαχείρισης ενός πλεονάσματος θετικών συναισθη-

μάτων που θα παρέπεμπε σε πρακτικές αλληλεγγύης). Εν συνεχεία, και με μπούσουλα τις σκιαγραφήσεις του «περιττού» στο δημόσιο φαντασιακό, νοηματοδοτείται, ενορχηστρώνεται και εφαρμόζεται από το ιερατείο του δημόσιου δέοντος (μιντιακό σύστημα, πολιτικά κόμματα, αστυνομία, δικαιοσύνη) το δίκαιο της καθημερινότητας. Ποιος (δεν) έχει δικαίωμα πρόσβασης και ορατότητας στο δημόσιο χώρο, ποιος (δεν) έχει δικαίωμα στις κοινωνικές παροχές, ποιος (δεν) έχει δικαίωμα στο τεκμήριο αθωότητας, ποιος (δεν) έχει δικαίωμα στη ζωή.

Σ' αυτό το άτυπο δίκαιο της καθημερινότητας —εν προκειμένω της χωροταξικής καθημερινότητας της Ομόνοιας— είναι δυνατόν να ανιχνεύσουμε τις μοριακές διεργασίες της κοινωνικής διάκρισης, του κοινωνικού ρατσισμού απέναντι στον ευάλωτο «άλλο», εν τέλει του εκφασισμού «της διπλανής πόρτας», εκείνης της μορφής που δεν φέρει υποχρεωτικά και εξαρχής στα διακριτικά της γνώρισμα σβάστικες και αγκυλωτούς σταυρούς — αν και αργά ή γρήγορα σ' αυτά καταλήγει. Αυτές οι λειτουργίες καθημερινότητας επιτείνονται όσο η ίδια η καθημερινότητα απομακρύνεται από τη χίμαιρα μιας κατ' επίφαση κανονικότητας (περαιτέρω οικονομική και κοινωνική καταρράκωση, εξατομίκευση και γενικευμένη αίσθηση απώλειας ελέγχου της διαδικασίας αναπαραγωγής του είναι) και σ' αυτές τις λειτουργίες βρίσκουν νομιμοποιητικό έδαφος διαδοχικά και εναλλάξ: η αστυνομική βαρβαρότητα, το μιντιακό ψεύδος και η πολιτική ατολμία της κυβέρνησης.

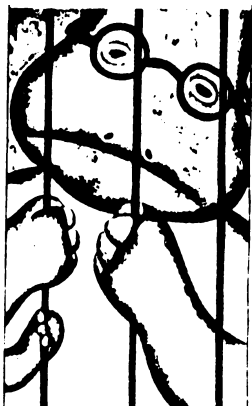
Εξ ου και οι πάσης φύσεως αυτόκλητοι ιεραπόστολοι της «αλήθειας», οι δημοσιογράφοι στη συντριπτική τους πλειονότητα, πριν

καν μπουν στον κόπο να διερευνήσουν τα πεπραγμένα και παραβιάζοντας τον οποιοδήποτε κώδικα δεοντολογίας είχαν αποφανθεί για το (αυτο)δίκιο του κοσμηματοπώλη: Ο νεκρός Ζακ είτε ως επιδοξος ληστής είτε (σύμφωνα με τις δεύτερες και ανασκευασμένες μιντιακές αναγνώσεις) ως «τοξικοεξαρτημένος σε αμόκ», ήταν de facto ένοχος. Ίσως γι' αυτό, γιατί το θυμικό του ατομικού ιδιοκτήτη της πόλης (του νοικοκυραίου) —και το δίκιο που απορρέει απ' αυτό— υπερτάσσεται ακόμη και του δικαιώματος στη ζωή, το κυβερνών κόμμα (όπως και τα προηγούμενα) δεν έκανε την παραμικρή, προσημαστική έστω, κίνηση για να περιοριστεί η αυθαιρεσία των αστυνομικών τμημάτων που λειτουργούν ως ιδιότυπα συντονιστικά σχήματα της «από τα κάτω» αγανάκτησης των κατοίκων του αθηναϊκού κέντρου.

Απέναντι, σε αυτό το δυστοπικό σκηικό των καιρών μας, του ακήρυχτου πόλεμου «όλων εναντίων όλων» και συγκεκριμένα όλων των ευάλωτων ενάντια σε όλους τους ακόμη πιο ευάλωτους, *το γκλίτερ είναι πράξη απελευθερωτική*. Και είναι πράξη απελευθερωτική γιατί αμφισβητεί δημόσια και περήφανα τη θαμπή κανονικότητα της άρνησης του διαφορετικού και δίνει λάμψη στους ορίζοντες όλων ημών που αρνούμαστε να βυθιστούμε στο σκοτάδι του κοινωνικού εκφασισμού.

Όλα τα φώτα πρέπει να πέσουν στην υπόθεση της δολοφονίας του/της Ζακ/Zackie. Για να αποδοθεί η ελάχιστη δικαιοσύνη. Το χρωστάμε σ' εκείνον, το χρωστάμε στον εαυτό μας. Το χρωστάμε στη ζωή.

Λουκία Κοτρωνάκη

Καλή και κακή αστυνομία;

«Το ζητούμενο για την ελληνική αστυνομία είναι η εξάλειψη των ακροδεξιών θυλάκων και της αντιδημοκρατικής και αυταρχικής νοοτροπίας που κυριαρχεί σε τμήματα των σωμάτων ασφαλείας. Σε αυτή την πραγματικότητα πνίγονται κυριολεκτικά και εκείνοι οι αστυνομικοί που θέλουν με ευθύνη και δημοκρατική ευαισθησία να ασκήσουν τα καθήκοντά τους(...) Γιατί αυτό το πρόσωπο της αστυνομίας δεν αξίζει στον άνθρωπο, στην κοινωνία, στο κράτος δικαίου!»

Το παραπάνω απόσπασμα της ανακοίνωσης του Τομέα Δικαιωμάτων του ΣΥΡΙΖΑ συγκεντρώνει σε μερικές γραμμές τα βασικά επιχειρήματα ενός αφηγήματος που αναγνωρίζει την αστυνομία ως υπηρέτη και προασπιστή των ατόμων, της κοινωνίας και των δικαιωμάτων. Με βάση τη συγκεκριμένη αφήγηση, η αστυνομία είναι ένας μηχανισμός που επί της αρχής έχει τη δυνατότητα να υπηρετήσει το δίκαιο. Δυστυχώς, όμως, διάφορες περιστάσεις και προβλήματα δεν την αφήνουν να παράξει το έργο για το οποίο είναι προορισμένη. Τα διαχρονικά πεπραγμένα της αστυνομίας αλλά και ορισμένα πρόσφατα περιστατικά κατάφωρης αστυνομικής αυθαιρεσίας φέρνουν πάλι στο προσκήνιο τη συζήτηση για το δομικό ρόλο του εν λόγω μηχανισμού του κράτους. Παράλληλα, όμως, καταδεικνύουν και το γελοίο χαρακτήρα ανακοινώσεων-ευχολογιών, που δεν βρίσκουν καμία αντιστοίχιση στην πραγματικότητα.

Πριν διατυπώσουμε ορισμένες πιο αφαι-

ρετικές σκέψεις επί του ζητήματος, αξίζει να φέρουμε κατά νου κάποια παραδείγματα του τελευταίου διαστήματος από την ελληνική πραγματικότητα, που καταδεικνύουν το «άσχημο» αυτό πρόσωπο της αστυνομίας:

- Το βίντεο της ομάδας Forensic Architecture, που δημοσιεύτηκε πριν από ένα μήνα, αποδεικνύει πλέον χωρίς καμία αμφιβολία, πως τον Σεπτέμβριο του 2013 ο Παύλος Φύσσας δέχθηκε επίθεση και δολοφονήθηκε από τη Χρυσή Αυγή, μπροστά σε αμέτοχους αστυνομικούς της ομάδας ΔΙΑΣ.
- Στις 21 Σεπτεμβρίου του 2018 ο ΛΟΑΤΚΙ ακτιβιστής Ζακ Κωστόπουλος δολοφονήθηκε για αδιευκρίνιστους ακόμα λόγους από πρωτοφανή επίθεση-ξυλοδαρμό όπου συμμετείχαν και αστυνομικοί της ομάδας ΔΙΑΣ.
- Στα μέσα Οκτωβρίου 2018 παρουσιάζεται η ειδηση πως αστυνομικός έπεσε θύμα ξυλοδαρμού από Πακιστανούς. Στη συνέχεια αποδεικνύεται πως ο αστυνομικός

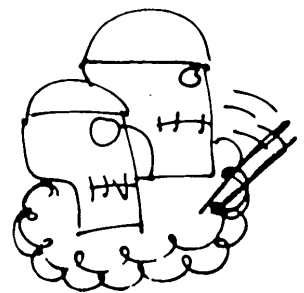
μαζί με συνεργούς του είχε επιχειρήσει να τους ληστέψει.

Τα προαναφερθέντα αποτελούν μερικά πρόσφατα αλλά ενδεικτικά δείγματα του τρόπου με τον οποίο η αστυνομία αντιλαμβάνεται και εκτελεί τα καθήκοντά της στο πλαίσιο της νομιμότητας. Αυτό που παρουσιάζεται συνήθως ως μεμονωμένη αυθαιρεσία και αντιδημοκρατική και αυταρχική νοοτροπία που οδηγεί σε συκοφάντηση της αστυνομίας στο σύνολό της, αποτελεί στην πραγματικότητα τον κανόνα με βάση τον οποίο έχει δομηθεί και λειτουργεί η αστυνομία, ως θεσμός εντός του καπιταλισμού. Αντίστοιχα, με βάση τη λογική του κοινωνικού κατευνασμού που ακολουθεί η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ σχετικά με την αστυνομία, μοιάζει πέραν των άλλων να παραγράφεται η δολοφονική βία που είχε ασκηθεί ενάντια στα κοινωνικά κινήματα των προηγούμενων ετών. Αποσιωπάται το νομικό και πολιτικό οπλοστάσιο που διαθέτει η αστυνομία και έχει θέσει σε ισχύ σε πολλές περιπτώσεις, χωρίς λογοδοσία και χωρίς εν τέλει τιμωρία (βλ. δράση της Αντιτρομοκρατικής και στημένες διώξεις με βάση τον τρομονόμο). Πώς μπορεί να ξεκινήσει μία διαδικασία εκδημοκρατισμού της αστυνομίας όταν η εξουσία που συγκεντρώνει στα χέρια της γίνεται ολοένα και πιο διευρυμένη, όταν σπάνια κρίνεται υπόλογη για τις πράξεις της ή όταν συγχρωτίζεται συστηματικά και ορισμένες φορές προσφέρει ασυλία σε φασιστικές ομάδες;

Μια οπτική που εστιάζει υποκειμενικά στην αστυνομία, ως άθροισμα και αποτέλεσμα των καταρχήν «καλών» και των λίγων «κακών» αστυνομικών, επιδιώκει να αφαιρέσει από το θεσμό αυτόν την κοινωνική και πολιτική του διάσταση, καθώς και την αντικειμενική του θέση εντός του κράτους και του ταξικού ανταγωνισμού. Το ζήτημα δεν είναι να αποδεχθούμε πως οι πράξεις της αστυνομίας είναι αποτέλεσμα τύχης και «σοδειάς». Η αντίθεση που χρειάζεται να επιλυθεί δεν είναι εσωτερική και ως εκ τούτου λίγη σημασία έχει το δίπολο καλή και κακή αστυνομία. Ο βασικός πόλος αντίθεσης απέναντι στην αστυνομία ως μηχανισμό αλλά και λογική που υπηρετεί συγκεκριμένα ταξικά συμφέροντα, βρίσκεται έξωθεν. Βρίσκεται στον περιορισμό της αστυνομικής αυθαιρεσίας από τις δυνάμεις του κινήματος και στις δυνατότητές του να επιβάλλει απέναντι στην αστυνομία τα συμφέροντα όσων υφίστανται καταπίεση λόγω τάξης, φυλής, φύλου και εξαιτίας των αντίστοιχων διεκδικήσεων και αγώνων τους.

Αναστασία Ματσούκα

αποψεις

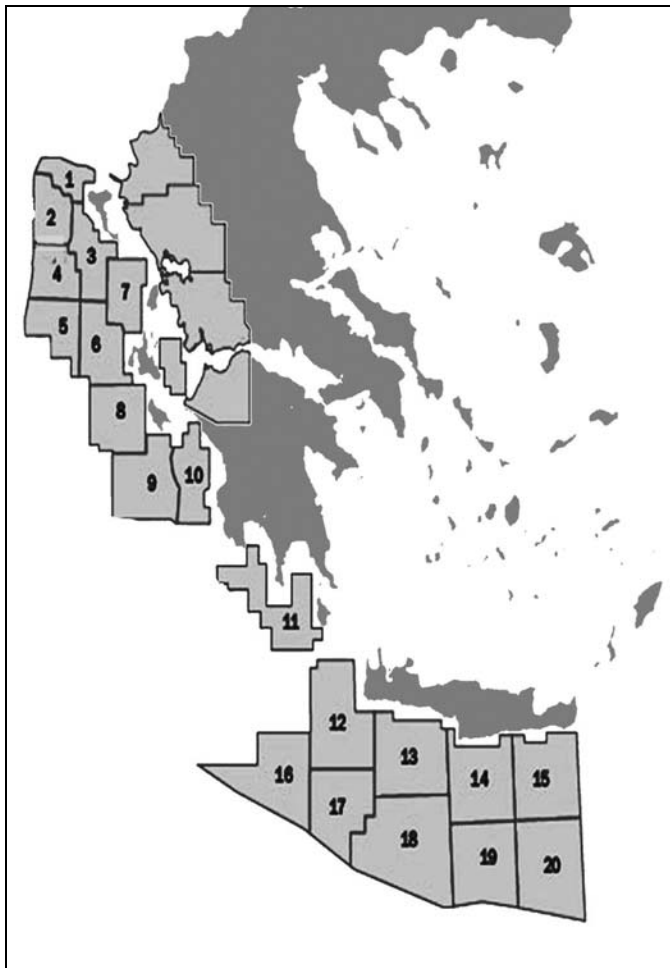
Έρευνες και εξορύξεις υδρογονανθράκων: ούτε στην Ήπειρο ούτε πουθενά

Μια ματιά στο συνολικό χάρτη με τις περιοχές που έχουν παραχωρηθεί για έρευνα και εξόρυξη υδρογονανθράκων (πετρέλαιο και φυσικό αέριο) στην Ελλάδα αποκαλύπτει το φαραωνικό μέγεθος του εγχειρήματος. Σχεδόν το 1/3 της χώρας, ολόκληρη η δυτική και νότια πλευρά της (Ιωάννινα - Θεσπρωτία, Άρτα - Πρέβεζα, Αιτωλοακαρνανία, ΒΔ Πελοπόννησος, το Ιόνιο και οι θαλάσσιες περιοχές Ν και ΝΔ της Κρήτης και αυτές του δυτικού Πατραϊκού κόλπου και του Κατάκολου) έχουν τεμαχιστεί σε οικόπεδα που έχουν παραχωρηθεί στις μεγάλες πολυεθνικές πετρελαϊκές εταιρείες με **ενιαίες συμβάσεις έρευνας, εξόρυξης και εκμετάλλευσης**.

Η υλοποίηση των παραπάνω συμβάσεων, αρχής γενομένης από το αρχικό στάδιο της έρευνας, θα προκαλέσει μη αναστρέψιμες επιπτώσεις στο περιβάλλον, όπως ρύπανση των υδάτων –υπόγειων και επιφανειακών–, αποψίλωση των δασών, εκτοπισμό άλλων παραγωγικών δραστηριοτήτων (κτηνοτροφία, γεωργική καλλιέργεια, μελισσοκομία, οικότουρισμός, αλιεία, κ.λπ.), αύξηση της σεισμικότητας (ειδικά σε μια σεισμογενή περιοχή όπως η Δ. Ελλάδα), έκλυση τοξικών αερίων, υποβάθμιση της υγείας και, κατά συνέπεια, υποβάθμιση της ζωής.

Ξέρουμε πολύ καλά ότι πολλές από τις εμπλεκόμενες εταιρείες (Repsol, Total, Edison, ExxonMobil, Energean Oil & Gas, ΕΛ.Π.Ε.) έχουν βαρύ «ιστορικό» οικολογικών καταστροφών, με ανυπολόγιστες συνέπειες. Η Repsol, για παράδειγμα, που δραστηριοποιείται στα Ιωάννινα, ήταν υπεύθυνη για 11 ατυχήματα το 2017 και για διαρροή 40 τόνων πετρελαίου, ενώ για το διάστημα 2013-2015, ήταν υπεύθυνη για 52 ατυχήματα και διαρροή 354 τόνων πετρελαίου παγκοσμίως.

Η κυβέρνηση καλλιεργεί το μύθο της «ανάπτυξης», της ενεργ-

γειακής αυτάρκειας, της μετατροπής της χώρας σε ενεργειακό κόμβο και της γεωπολιτικής αναβάθμισης. Στην πραγματικότητα, το μόνο που κάνει είναι να προσφέρει απλόχερα στις εταιρείες το θεσμικό πλαίσιο και τα μέσα για την υλοποίηση των κερδοσκοπικών τους επιδιώξεων. Αποκρύπτοντας ότι πρόκειται για έναν υπερφίαλο σχεδιασμό

που σηματοδοτεί τη συνέχιση της εξάρτησης της χώρας από τα ορυκτά καύσιμα, εντείνει την πολιτική και οικονομική εξάρτηση και τη βάζει σε μελλοντικές περιπέτειες στην ήδη παραγμένη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής.

Την ώρα που –η μια μετά την άλλη– υπογράφονται οι σχετικές συμβάσεις, στα χωριά των Ιω-

ανίνων και της Θεσπρωτίας οι εταιρείες έχουν ήδη ξεκινήσει τις έρευνες στο πεδίο, δίνοντας σαφή δείγματα των μεθόδων τους και χρησιμοποιώντας κάθε διαθέσιμο μέσο για την εκπλήρωση των σχεδίων τους. Αφενός, φιλοτεχνοούν ένα κοινωνικό προσωπείο μέσω συστηματικών χορηγιών και μικροπαροχών – όπως η διανομή σχολικών ειδών σε μαθητές– προσπαθώντας να αποσπάσουν τη συναίνεση των τοπικών κοινωνιών, εκμεταλλευόμενες την οικονομική κρίση. Αφετέρου, στοχοποιούν και επιχειρούν να εκφοβίσουν όσους αντιστέκονται και να εκβιάσουν τη σιωπή τους και την παθητικότητα.

Ματαιοπονούν, όμως, καθώς οι παραχωρήσεις για έρευνα και εξόρυξη υδρογονανθράκων έχουν πυροδοτήσει μεγάλο κύμα αντιδράσεων, όχι μόνο στις «στοχοποιημένες» περιοχές. Νέες συλλογικές πρωτοβουλίες ξεπηδούν, που εναντιώνονται στις εξορύξεις, σπάνε τη σιωπή, αναδεικνύουν τα υπερτοπικά χαρακτηριστικά και τις στρατηγικού χαρακτήρα επιπτώσεις του σχεδιασμού, ενημερώνουν και παρεμβαίνουν με δυναμισμό και πρωτοτυπία. Αυτούς τους στόχους υπηρετεί η δημιουργία –τον Απρίλιο του 2018– και η λειτουργία της Πρωτοβουλίας Αθήνας Ενάντια στις Εξορύξεις Υδρογονανθράκων, που προσπαθεί να μεταφέρει το πνεύμα της αντίστασης και στο μεγαλύτερο αστικό κέντρο της χώρας. Από τις πλέον πρόσφατες παρεμβάσεις της, ως κρατήσουμε την πρωτοβουλία της για μια πανελλαδική συνάντηση συντονισμού όλων των εμπλεκόμενων συλλογικοτήτων και πρωτοβουλιών, που ελπίζουμε να δώσει νέα ώθηση στον αγώνα για την αποτροπή της λεηλασίας της φύσης και των ζωών μας, γυρνώντας την πλάτη σε όσους σχεδιάζουν ένα μέλλον για εμάς, χωρίς εμάς.

**Πρωτοβουλία Αθήνας
Ενάντια στις Εξορύξεις
Υδρογονανθράκων**

ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

Ο αγώνας συνεχίζεται, αλλά πώς;

Ο Δεκέμβρης του 2008 αποτέλεσε τη μαζικότερη εξέγερση στη μεταπολιτευτική Ελλάδα, με πανελλαδική εμβέλεια, συγκλονιστική νεανική συμμετοχή, πρωτοφανή διάρκεια και μαχητικότητα, την καλύτερη κινηματική συνάντηση αναρχίας και Αριστεράς. Ό,τι ακολούθησε τη δολοφονία του Αλέξη, αυθόρμητο και ακαθοδήγητο, εν πολλοίς είχε τη σφραγίδα της γενιάς του, την οργή, τη γενναιότητα, την ορμή και την αθωότητα που τη διέκριναν. Από τις φλεγόμενες νύχτες των Εξαρχείων και το κάψιμο του Δέντρου στο Σύνταγμα μέχρι τις μαθητικές επιθέσεις στα αστυνομικά τμήματα και τους εμπρησμούς των τραπεζών, επί ένα μήνα σχεδόν η εξέγερση έφτιαξε όνειρα, τρώμαξε τους κυρίαρχους και τους μηχανισμούς τους — ποιος από τους σημερινούς απογόνους της τότε κυβέρνησης τόλμησε να φελλήσει οτιδήποτε για «ανομία» και «άβυστο των Εξαρχείων»;

Ο Δεκέμβρης, σε μια περίοδο πολιτικού τέλματος και κοινωνικής ρευστότητας, με μια νέα γενιά που μεγάλα τμήματά της είχαν ήδη βγει στο δρόμο τα αμέσως προηγούμενα χρόνια, αν και δεν είχε αιτήματα ή οροθετημένες διεκδικήσεις, στις μαγικές νύχτες του ανέδειξε το μεγάλο επίδοκο: Τελικά, ο μόνος δρόμος είναι ο δρόμος! Εκεί έλαμψαν πλείστες όσες «αόρατες» νεανικές φιγούρες, τα παιδιά των συνεργείων και του ντελίβερι, τα μεταναστώπουλα, τα τσιγγανάκια, προκαλώντας χάος και απροσμέτρητο παλμό, όπως γίνεται σε όλες τις εξεγέρσεις εξάλλου... Χέρια και πόδια, όπως προείπα, η εξέγερση είχε πολλά, ψυχή της όμως ήταν η αναρχία, χωρίς αυτή δεν θα μπορούσε να αναπτυχθεί το συγκρουσιακό σχέδιο, και θώρακάς της η Αριστερά, δίχως τη μαζική συμμετοχή και την πλήρη υποστήριξή της η εξέγερση θα είχε κατασταλεί άγρια σε δυο τρεις μέρες. Κάπου ανάμεσα ήμασταν, ψυχή τε και σώματι, κι εμείς, σε όλες τις εκφάνσεις της εξέγερσης, απολαμβάνοντας το Συμβάν, με εύλογα άγχη και ερωτηματικά, αλλά κύριο μέλημά μας τη συνολική δημόσια υποστήριξή της. Η εξέγερση του Δεκέμβρη, χωρίς υπερβολή, προλόγισε τον καταπληκτικό κύκλο αγώνων της επόμενης τριετίας με κορύφωση το κίνημα των πλατειών την άνοιξη του 2011.

Η εξέγερση του Δεκέμβρη ήταν ατελής; Ασφαλώς, όπως και ο πλέον διάσημος, πλούσιος και εκρηκτικός συγγενής της, ο Μάης του '68. Δεν έριξε την κυβέρνηση, παλλώ δε μάλλον το καθεστώς. Όμως, αυτό δεν το περίμενε κανείς και ευτυχώς δεν το επιδίωξε — θα ήταν κωμικοτραγική καρικατούρα. Και οπωσδήποτε όχι επειδή δεν

μετασηματίστηκε σε «εργατικό Δεκέμβρη», όπως διατείνονται ορισμένοι σύντροφοι — βλέπετε, η κακούργα η ταξική πάλη αγριεύει χωρίς να μας ρωτήσει. Ούτε επίσης γιατί κάποια από τα σπουδαιότερα παιδιά της γενιάς του Αλέξη επέλεξαν το δρόμο της ένοπλης πάλης και πολλά είναι ακόμα στη φυλακή. Είτε μας αρέσει είτε όχι, στις ατραπούς και τα αδιέξοδα του κοινωνικού ανταγωνισμού, όταν τα ανατρεπτικά υποκείμενα λάμπουν διά της απουσίας τους, πολλοί άξιοι και νουεχεις αγωνιστές επιλέγουν την «άμεση δράση», το βίαιο άλμα από τα όπλα της κριτικής στην κριτική των όπλων.

Παρότι, λοιπόν, ημιτελής ο Δεκέμβρης, εκτός από τον προαναφερθέντα κινηματικό κύκλο που άνοιξε, έκανε και κάτι εξαιρετικά σπουδαίο που συνεχίζεται: Πολιτικοποίηση, εξόπλιση με συγκρουσιακές εμπειρίες και «κοινωνικοποίηση» εκατοντάδες, αν όχι χιλιάδες, αγόρια και κορίτσια, τα οποία σε πανελλαδική κλίμακα πλέον στελεχώνουν στέκια, καταλήψεις, αντιφασιστικές πρωτοβουλίες κ.λπ. Η χρονική — και όχι μόνο — συνάντηση της εξέγερσης με το πολυσχιδές κίνημα αλληλεγγύης στην καθαρίστρια συνδικαλίστρια Κωνσταντίνα Κούνεβα έπαιξε καταλυτικό ρόλο στην ταξική συνείδηση και την οργάνωση αυτού του δυναμικού.

Είχε ο Δεκέμβρης «ελαττώματα», αρνητικές παρακαταθήκες; Ξεχωρίζω δύο, τα οποία όμως αποδίδω στα πλέον συγκροτημένα υποκείμενα της εξέγερσης, κυρίως στον αναρχικό χώρο, δίχως να εξαιρώ, στο βαθμό που του αναλογεί, και το Δίκτυο, και όχι σε αυτή καθαυτή τη συγκρουσιακότητα του Δεκέμβρη — δεν συμπαθώ στις ευθύγραμμες αναγωγές και επ' ουδενί ανήκω σε σχολές που αποδίδουν τις Δίκες της Μόσχας στον «ολοκληρωτισμό» της Οκτωβριανής Επανάστασης... Τα «ελαττώματα», λοιπόν, αφορούν τη βία. Συγκεκριμένα, τα κίνητρα και την ένταση της ασκούμενης βίας, καθώς και τους εκάστοτε αποδέκτες αυτής της βίας. Πιστεύω ότι αν όχι κατά τη διάρκεια της εξέγερσης, σίγουρα πάντως αμέσως μετά οφείλαμε να ανοίξουμε μια ουσιαστική συζήτηση με αφετηρία τα

φαινόμενα καταχρηστικής και αντικοινωνικής βίας που είχαμε διαπιστώσει και όσο το δυνατό αποσοβίσει κατά τη διάρκεια της εξέγερσης. Άλλοι από συγκρουσιακό τακτικισμό, άλλοι από αίσθηση αδυναμίας και άλλοι για να μη θεωρηθεί ότι καταγγέλλουμε τον Δεκέμβρη σιωπήσαμε — το έγκλημα της Μαρίν μας θορύβησε, αλλά δεν μας κινητοποίησε.

Τα σημερινά Εξάρχεια, ο κεντρικός τόπος της εξέγερσης του 2008, δέκα χρόνια μετά αποτελούν παρακμακή θλιβερή καρικατούρα της, καθώς παροξύνονται τα προαναφερθέντα «ελαττώματα». Βοηθούντων αλλά όχι άσχετων με το κλίμα που επικρατεί και άλλων παραγόντων (συνωστισμός περιθωριακών και παραβατικών μεταναστών, εγκατάσταση ποικίλων ναρκομαφιών κ.λπ.), η κατάσταση είναι αφόρητη και αποκρουστική, τόσο για όσους-ες έχουμε πολιτική σχέση με το χώρο όσο και για τους ανθρώπους που απλώς μένουν στην περιοχή: ελεεινές ληστείες και κλοπές, αναίτιες καταστροφές αυτοκινήτων, καταστημάτων, ακόμα και μέσω μαζικής μεταφοράς, τραμπουκισμοί και σεξιστικές επιθέσεις, ότι να 'ναι κακόφημες καταλήψεις, πεσίματα σε γραφεία, βιβλιοπωλεία και κοινωνικούς χώρους και όλα τούτα με κορμό εγχώριους «εξεγερμένους».

Βεβαίως, αυτή η κατάσταση παροξύνεται κάθε 6 Δεκεμβρίου, οδηγώντας σχεδόν όλους όσοι συμμετείχαμε και αναφερόμαστε στην εξέγερση να μην αναγνωρίζουμε σε τίποτα τους εαυτούς μας σε αυτή την καρικατούρα εξέγερσης με ανύπαρκτους μπάτσους και άφθονες καταστροφές. Έχουν γίνει πολλές έντιμες απόπειρες, σε κάποιες συμμετείχαμε κι εμείς, άλλες πετυχημένες, άλλες όχι, να αντιμετωπιστεί ο κοινωνικός κανιβαλισμός, δεν είμαι αισιόδοξος για την έκβαση των πραγμάτων, εν πάση περιπτώσει σκοπός αυτού του κειμένου είναι να μιλήσει για την εξέγερση του Δεκέμβρη και, παρεμπιπτόντως, να θίξει την καταστροφική διαδρομή κάποιων που αναφέρονται σε αυτή.

Νίκος Γιαννόπουλος

Σταύρος

Άγκυρα 1988: Μέρες

Τριάντα χρόνια πέρασαν από τη διεθνιστική παρέμβαση αλληλεγγύης στους τούρκους πολιτικούς κρατούμενους στο Στρατοδικείο Μαμάκ της Άγκυρας. Δημοσιεύουμε εκτενή αποσπάσματα από το εξαιρετικό ημερολογιακό κείμενο του συντρόφου Πάνου Τότσικα που συμμετείχε στην παρέμβαση.

Νοέμβριος 1988: 16 Έλληνες και 8 Γερμανοί διεθμιστές συλλαμβάνονται στο στρατοδικείο της Άγκυρας, όπου δικάζονται 723 αγωνιστές της ακροαριστερής τουρκικής οργάνωσης Ντεβ Γιολ (Επαναστατικός Δρόμος) όταν υψώνουν πανό συμπαράστασης που γράφουν «Λευτεριά στους πολιτικούς κρατούμενους» και «Den Yöl» και φωνάζουν «Γενική Αμνηστία».

Όλοι οι συλληφθέντες κρατούνται στα κρατητήρια της τουρκικής ασφάλειας και απελευνούνται την επόμενη μέρα 12 Έλληνες και οι 8 Γερμανοί. Οι άλλοι 4 Έλληνες φυλακίζονται περίπου τρεις εβδομάδες, οπότε απελευθερώνονται και αυτοί ύστερα από τις διεθνείς κινητοποιήσεις και την κατακραυγή που επακολούθησε κατά του στρατοκρατικού καθεστώτος της Τουρκίας, που επιχειρούσε ένα δήθεν φιλελεύθερο άνοιγμα με πρωθυπουργό τον Οζάλ.

Οι Έλληνες που, συμμετέχοντας στην διαμαρτυρία στο στρατοδικείο, συνελήφθησαν και απελάθησαν, ήταν οι: Παύλος Αθανασόπουλος, Γιώργος Κούρτης, Τάκης Λάμπρου, Πέτρος Λινάρδος-Ρυλιόν, Λιάνα Μαλανδρενιώτη, Διονύσης Μουζάκης, Λέττα Μούκα, Μεχμέτ Μπιλγκέ, Δημήτρης Παρθένης, Ελένη Πορτάλιου, Όλγα Χαρίτου και, τέλος, ο υποφαινόμενος.

Οι τέσσερις που συνελήφθησαν, κρατήθηκαν, δικάστηκαν και απελευθερώθηκαν ήταν οι Νίκος Γιαννόπουλος, Γιώργος Κουβίδης, Νίκος Μπελαβίλας, Κώστας Νικηφοράκης.

Δευτέρα 31 Οκτωβρίου, βράδυ: Συνάντηση στα γραφεία της Κίνησης για την Υπεράσπιση των Πολιτικών και Κοινωνικών Δικαιωμάτων, στην οδό Βαλτετσίου και Ζωοδόχου Πηγής στα Εξάρχεια. Τελευταίες συνεννοήσεις και προετοιμασίες για το αυριανό ταξίδι. Ήταν εκεί ο Νίκος, ο Κώστας, ο Γιώργος, ο άλλος Νίκος, η Λέττα, ο Πέτρος κι εγώ. Την άλλη μέρα θα γνωρίσουμε στο αεροδρόμιο και τον Μεχμέτ.

Τρίτη, 1 Νοεμβρίου, μεσημέρι: Αεροδρόμιο Ελληνικού. Εδώ μας περιμένει και ο Φαρούκ, που ζει στην Αθήνα, που μας βγάζει μια αναμνηστική φωτογραφία. Πτήση με την Turkish Airlines για Άγκυρα μέσω Σμύρνης και Κωνσταντινούπολης.

Περνάμε από τον έλεγχο των αποσκευών τα δύο πανό που προορίζονταν να σηκώσουμε στο δικαστήριο και τα 1000 αντίγραφα των διγλωσσών προκηρύξεων (ελληνικά-τουρκικά) που έχουμε κρύψει στις βαλίτσες ανάμεσα στα ρούχα μας.

Βγαίνοντας έξω μας περιμένει κάποιος Τούρκος φίλος. Έχει αρχίσει να βραδιάζει. Αφήνουμε τις βαλίτσες και τα άλλα πράγματά μας και από εκεί μας οδηγούν με τα πόδια στη Λέσχη της Ένωσης Προοδευτικών Δημοσιογράφων που είναι κοντά.

Μπαίνοντας, βλέπουμε μια αίθουσα γεμάτη κόσμο με τραπέζια στρωμένα για φαγητό. Έχουν οργανώσει συνεστιάση για να τιμήσουν την αντιπροσωπεία μας καθώς και την αντιπροσωπεία οκτώ Γερμανών Πράσινων και Σοσιαλδημοκρατών, που βρίσκονται ήδη αρκετές μέρες στην Άγκυρα. Χειροκροτήματα, χειραφίες, φιλικά χαμόγελα, εναγκαλισμοί. Γνωρίζομαστε με τα μέλη του Δ.Σ της Ένωσης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τα οποία δικάζονται αύριο, για... παραβίαση του Συντάγματος, επειδή μάζεψαν 150.000 υπογραφές που ζητάνε την κατάργηση της θανατικής ποινής και γενική αμνηστία για τους πολιτικούς κρατούμενους.

Τετάρτη, 2 Νοεμβρίου, πρωί: Νωρίς φεύγουμε από το ξενοδοχείο για να παρευρεθούμε στη δίκη του Δ.Σ της Ένωσης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Είναι η πρώτη μας επαφή με τα τούρκικα τακτικά δικαστήρια. Οι κατηγορούμενοι αντιμετωπίζουν με θάρρος και αξιοπρέπεια τις κατηγορίες, βγάζοντας ουσιαστικά πολιτικούς λόγους κατά της δικτατορίας!

Το μεσημέρι βρισκόμαστε ξανά στα γραφεία της Ένωσης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και συνομιλούμε με τον εξαιρετικά μαχητικό πρόεδρο της Ένωσης Ακίμ Μπιρντάλ, ο οποίος μας δίνει στοιχεία για τη σημερινή κατάσταση στην Τουρκία. Λίγο αργότερα, το απόγευμα, κάποιος από μας κάνουμε μια πρώτη «αναγνώριση του χώρου» στο στρατόπεδο ΜΑΜΑΚ, κάτι αντίστοιχο με τη δικιά μας ΕΣΑ, όπου βρίσκεται το στρατοδικείο που συνεχίζεται η δίκη των 723 κατηγορουμένων της Ντεβ Γιολ, η οποία ξεκίνησε το 1982. Έλεγχος διαβατηρίων στην είσοδο και σωματικοί.

Πέμπτη, 3 Νοεμβρίου, πρωί. Ετοιμάζουμε για το μεσημέρι μια Συνέντευξη Τύπου στα γραφεία της Ένωσης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, εν μέσω μανδύων και συγγενών φυλακισμένων. Την ώρα που ξεκινάμε φτάνουν και οι υπόλοιποι 8 της ελληνικής αντιπροσωπείας, που εκπροσωπούν συνδικαλιστικούς, φοιτητικούς και επιστημονικούς φορείς (ΙΟΤΟΕ, ΔΕΗ, ΕΦΕΕ, ΤΕΕ, ΣΑΔΑΣ).

Η παρουσία τούρκων και ξένων δημοσιογράφων είναι ικανοποιητική. Τους δίνουμε και τη διγλωσση προκήρυξη που φέραμε από τη Ελλάδα. Τους ανακοινώνουμε ότι αύριο θα πάμε στο στρατοδικείο, ως παρατηρητές της δίκης της Ντεβ Γιολ.

Αργά το βράδυ, στο σαλόνι του ξενοδοχείου ERSAN, παίρνοντας τις απαραίτητες προφυλάξεις, συζητάμε και κανονίζουμε τις λεπτομέρειες για το αυριανό εγχείρημα. Οι όποιες επιφυλάξεις ξεπερνιούνται. Κανείς δεν αμφιβάλει ότι πρέπει να γίνει...

Παρασκευή, 4 Νοεμβρίου, πρωί: Λίγοι λίγοι φεύγουμε με ταξί για το στρατοδικείο. Περνάμε την γνώριμη πύλη. Ακολουθεί η σωματική έρευνα, τα καρτελάκια του επισκέπτη και τα διαβατήρια που μας κρατάνε στην είσοδο για να μας τα ξαναδώσουν όταν βγούμε. Ρουτίνα. Δεν μας βρίσκουν τίποτα. Περνάμε...

Μας βάζουν στο πούλμαν που μας μεταφέρει στο στρατοδικείο. Βλέπουμε ξανά τους πάνοπλους ειδικούς φρουρούς με τα κόκκινα κράνη. Ξανά έρευνα, πριν μπούμε στην αίθουσα. Περνάμε όλοι. Καθόμαστε ψηλά, στις τελευταίες θέσεις της ξύλινης αμφιθεατρικής εξέδρας. Κοντά μας κάθονται και οι 8 Γερμανοί μεταξύ των οποίων ήταν και μια βουλευτίνα των Σοσιαλδημοκρατών, νομιζω, καθώς και ένας δημοτικός σύμβουλος των Πράσινων.

Οι κρατούμενοι της Ντεβ Γιολ φαίνονται όλοι γύρω στα 30-35. Το '80-81 που πιάστηκαν οι περισσότεροι, θα ήταν σχεδόν παιδιά. Ελάχιστοι γονείς ή συγγενείς τους παρακολουθούν τη δίκη. Ποιός ακούει τις απολογίες των κατηγορουμένων; Οι δικαστές ακούν άραγε τι λένε οι δικαζόμενοι; Πολύ αμφιβάλλουμε.

Η παρουσία του στρατού επιβλητική που τονίζεται με τις διαδοχικές τελετουργικές αλλαγές της φρουράς κάθε μισή ώρα. Αγωνία. Περιμένουμε το διάλειμμα της δίκης. Κάποτε έρχεται. Πεταγόμαστε όρθιοι και φωνάζουμε όλοι μαζί ρυθμικά «Γκενέλ Αφ» (Γενική Αμνηστία). Ταυτόχρονα, στην πίσω σειρά από μας, ξετυλίγονται τα δύο πανό από το σώμα των συντρόφων μας και ανοίγονται. Ένα κόκκινο που γράφει «Ντεβ Γιολ» και ένα άσπρο. Το άσπρο που γράφει «Γενική αμνηστία στους πολιτικούς κρατούμενους» το ανοίγουν ανάποδα, στην αρχή, αλλά αμέσως σχεδόν σωστά. Οι στρατιώτες τα χάνουν. Οι δικαστές που κάνουν να φύγουν, ξαναγυρνούν. Οι δικαζόμενοι της Ντεβ Γιολ χειροκροτούν και σηκώνουν τις γροθιές τους. Σηκώνω και εγώ τη γροθιά μου και τους ανταποδίδω τον χαιρετισμό. Οι Γερμανοί δίπλα μας φωνάζουν κι αυτοί «Γκενέλ Αφ». Δημοσιογράφοι και φωτορεπόρτερς, που παρευρίσκονται ειδοποιημένοι από μας, μας φωτογρα-

αλλιιώτικες...

φίζουν. Οι ελάχιστοι γονείς και συγγενείς δακρύζουν.

Ένας στρατιώτης κινείται προς το μέρος μας. Αρπάζει το κόκκινο πανό. Το άλλο, εξακολουθούν να το κρατάνε οι σύντροφοι. Φωνάζοντας ρυθμικά συνθήματα στα ελληνικά «Λευτεριά στους πολιτικούς κρατούμενους», αποχωρούμε από την αίθουσα του στρατοδικείου με τις επευφημίες των αγωνιστών της Ντεβ Γιολ. Μας ακολουθούν και οι 8 Γερμανοί.

Περνάμε τρεις περίπου ώρες, όρθιοι, στην αυλή του στρατοδικείου, στο στρατόπεδο MAMAK, περικυκλωμένοι από στρατιώτες. Περιμένουν προφανώς εντολές.

Κάποτε εμφανίζεται η αστυνομία. Μας φορτώνουν, τους 16 Έλληνες και τους 8 Γερμανούς σε τρία ημιφορτηγάκια και μας μεταφέρουν όλους μαζί σε ένα υπόγειο γκαράζ της Γενικής Ασφάλειας, 300-400 τετραγωνικά, κάπου στο κέντρο της Άγκυρας.

Εκεί αρχίζει μια άλλη μεταχείριση: Αγριάδα, ψυχολογική τρομοκρατία, ορθοστασία, δίψα, πείνα, κομμένα τα σιγάρα για όσους καπνίζουν. Καταγραφή προσωπικών αντικειμένων, προσωπικές ανακρίσεις, γραπτές καταθέσεις. Ρωτάνε γιατί ήρθαμε στην Άγκυρα, τι κάναμε τις μέρες που είμαστε εκεί, ποιούς είδαμε κ.λπ. Όταν έρχεται η σειρά μου να με ανακρίνουν, τους λέω ότι ασφαλώς θα γνωρίζουν πως δεν είμαστε μόνο εμείς που ενδιαφερόμαστε για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Τουρκία, αλλά πολλοί άνθρωποι στην Ευρώπη και την Αμερική. Τους λέω επίσης ότι συνάντησα πολλούς ανθρώπους στην Άγκυρα που έχουν χάσει τους δικούς τους και ψάχνουν να τους βρουν. Με το που μεταφράζει στα τουρκικά αυτό το τελευταίο ο διερμηνέας με τον οποίο μιλούσα, εμφανίζεται από το σκοτάδι ένα αγριεμένος ασφαλίτης και μου τραβάει δυο γροθιές στη μούρη. Ζητάω να συναντήσω τον έλληνα πρέσβη και μου τραβάει άλλες δυο μπουνιές.

Τελικά φάνηκε ότι, από τις μέχρι τότε υποδείξεις των ειδικών φρουρών του Στρατοδικείου, είχαν καταλήξει στο ποιοι ήταν οι 4 που κράτησαν τα δύο πανό: Γιαννόπουλος, Κουβίδης, Μπελαβίλας, Νικηφοράκης. Αυτούς αποφάσισαν να κρατήσουν και να δικάσουν και εμάς τους υπόλοιπους, καθώς και όλους τους Γερμανούς να μας απελάσουν.

Έτσι, μετά από 15 ατέλειωτες ώρες παραμονής στο υπόγειο γκαράζ της Γενικής Ασφάλειας, από τις 11 το πρωί έως τις δύο τα ξημερώματα Σαββάτου, μας παίρνουν από εκεί, μαζί με τους Γερμανούς, και μας πάνε στα ξενοδοχεία που μέναμε, να πάρουμε τις βαλίτσες μας.

Σαββάτο 5 Νοεμβρίου, ξημέρωμα: Στις 4 το πρωί, πληρώνουμε το ξενοδοχείο και μας φορτώνουν σε ένα ασφαλτικό αυτοκίνητο για

το αεροδρόμιο της Άγκυρας. Μερικές ώρες αναμονή και απέλαση για την Αθήνα, σε δύο γκρούπ.

Το πρώτο γκρούπ, οι συνδικαλιστές της ΟΤΟΕ, της ΕΦΕΕ, της ΔΕΗ, κ.λπ. Στο δεύτερο, από τους 8 που ήρθαμε μαζί, οι 4 είναι προφυλακισμένοι. Τους υπόλοιπους, τον Πέτρο, τη Λέττα, τον Μεχμέτ και εμένα, μας στέλνουν πίσω στην Ελλάδα μέσω Κωνσταντινούπολης, όπου παραμένουμε κλειδωμένοι σε μια γυάλινη φυλακή για πολλές ώρες, μέχρι το απόγευμα του Σαββάτου. Μετράμε τις ώρες μέχρι να μας φορτώσουν στο αεροπλάνο και να μας διώξουν. Πεινάμε. Χτυπάω την πόρτα του δωματίου που μας έχουν κλεισμένους, ανοίγει ένας φρουρός και τον ρωτάω αν μπορώ να πάω στη καφετέρια να πάρω κάτι να φάμε. Το σκέπτεται λιγάκι και τελικά μου λέει, βγες και έλα μαζί μου. Τον ακολουθώ στον χώρο του αεροδρομίου και με πάει σε ένα κοντινό μαγαζάκι. Αγοράζω σάντουιτς και αναψυκτικά για όλους μας και την ώρα που φεύγουμε, βλέπω στο διπλανό περίπτερο τουρκικές εφημερίδες που έχουν φωτογραφίες με τα πανό που σηκώσαμε στο στρατοδικείο και μένα με την γροθιά υψωμένη. Ψύχραιμα και χωρίς να δειξω τίποτα ιδιαίτερο κάνω νόημα στον ασφαλίτη να περιμένει μια στιγμή να αγοράσω και μια εφημερίδα. Αυτός δεν αντιδρά, δεν έχει καν προσέξει τις φωτογραφίες. Μπαίνω στο μαγαζί, αγοράζω δυο εφημερίδες και επιστρέφω με τον ασφαλίτη στη γυάλινη φυλακή μας.

Μόλις βλέπουν, ο Πέτρος, η Λέττα και ο Μεχμέτ την τουρκική εφημερίδα με τις φωτογραφίες μας από το στρατοδικείο, παθαίνουν την πλάκα τους και πανηγυρίζουν. Προσπαθούμε, μεταφράζοντας ο Μεχμέτ, να διαβάσουμε τι λέει το κείμενο, κι εκείνη την στιγμή ανοίγει η πόρτα και μπαίνει μέσα ο «καλός» ασφαλίτης, μας αρπάζει τις εφημερίδες από τα χέρια, τις σχίζει μπροστά μας και τις παίρνει μαζί του, προφανώς να τις πετάξει στα σκουπίδια.

Μας παίρνουν, και με ισχυρή συνοδεία αστυνομικών μας και οδηγούν περπατώντας στην άλλη άκρη του αεροδρομίου της Κωνσταντινούπολης. Σε λίγες ώρες βρισκόμαστε στο αεροδρόμιο της Αθήνας. Μας περιμένουν δημοσιογράφοι, σύντροφοι, φίλοι και οι δικοί μας. Ανάμεσά τους η Βάσω με τον 15άρη γιό μου, τον Γιώργο, ο Θανάσης ο Τσακίρης με μια ανθοδέσμη και μια λευκή καρτούλα που γράφει: «Η Πρωτοβουλία Κατοίκων Ηλιούπολης χαιρετίζει τους αγωνιστές-διεθνιστές που έμπρακτα συμπαραστάθηκαν στους δικαζόμενους επαναστάτες της Dev Yol».

Οι επόμενες μέρες

Τις επόμενες μέρες δίνουμε επανειλημμένες

συνεντεύξεις. Αναπτύσσεται ένα πρωτοφανές κίνημα συμπάρτασης στους τέσσερις Έλληνες συντρόφους μας που κρατούνται στην Άγκυρα, το οποίο παίρνει πανευρωπαϊκές διαστάσεις εξαιτίας και της εμπλοκής των Γερμανών Πράσινων και Σοσιαλδημοκρατών: Βερολίνο, Παρίσι, Λονδίνο, Ρώμη, Στρασβούργο, Βρυξέλλες, διαδηλώσεις και συλλαλητήρια εναλλάσσονται έξω από τις τουρκικές πρεσβείες σε όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες αλλά και σε Αμερική, Καναδά, Αυστραλία. Νέες αντιπροσωπείες από διάφορες χώρες ξεκινάνε για την Άγκυρα. Το ζήτημα της δίκης της Ντεβ Γιολ έχει πλέον διεθνοποιηθεί, κι αυτό μας χαροποιεί ιδιαίτερα.

Στην Ελλάδα, παρόλη την μεγάλη δημοσιότητα που δίνεται στο ζήτημα, αυτό που μας ανησυχεί είναι η συνεχιζόμενη κράτηση των τεσσάρων συντρόφων μας. Μαθαίνουμε ότι τους κούρεψαν υποχρεωτικά και ετοιμάζουν να τους περάσουν στρατοδικείο. Εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων αλλά και απλοί πολίτες δημιουργούν Επιτροπή Συμπάρτασης και φεύγουν για την Άγκυρα, όπου γίνονται καθημερινά εκδηλώσεις διαμαρτυρίας από Έλληνες και Τούρκους, απαιτώντας την άμεση απελευθέρωση των τεσσάρων Ελλήνων.

Στη Θεσσαλονίκη, στα Χανιά και πολλές άλλες ελληνικές πόλεις γίνονται καθημερινά διαδηλώσεις. Στις 7 Νοεμβρίου «πετάω» με την «Ολυμπιακή» στη Θεσσαλονίκη και κάνω μια σύντομη ομιλία σε συγκέντρωση στην Πλατεία Αγίας Σοφίας που οργανώνει ένα ευρύτατο φάσμα κοινωνικών δυνάμεων. Επίσης, για πρώτη φορά συναντάται όλο το φάσμα των αριστερών πολιτικών δυνάμεων (ΚΟΘ ΚΚΕ, ΚΚΕ εσ-ΑΑ, ΕΑΡ, ΚΚΕ μ-λ, ΕΕΚ, ΟΠΘ ΚΝΕ, ΕΚΟΝ Ρήγας Φεραίος, Ριζοσπαστική Αριστερή Νεολαία, Αριστερή Συσπείρωση Φοιτητών, Νέοι Σοσιαλιστές, κ.ά).

Παρασκευή 25 Νοέμβρη: Τρεις εβδομάδες μετά, οι Τούρκοι υποχωρώντας ύστερα από τη διεθνή κατακραυγή, περνάνε εσπευσμένα τους τέσσερις Έλληνες από μια διαδικασία δίκης - παρωδίας και τους απελευθερώνουν... έως ότου τους ξανακαλέσουν να δικαστούν κανονικά.

Οι «4» επιστρέφουν στην Αθήνα, όπου γίνεται θριαμβευτική υποδοχή. Το ίδιο βράδυ, τρικούμπερτο γλέντι σε ταβέρνα στα Εξάρχεια, μέχρι το πρωί, με την παρουσία εκατοντάδων αλληλέγγυων. Μεταξύ μας και κάποιοι Γερμανοί και Γερμανίδες που ήταν μαζί μας στην Άγκυρα

Οι στόχοι για τους οποίους βρεθήκαμε στην Άγκυρα είχαν πραγματοποιηθεί και με το παραπάνω. Η ξεχασμένη ιδέα του διεθνισμού κυκλοφορούσε ξανά στην χώρα μας, στην Τουρκία, στην Ευρώπη και την Αμερική. Οι αγωνιστές της Ντεβ Γιολ φαίνεται να μη κινδυνεύουν πια από εκτελέσεις. Όμως έχω την εντύπωση ότι για την πλειοψηφία των συμπατριωτών μας το εγχείρημά μας εξακολουθεί να παραμένει ακατανόητο.

Η άνοδος της Ακροδεξιάς στη Γερμανία

Το δεξιό κόμμα AfD (Alternative for Germany, Εναλλακτική για τη Γερμανία), που ιδρύθηκε μόλις πριν λίγα χρόνια, έκανε την είσοδό του στο γερμανικό ομοσπονδιακό κοινοβούλιο τον Σεπτέμβριο του 2017. Στη συνέχεια, η ατμόσφαιρα στο Bundestag αλλά και στην κοινωνία, γενικότερα άλλαξε δραματικά.

Το AfD ισχυρίζεται πως υπάρχει «μια κουλτούρα ενοχής», όσον αφορά τα εγκλήματα των γερμανών ναζι, κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο ηγέτης της κοινοβουλευτικής φράξιας Γκάρουαντ αποκαλεί το Ολοκαύτωμα «περιπτώματα πτηνών στην ιστορία της Γερμανίας», με άλλα λόγια, ελάσσονος σημασίας. Το AfD επερωτά την κυβέρνηση σχετικά με τον αριθμό των αναπήρων που διαβιούν στη Γερμανία, σε σύγκριση με το 2012. Και η ερώτησή τους είναι πιο συγκεκριμένη ως προς τον αριθμό των αναπήρων που προκύπτουν από «ενδοοικογενειακούς γάμους». Και πόσες από αυτές τις περιπτώσεις έχουν «μεταναστευτικό παρελθόν». Πράγματι, το κόμμα αυτό συνδέει, κατά κάποιον τρόπο, την αιμομιξία και την αναπηρία με τη μετανάστευση. Οποιοδήποτε ζήτημα ανακύπτει, το AfD το συνδέει αυτομάτως με τη μετανάστευση και τους πρόσφυγες.

Σήμερα, μετά από χρόνια διαρκούς κινητοποίησης και ελεεινής προπαγάνδας ενάντια στο άσυλο και τη μετανάστευση, παρατηρούμε ολοένα αυξανόμενες βίαιες πορείες της Ακροδεξιάς. Το καινούριο στοιχείο αυτών των κινητοποιήσεων είναι πως πραγματοποιούνται με τη συναίνεση του ευρύτερου δεξιού πολιτικού φάσματος. Πρόκειται για μια εξέλιξη που έχουμε να δούμε εδώ και δεκαετίες. Στο δρόμο βγαίνουν μαζί πλέον χούλιγκανς, οι Pegida (Πατριώτες Ευρωπαίοι ενάντια στην Ισλαμοποίηση του Δυτικού Κόσμου), νεοναζιστικές ομάδες, το AfD, και οι επονομαζόμενοι «αγανακτισμένοι πολίτες». Οι πορείες αυτές είναι ευρέως διαδεδομένες στην περιοχή της Σαξονίας. Αλλά και σε άλλες περιοχές της Γερμανίας

λαμβάνουν χώρα παρόμοιες κινητοποιήσεις, όπως στο Κάντελ, στη νοτιοδυτική Γερμανία. Οι πορείες αυτές εύκολα πλέον προκαλούνται από περιπτώσεις δολοφονίας ή βιασμού, ειδικά όταν ο φερόμενος ως ένοχος είναι κάποιος πρόσφυγας.

Κράτος και κυβέρνηση ως πρόθυμοι αρωγοί

Η Δεξιά έχει καταλήξει στο συμπέρασμα πως βρίσκεται στη χαραυγή μιας εθνικής επανάστασης. Κάπως σαν το 1989, όταν κατέρρευσε το GDR. Θα διερωτάτε πώς έφτασε σε αυτό το συμπέρασμα. Μια απάντηση έχει ως εξής: Διατηρούν φιλίες στον κρατικό μηχανισμό και κυρίως στην αστυνομία της Σαξονίας. Ας αναλύσουμε το δεύτερο σκέλος: Από τη μια πλευρά, η εν λόγω αστυνομία ενεργοποιεί την αστυνομία εξεγέρσεων, κάθε φορά που πραγματοποιείται μια αντιφασιστική διαδήλωση. Από την άλλη πλευρά, παρέχουν ελευθερία κινήσεων στο φασιστικό πλήθος, για παράδειγμα στο Κέμνιτς. Εσωτερική πληροφόρηση διαρρέει συνεχώς από αξιωματούχους της αστυνομίας προς δεξιές ομάδες. Συνοπτικά, θα μπορούσαμε να πούμε πως η αστυνομία της Σαξονίας έχει ένα πολύ σοβαρό θέμα: τη φιλική σχέση της με το ναζισμό.

Ας δούμε τώρα τι κάνει η κυβέρνηση. Μετά το λιντσάρισμα από ρατσιστικό πλήθος στο Κέμνιτς, ο ομοσπονδιακός Υπουργός Εσωτερικών Ζεεχόφερ αποκάλυψε τη μετανάστευση «μητέρα όλων των προβλημάτων». Στην πραγματικότητα, σχεδιάζει μια συμφωνία με την Ιταλία σχετικά με την επονομαζόμενη «προστασία των συνόρων». Στα 69α γενέθλιά του, γιόρτασε με κυνισμό 69 απελάσεις στο Αφγανιστάν.

Αντιφασιστικές στρατηγικές

Ας αναλύσουμε τις στρατηγικές που υιοθετούνται κατά των φασιστών. Κατά την άποψή μου, υπάρχουν τέσσερα πεδία μελέτης.

Πρώτο, είναι πολύ σημαντικό να οργανώνονται πορείες κάθε φορά που γίνεται ναζιστική διαδήλωση. Ας είναι ξεκάθαρο πως είμαστε οι άνθρωποι που θυμούνται την υπόσχεση όσων επέζησαν από το στρατόπεδο συγκέντρωσης του Μπούχενβαλντ: «Η καταστροφή του ναζισμού στη ρίζα του είναι το σύνθημά μας. Στόχος μας είναι να χτίσουμε ένα νέο κόσμο ειρήνης και ελευθερίας. Ας είναι ξεκάθαρο πως πάντοτε θα αντιστεκόμαστε».

Δεύτερο, να είμαστε πάντα στο πλευρό των καταδιωκόμενων και καταπιεσμένων ανθρώπων. Είναι καθήκον μας να είμαστε δίπλα τους. Πριν μερικές βδομάδες, μίλησα με την Πέγκι Πάρνας, επιζήσασσα του Ολοκαυτώματος. Μου είπε πως αν οι άνθρωποι στεκόνοταν στο πλευρό των κυνηγημένων, η οικογένειά της θα ήταν σήμερα ζωντανή. Πρέπει να είμαστε απολύτως ξεκάθαροι με αυτό. Είναι χρέος μας να είμαστε αλληλέγγυοι προς τους ανθρώπους που δέχονται επίθεση από ναζιστές.

Τρίτον, να αντιπαράθετουμε επιχειρήματα στη Δεξιά, ως προς τα ζητήματα στα οποία δεν έχουν απάντηση για τα πραγματικά προβλήματα των ανθρώπων. Το μόνο που ακούω από το AfD αλλά και την κυβέρνηση είναι: μετανάστευση, απέλαση, έγκλημα, αστυνομία, προστασία συνόρων, παρακολούθηση.

Έτσι, έρχομαι στο τέταρτο και τελευταίο σημείο της ανάλυσης μου: Ο αγώνας κατά των ναζι δεν είναι το μόνο καθήκον μας. Στην πράξη, έχουμε να παλέψουμε ενάντια σε όλους εκείνους που οικοδομούν τη δεξιά ιδεολογία. Όλους τους υποστηρικτές του ολοκληρωτισμού. Όλους τους υπουργούς εσωτερικών όπως ο Ζεεχόφερ, όλα τα ηγετικά στελέχη των μυστικών υπηρεσιών όπως είναι ο Μάσασεν (αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε διαθεσιμότητα), όλους τους αστυνομικούς που είναι μέλη του AfD κ.λπ. κ.λπ.

Ας προχωρήσουμε τα πράγματα!

Ήρθε η ώρα να κάνουμε την ανατροπή. Όταν το AfD αρνείται την ανθρωπογενή κλιματική αλλαγή και η κυβέρνηση συνεχίζει να βασίζεται στην υπερβολική εκμετάλλευση του φυσικού περιβάλλοντος, θα βγούμε στο δρόμο, όπως κάναμε στο EndeGelende (μαζική κινητοποίηση ενάντια στην εξόρυξη λιγνίτη). Ή στην κατάληψη του δάσους Χάμπαχ με στόχο την αποτροπή της υλοτόμησής του, ξανά για την εξόρυξη λιγνίτη. Όταν η κυβέρνηση πιστεύει πως το αόρατο χέρι της αγοράς θα λύσει το πρόβλημα της κατοικίας και το AfD επιχειρηματολογεί ως άλλη Μαρία Αντουανέτα πως θα πρέπει ο κόσμος να αγοράζει περισσότερα σπίτια, εμείς θα απαιτούμε την εφαρμογή της κοινωνικής κατοικίας. Όταν η κυβέρνηση και το AfD ανέχονται και προωθούν τους μαζικούς θανάτους στη Μεσόγειο, εμείς θα παλεύουμε για το δικαίωμα της ασφαλούς μετανάστευσης και του ασύλου. Εμείς μπορούμε να ανατρέψουμε το σύστημα αυτό — ας το κάνουμε λοιπόν!

**Παρεμβασιακή Αριστερά
Κ.Λ., Αμβούργο**

Μετάφραση: Ελένη Αργύρη

«Δελτίο Θυέλλης»

Περιοδική έκδοση
του Δικτύου
για τα Πολιτικά και Κοινωνικά Δικαιώματα
Υπεύθυνος:
Θοδωρής Φέστας
Βόλος: Ιωλκού 33, τηλ.: 24210-30335
Θεσσαλονίκη: Ερμού 23 &
Ελ. Βενιζέλου, τηλ./φαξ: 2310-265 346
Αθήνα: Τσαμαδού 13, τηλ.: 210-38 13 928
φαξ: 210-38 40 390
e-mail: diktio@diktio.org, <http://diktio.org>